

PATVIRTINTA

Molėtų rajono savivaldybės tarybos
2015 m. kovo 26 sprendimu
Nr. B1-50

**MOLĖTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO 2014–2020 M.
PLANAS**

TURINYS

1. ĮVADAS.....	3
2. ESAMOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO BŪKLĖS APŽVALGA	4
2.1 BENDRA INFORMACIJA APIE SAVIVALDYBĘ	4
2.2 SAVIVALDYBĖS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS ORGANIZAVIMAS	4
2.3 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS FINANSAVIMAS	8
2.3.1 <i>Principo „teršėjas moka“ įgyvendinimas.....</i>	<i>8</i>
2.3.2 <i>Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos.....</i>	<i>10</i>
2.3.3 <i>Investicinių projektų įgyvendinimas ir finansavimas.....</i>	<i>11</i>
2.4 MOLĖTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS STATISTINIAI IR ATLIEKŲ TVARKYMO DUOMENYS	12
2.4.1 <i>Gyventojų skaičius ir būstai.....</i>	<i>12</i>
2.4.2 <i>Komunalinių atliekų turėtojų (gyventojų ir įmonių) aptarnavimas</i>	<i>13</i>
2.4.3 <i>Susidariusių komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis</i>	<i>13</i>
2.4.4 <i>Sutvarkytų komunalinių atliekų kiekiai.....</i>	<i>18</i>
2.4.5 <i>Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimas ir tvarkymas.....</i>	<i>18</i>
2.5 BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS	21
2.5.1 <i>Biologinių atliekų namudinis kompostavimas.....</i>	<i>22</i>
2.5.2 <i>Žaliųjų atliekų surinkimas ir kompostavimas kompostavimo aikštelėje</i>	<i>22</i>
2.5.3 <i>Maisto (virtuvės) atliekų tvarkymas</i>	<i>22</i>
2.6 SPECIFINIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SRAUTŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS	23
2.7 MIŠRIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS	25
2.7.1 <i>Mišrių komunalinių atliekų surinkimas</i>	<i>25</i>
2.7.2 <i>Komunalinių atliekų šalinimo įrenginiai ir jų pajėgumai</i>	<i>26</i>
2.7.3 <i>Šalinami komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekiai</i>	<i>26</i>
2.7.4 <i>Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai ir jų pajėgumai.....</i>	<i>27</i>
2.7.4.1 <i>Mechaninio apdorojimo įrenginiai.....</i>	<i>27</i>
2.7.4.2 <i>Biologinio apdorojimo ir energijos iš biodujų gamybos įrenginiai</i>	<i>28</i>
2.7.5 <i>Atliekų naudojimo energijai gauti įrenginiai</i>	<i>29</i>
2.8 SENŲ SĄVARTYŲ UŽDARYMAS IR PRIEŽIŪRA PO UŽDARYMO	29
2.9 VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR INFORMAVIMAS	29
2.10 VALSTYBINIAME STRATEGINIAME ATLIEKŲ TVARKYMO PLANE NUSTATYTŲ UŽDUOČIŲ ĮGYVENDINIMO BŪKLĖ	30
2.11 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ, GRĖSMIŲ ANALIZĖ	34
3. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR UŽDUOTYS 2014-2020 M.	35
3.1 VALSTYBINĖS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO UŽDUOTYS	35
3.2 MOLĖTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI	40
4. MOLĖTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS PLĖTROS PRIEMONIŲ PLANAS 2014-2020 M.	41
5. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTŲ SUSIDARYMO IR TVARKYMO ATEITYJE VERTINIMAS	47
5.1 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTŲ SUSIDARYMO PROGNOZĖS.....	47
5.2 KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTŲ TVARKYMO ATEITYJE VERTINIMAS.....	49
5.2.1 <i>Komunalinių atliekų prevencijos ir pakartotinio naudojimo ateityje vertinimas</i>	<i>55</i>
5.2.2 <i>Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas</i>	<i>56</i>
5.2.3 <i>Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų tvarkymo ateityje vertinimas</i>	<i>57</i>
5.2.4 <i>Elektros ir elektroninės įrangos bei kitų specifinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas</i>	<i>62</i>
5.2.5 <i>Po rūšiavimo likusių mišrių komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas</i>	<i>64</i>
6. PLANO ĮGYVENDINIMO POVEIKIO ĮMOKŲ UŽ ATLIEKŲ TVARKYMĄ DYDŽIUI VERTINIMAS	65
7. PLANO ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI	66
8. PRIEDAI.....	68

1. ĮVADAS

Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. planas atnauja *Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo planą 2008–2018 m.*, patvirtintą 2008 m. vasario 14 d. Molėtų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. B1-19. Šis planas parengtas pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo ir 2010 m. gruodžio 16 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-1004 patvirtintų *Reikalavimų regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams* nuostatas.

Komunalinių atliekų tvarkymo planavimo tikslas – nustatyti savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo priemonės, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims. *Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plane* nustatytos priemonės, užtikrinančios 2014 m. balandžio 16 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 366 patvirtintame *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plane* ir 2007 m. gruodžio 11 d. Utenos regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 153-10 patvirtintame *Utenos regiono atliekų tvarkymo plane 2008–2018 m.* nustatytų komunalinių atliekų tvarkymo tikslų ir užduočių įgyvendinimą.

Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. planą sudaro šios pagrindinės dalys:

- Esamos komunalinių atliekų tvarkymo būklės apžvalga;
- Komunalinių atliekų tvarkymo tikslai, uždaviniai ir užduotys 2014–2020 m. laikotarpiui;
- Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtros priemonių planas 2014–2020 m. laikotarpiui;
- Komunalinių atliekų srautų susidarymo ir tvarkymo ateityje vertinimas;
- Plano įgyvendinimo poveikio įmokų už atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas;
- Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai.

Už *Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plano* įgyvendinimą yra atsakinga Molėtų rajono savivaldybė. Sprendimus dėl šio plano pakeitimų priima Molėtų rajono savivaldybės taryba, atsižvelgdama į Molėtų rajono savivaldybės administracijos ir UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centras“ siūlymus bei konsultuodamasi su socialiniais ekonominiais partneriais.

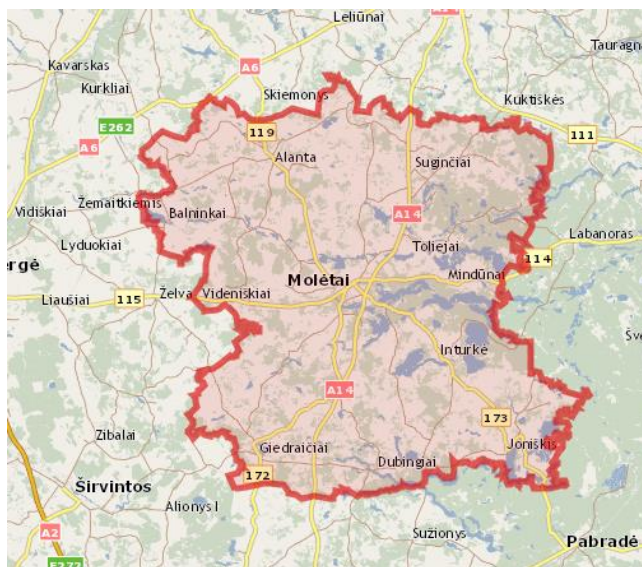
Šiam planui, vadovaujantis 2004 m. rugpjūčio 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 967 patvirtintame *Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše* numatyta tvarka, atliekamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, įskaitant ir visuomenės informavimo procedūras. Visuomenės informavimo procedūros atliekamos, vadovaujantis 2005 m. liepos 26 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-381 patvirtintu *Visuomenės informavimo ir dalyvavimo rengiant planus ir programas, skirtas aplinkos oro ir vandens apsaugai bei atliekų tvarkymui, tvarkos aprašu*.

2. ESAMOS KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO BŪKLĖS APŽVALGA

Esama komunalinių atliekų tvarkymo būklės Molėtų rajone apžvalga parengta remiantis Molėtų rajono savivaldybės ataskaita Aplinkos apsaugos agentūrai apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemą 2013 m. (toliau – Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m.), kitais Molėtų rajono savivaldybės administracijos ir URATC pateiktais duomenimis, Lietuvos statistikos departamento, Nekilnojamo turto registro duomenimis ir kt.

2.1 Bendra informacija apie savivaldybę

Molėtų rajonas plyti rytinėje Lietuvos dalyje, nutolęs nuo šalies sostinės Vilniaus apie 60 km, šalia magistralės Vilnius – Utena. Pagal administracinį – teritorinį Lietuvos suskirstymą priklauso Utenos apskrčiai.

Pav. 1. Molėtų rajono savivaldybės teritorija

- Molėtų rajono savivaldybės teritorijos plotas – 1 367 km² (19 proc. Utenos apskrities ploto).
- Administracinis centras – Molėtų miestas.
- Gyventojų – 19 582 (apie 14 proc. apskrities gyventojų).
- Rajoną sudaro 11 seniūnijų (Alantos, Balninkų, Čiulėnų, Dubingių, Giedraičių, Inturkės, Joniškio, Luokesos, Mindūnų, Sugintų, Videniškių seniūnijos).

Žemės nederlingos, mažai pramonės įmonių ir jos smulkios, todėl prioritetinga rajono vystymosi kryptis – rekreacija, leidžianti plėtoti šios krypties verslą, ekologinį ūkininkavimą, poilsio ir turizmo infrastruktūrą.

2.2 Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas

Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima komunalinių atliekų surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, naudojimo ir šalinimo paslaugas visiems savivaldybės teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams (fiziniais ir juridiniais asmenimis). Vadovaujantis *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* nuostatomis, už komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimą savo teritorijose yra atsakingos savivaldos institucijos. Visos į komunalinių atliekų tvarkymo regioną įeinančios savivaldybės, didindamos atliekų tvarkymo sistemos efektyvumą, gali bendradarbiauti ir kartu įsteigti juridinį asmenį – komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorių.

Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistema yra Utenos komunalinių atliekų tvarkymo regiono (toliau – Utenos regionas) komunalinių atliekų tvarkymo sistemos dalis. Kaip nustatyta 2002 m. balandžio 12 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 519 patvirtinto *Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano* 7 priede, Utenos komunalinių atliekų tvarkymo regionas apima Anykščių rajono, Ignalinos rajono, Molėtų rajono, Utenos rajono, Visagino miesto ir Zarasų rajono savivaldybių teritorijas.

2004 m. spalio 22 d. regioninės atliekų tvarkymo sistemos įkūrimui, plėtrai ir su tuo susijusių investicinių projektų įgyvendinimui apskrities savivaldybės įsteigė UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centras“ (toliau – URATC) (įregistruotas 2005 m. sausio 28 d.). URATC įsteigtas regioninės atliekų tvarkymo sistemos plėtrai ir su tuo susijusių investicinių projektų įgyvendinimui. 2012 m. gegužės 14 d. buvo įregistruoti nauji bendrovės įstatai, kuriuose nurodyta, kad pagrindinis URATC veiklos tikslas yra vykdant nepavojingų atliekų tvarkymo ir šalinimo veiklą, vykdyti atliekų tvarkymo užduotis.

Akcinių (regiono savivaldybių) sutartimi URATC, eksploatuodamas regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, organizuoja savivaldybių teritorijose esančių atliekų priėmimo ir laikinojo saugojimo aikštelių, kompostavimo aikštelių, regioninio sąvartyno ir kitų regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros įrenginių įrengimą bei eksploatavimą, įskaitant atliekų priėmimo ir laikinojo saugojimo aikštelėse surenkamų specifinių atliekų srautų (antrinių žaliavų, pavojingų buities atliekų, buityje susidarančių elektros ir elektroninės įrangos atliekų, žaliųjų bei didžiųjų ir kitų naudoti tinkančių atliekų) išvežimą perdirbti ar saugoti, rengia ir vykdo regioninę visuomenės informavimo ir švietimo programas, teikia savivaldybėms pagalbą atliekų tvarkymo klausimais ir/ar vykdo kitas savivaldybių pavestas funkcijas.

Molėtų rajono savivaldybė atskirais sprendimais nesuteikė jokių pavedimų ar teisių, susijusių su atliekų tvarkymo organizavimu, administravimu ar kontrole savivaldybės teritorijoje, išskyrus regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų (didelių gabaritų surinkimo aikštelių ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių) įrengimą įgyvendinant investicinius projektus ir jų eksploatavimą.

Molėtų rajono savivaldybė drauge su kitomis regiono savivaldybėmis atliekas šalina Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne Mockėnų kaime, Utenos seniūnijoje. Iki 2015 m. pabaigos sąvartyno teritorijoje planuojama pastatyti mechaninio rūšiavimo ir biologinio apdorojimo įrenginius, kuriais taip pat naudosis visos regiono savivaldybės, t.sk. ir Molėtų rajono savivaldybė.

2007 m. gruodžio 11 d. Utenos regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 153-10 buvo patvirtintas *Utenos regiono atliekų tvarkymo planas 2008–2018 m.*, kurio tikslas – suderinti Utenos regiono savivaldybių veiksmus, organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemas ir steigiant kelioms savivaldybėms bendrus atliekų naudojimo ar šalinimo įrenginius. *Utenos regiono atliekų tvarkymo plane 2008–2018 m.* buvo nustatytos pagrindinės užduotys atliekų tvarkymo srityje ir regioninės atliekų tvarkymo sistemos plėtrai, kurių apimtyje numatyta:

- Utenos regiono savivaldybių atliekų tvarkymo planų, atliekų tvarkymo taisyklių parengimas, patvirtinimas ir suderinimas su Utenos apskrities viršininko administracija (ne vėliau kaip iki 2008 m. liepos 1 d.);
- regioninio sąvartyno eksploatacija nuo 2008 m. I ketvirčio;
- 9 didžiųjų sąvartynų rajonuose uždarymas iki 2008 IV ketvirčio;
- regioninės biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aikštelės eksploatacija nuo 2008 m.;
- 5 kompostavimo aikštelių atskirose savivaldybėse įrengimas 2010 m. ir eksploatacija nuo 2011 m.;
- statybos ir griovimo atliekų tvarkymo sekcijos įrengimas nuo 2008 m.;
- rūšiavimo linijos regioniniame sąvartyne įrengimas (iki 2009 m.) ir eksploatacija;

- regioninio mechaninio biologinio apdorojimo įrenginio (bioreaktoriaus) projektavimas ir įrengimas 2009–2010 m. bei eksploatacija nuo 2011 m.;
- Vilniaus–Utenos regionų atliekų deginimo įrenginio, Utenos atliekų perkrovimo stoties bei šlako ir pelenų šalinimo sekcijos Vilniaus regioniniame sąvartyne įrengimas (2011–2012 m.).

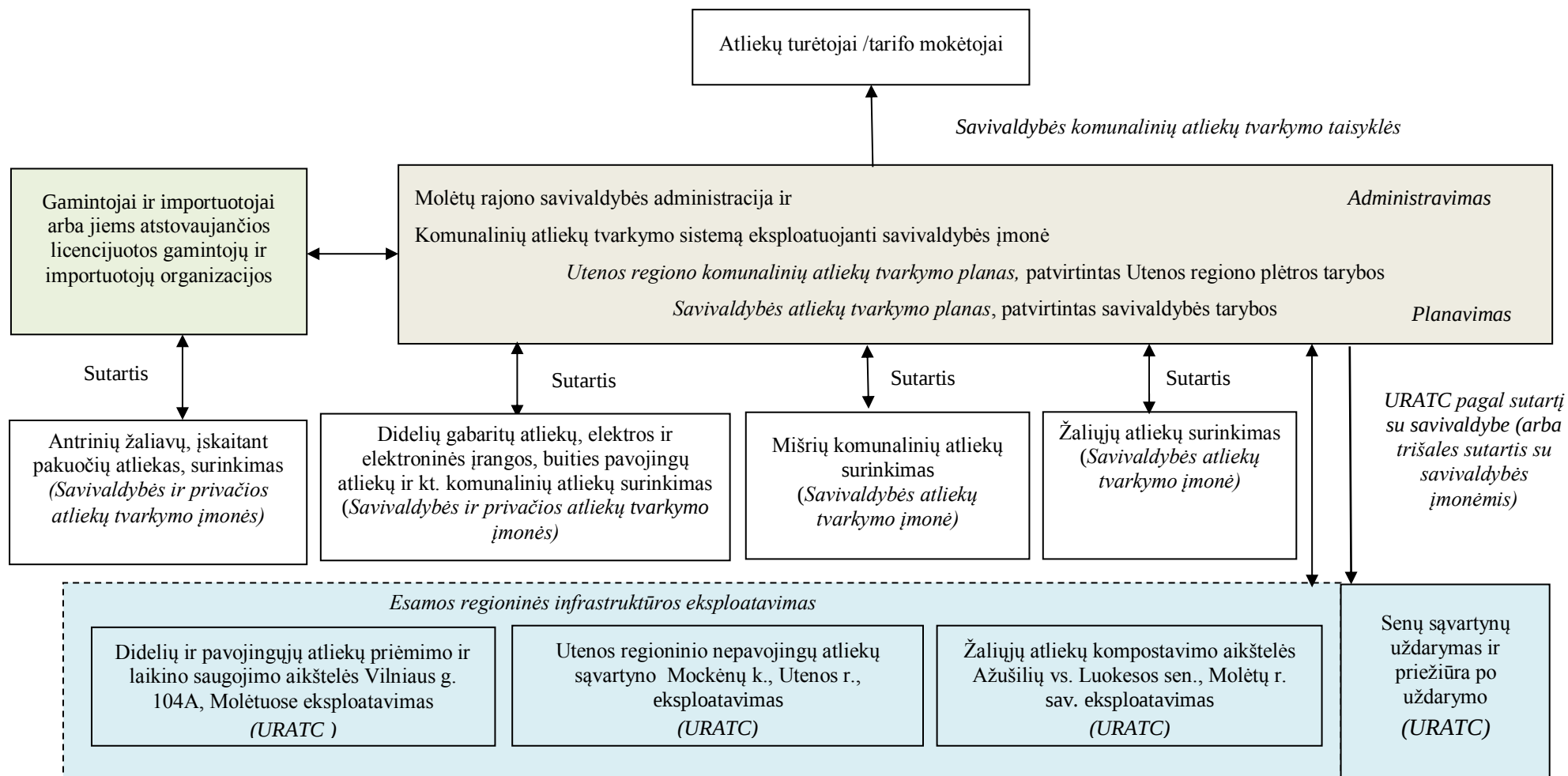
Įgyvendinama įsipareigojimus, kuriant Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, 2008 m. vasario 14 d. Molėtų rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. B1-19 „*Dėl Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo plano ir komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo*“, patvirtino *Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo planą 2008–2018 m. ir Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklės. Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės* (su vėlesniais, 2008 m. kovo 27 d. sprendimu Nr. B1-60 ir 2013 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr. B1-163 patvirtintais taisyklių pakeitimais ir papildymais) reglamentuoja komunalinių atliekų Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje tvarkymo viešųjų paslaugų teikimą, nustato komunalinių atliekų surinkimo, rūšiavimo, šalinimo, saugojimo, apskaitos tvarką, atliekų turėtojų bei atliekų tvarkytojų teises, pareigas ir atsakomybę ir yra skirtos užtikrinti Savivaldybės ir Utenos regiono atliekų tvarkymo planų įgyvendinimą.

Esama Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema pavaizduota Pav. 2.

Molėtų rajono komunalinių atliekų turėtojams teikiamos šios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos:

- mišrių komunalinių atliekų tvarkymas;
- antrinių žaliavų, įskaitant pakuočių atliekas, tvarkymas;
- žaliųjų atliekų tvarkymas;
- didžiųjų atliekų, įskaitant naudotas padangas ir statybos ir griovimo atliekas, tvarkymas;
- elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymas;
- buities pavojingųjų atliekų tvarkymas.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme nustatyta, kad įmonės, kurios vykdo komunalinių atliekų surinkimą, įskaitant antrinių žaliavų surinkimą, šią veiklą savivaldybės teritorijoje gali vykdyti tik tuo atveju, jeigu yra sudariusios sutartis su savivaldybe arba savivaldybės (kelių savivaldybių) įsteigtu juridiniu asmeniu, kuriam pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą. Molėtų rajono savivaldybės tarybos 2010 m. vasario 18 d. sprendimu Nr. B1-26 Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą pavesta eksploatuoti savivaldybės įmonei UAB „Molėtų švara“. 2010 m. kovo 1 d. Savivaldybės administracijos ir UAB „Molėtų švara“ sudarytos *Molėtų rajono savivaldybės viešosios komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir jos plėtojimo sutarties* Nr. A14-66 bei jos 2012 m. gruodžio 20 d. tarybos sprendimu Nr. B1-217 priimtais pakeitimais, sistemos eksploatavimo paslaugų apimtyse operatoriui pavesta iki 2014 m. gruodžio 31 d. vykdyti mišrių komunalinių atliekų, antrinių žaliavų, žaliųjų atliekų, didžiųjų bei statybos ir griovimo atliekų surinkimą ir transportavimą. 2015 m. sausio 2 d. Molėtų rajono savivaldybės pasirašytos naujos sutarties Nr. A14-90 su UAB „Molėtų švara“ apimtyse, operatoriui pavesta teikti komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo šių atliekų tvarkytojams paslaugas bei kartu atlikti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo funkcijas.

Pav. 2. Utenos regiono ir Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema (2014 m.)

URATC eksploatuoja šią Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje esančią komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą: didelių ir pavojingųjų atliekų surinkimo ir laikino saugojimo aikštelę, esančią Vilniaus g. 104A, Molėtuose ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę, esančią Ažušilių viensėdyje, Luokesos seniūnijoje. URATC steigimo sutartimi yra įpareigotas per eksploatuojamas aikšteles surinkti savivaldybės teritorijoje susidarančias antrines žaliavas, biologiškai skaidžias, didžiąsias, statybos ir griovimo, padangų, elektros ir elektroninės įrangos (toliau – EEĮ), buityje susidarančias pavojingąsias atliekas.

Atliekas tvarkančių įmonių registro duomenys apie Molėtų rajono teritorijoje komunalines (20 grupės) atliekas surenkančias, rūšiuojančias, apdorojančias, naudojančias ar šalinančias įmones pateikta šio plano 1 priede.

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme taip pat apibrėžta, kad Vyriausybės gamintojams ir importuotojams nustatytų elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių, apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo užduotims įgyvendinti gali būti diegiamos savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančios atliekų surinkimo sistemos. Plano rengimo metu Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje veikė viena savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildanti elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo sistema, įdiegta 2013 m. gruodžio 9 d. su VŠĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“ pasirašius sutartį Nr. A14-478 *dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo bei visuomenės informavimo ir švietimo* (1 lentelė).

1 lentelė. Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje veikiančios savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančios atliekų surinkimo sistemos, 2013–2014 m.

Eil. Nr.	Papildančią sistemą įdiegęs asmuo	Papildančią sistemą eksploatuojantis asmuo	Surenkami atliekų srautai	Sutarties pasirašymo data ir galiojimo terminas
1	VŠĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“	UAB „Atliekų tvarkymo centras“ ir UAB „EMP recycling“	Elektros ir elektroninės įrangos atliekų	2013 m. gruodžio 9 d.; galioja iki 2015 m. gruodžio 31 d.

Savivaldybės teritorijoje organizuoti pakuočių atliekų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalinių, medinių, kombinuotų ir kt.) rūšiuojamąjį surinkimą, vežimą ir paruošimą naudoti 2013 m. rugpjūčio 28 d. su savivaldybe pasirašyta Bendradarbiavimo sutartimi Nr. A14-369 *dėl komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo, vežimo ir paruošimo naudoti organizavimo* yra įsipareigojusi vykdyti VŠĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“, 2013 m. rugpjūčio 29 d. pasirašyta Bendradarbiavimo sutartimi Nr. A14-371 *dėl komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo, vežimo ir paruošimo naudoti organizavimo* – VŠĮ „Žaliasis taškas“.

2.3 Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimas

Utenos regiono ir Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra finansuojama Europos Sąjungos, valstybės paramos, URATC ir savivaldybės skolintomis lėšomis, įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą bei kitomis lėšomis.

2.3.1 Principo „teršėjas moka“ įgyvendinimas

Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, komunalinių atliekų tvarkymo finansavimo sistema turi remtis principu „teršėjas moka“. Šis principas reikalauja, kad atliekų tvarkymo išlaidas

apmokėtų atliekų turėtojas ir (arba) medžiagų ir gaminių, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas arba importuotojas (gamintojo atsakomybės principas).

Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje taikoma apmokėjimo už komunalinių atliekų tvarkymą forma – tarifas. Tarifas – tai savivaldybės tarybos patvirtinta įmoka už komunalinių atliekų tvarkymą, kuri padengia visas savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos bei savivaldybei tenkančias regioninės atliekų tvarkymo sistemos išlaidas ir kurią komunalinių atliekų turėtojai moka komunalinių atliekų tvarkytojui. Komunalinių atliekų tvarkymą, atliekų susidarymo normas ir tarifus savivaldybės komunalinių atliekų turėtojams reglamentuoja *Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklės*. Tarifai gyventojams nustatomi pagal fiksuotus, teoriškai apskaičiuotus atliekų tūrius ar per metus susidarančius kiekius, bei fiksuotą buitinių atliekų tankį (lyginamąjį atliekų svorį) (t/m^3), kuriuos tvirtina rajono savivaldybės taryba pagal *Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisykles*. Įmoka už komunalinių atliekų tvarkymą paskirstoma pagal gyventojų skaičių, atliekų susidarymo normas įvertinant atskirai miesto ir kaimo gyventojams, papildomai atsižvelgiant į gyvenamąjį būstą (individualus ar daugiabutis namas). Metinės atliekų susikaupimo normos apskaičiuotos, įvertinus faktiškai surinktą atliekų kiekį, ir patvirtintos Molėtų rajono savivaldybės tarybos 2012 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. B1-11, papildytu Molėtų rajono savivaldybės tarybos 2013 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr. B1-164. Atliekų turėtojų registrą tvarko komunalinių atliekų tvarkymo sistemos operatorius.

Tarifai už komunalinių atliekų tvarkymą buvo patvirtinti 2008 m. vasario 14 d. Molėtų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. B1-20 „Dėl komunalinių atliekų surinkimo iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymo paslaugų tarifų nustatymo“. Paskutiniu 2012 m. vasario 23 d. Molėtų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. B1-11 patvirtintu pakeitimu, plano rengimo metu Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje taikomas tarifas už vieno kubinio metro komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą sudaro 18,61 Eur (64,24 Lt) (su PVM).

Atliekų susikaupimo normos ir tarifai Molėtų r. savivaldybės daugiabučių ir individualių namų gyventojams pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Atliekų susidarymo normos ir tarifai Molėtų r. savivaldybės gyventojams

		Atliekų susikaupimo norma $m^3/1$ gyv./m.	Atliekų tvarkymo išlaidos, tenkančios gyventojui per mėnesį (minimalus mėnesio tarifas), Eur/1 gyv./mėn (Lt/1 gyv./mėn.) (su PVM) *
Daugiabučių namų gyventojams	Molėtų mieste	1,3	2,02 (6,96)
	gyvenvietėse	-	-
	vietovėse iki 100 gyv. ir viensėdžiuose	-	-
Individualių namų valdų gyventojams	Molėtų mieste	1,25	1,91 (6,69)
	gyvenvietėse	1,15	1,78 (6,16)
	vietovėse iki 100 gyv. ir viensėdžiuose	1,00	1,55 (5,35)
	vietovėse iki 100 gyv. ir viensėdžiuose, gyventojams, neturintiems individualaus konteinerio, kai jiems priskirtas bendro naudojimo konteineris yra daugiau kaip 300 metrų atstumu nuo namų	0,80	1,24 (4,28)

Pastaba: * 50% tarifo dydžio lengvata už komunalinių atliekų tvarkymą už ketvirtą ir kiekvieną kitą nepilnametį ar besimokantį bendrojo lavinimo mokykloje šeimos narį.

Šaltinis: Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m.; UAB „Molėtų švara“, 2014.

Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos operatoriaus UAB „Molėtų švara“ duomenimis, 2013 m. gyventojų mokumas sudarė apie 97,8 proc.

Principas „teršėjas moka“ reikalauja, kad atliekų tvarkymo išlaidas apmokėtų ne tik atliekų turėtojas bet ir (arba) medžiagų ir gaminių, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas arba importuotojas (gamintojo atsakomybės principas). Lietuvoje gamintojo atsakomybės principas taikomas pakuočių, elektros ir elektroninės įrangos, transporto priemonių, alyvų, baterijų ir akumuliatorių bei kitų apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymui. Šių atliekų tvarkymas pagal gamintojo atsakomybės principą turėtų būti dengiamas šių gaminių gamintojų / importuotojų. 2013 m. sausio 1 d. įsigaliojo *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo* nuostatai, kad organizuodamos komunalinių atliekų sraute susidarančių elektros ir elektroninės įrangos ir pakuočių atliekų tvarkymą savivaldybės (arba savivaldybių įsteigti juridiniai asmenys, kuriems pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) privalo su gamintojais ir importuotojais, jų įsteigtomis organizacijomis sudaryti gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo sutartis. Pasirašius šias sutartis, elektros ir elektroninės įrangos ir pakuočių atliekų gamintojai ir importuotojai privalo apmokėti šių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, tvarkymo išlaidas.

Molėtų rajono savivaldybės pasirašytos sutartys su gamintojais ir importuotojais bei jų įsteigtomis organizacijomis (komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančių elektros ir elektroninės įrangos bei baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo sistemų diegimo sutartis, bendradarbiavimo sutartys dėl komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo, vežimo ir paruošimo naudoti organizavimo) plačiau aptartos 2.2 skyriuje.

2.3.2 Komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos

„Visų sąnaudų padengimo“ principas nustato, kad mokėjimai už komunalinių atliekų tvarkymą turi padengti visas tiesiogines ir netiesiogines atliekų tvarkymo sąnaudas. Tuo būdu tarifo dydžiai nustatomi tokie, kad gautos pajamos padengtų sistemos administravimo, eksploatavimo, komunalinių atliekų surinkimo, transportavimo ir šalinimo, infrastruktūros plėtros, atliekų šalinimo įrenginių uždarymo ir priežiūros po uždarymo, visuomenės informavimo ir kitas su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias išlaidas. Bendrieji komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodaros reikalavimai, nustatyti vadovaujantis solidarumo, proporcingumo, nediskriminavimo, sąnaudų susigrąžinimo principais ir „teršėjas moka“ principu, yra apibrėžti *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme*.

Utenos regione komunalinių atliekų šalinimo sąvartyne sąnaudos savivaldybėms paskirstomos vadovaujantis „solidarumo“ principu. Atsižvelgiant į tai, kad atskirų regiono savivaldybių atliekų transportavimo iki Utenos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno sąnaudos skiriasi, atliekų šalinimo sąvartyne mokestis („vartų mokestis“) diferencijuojamas tokiu būdu, kad bendra vienos tonos komunalinių atliekų sutvarkymo (įskaitant transportavimą iki sąvartyno ir šalinimą sąvartyne) kaina visose regiono savivaldybėse būtų vienoda.

2011 m. spalio 20 d. URATC direktoriaus įsakymu Nr. VK-113 patvirtinta, nuo 2012 m. kovo 1 d. įsigaliojusi, Molėtų r. savivaldybės teritorijoje surinktų mišrių komunalinių atliekų šalinimo Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne kaina – 27,43 Eur (94,70 Lt) be PVM už toną. Juridiniams ir fiziniams asmenims, atvežantiems komunalines atliekas šalinimui į sąvartyną nuosavu transportu, taikomas vidutinis 27,8 Eur (96,00 Lt) be PVM už toną mokestis.

Bendrose 2013 m. Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudose didžiausią dalį – 69 proc. – sudarė komunalinių atliekų surinkimo ir transportavimo sąnaudos ir 31 proc. – komunalinių atliekų šalinimo sąvartyne sąnaudos.

2.3.3 Investicinių projektų įgyvendinimas ir finansavimas

Utenos regioninės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūros kūrimas pradėtas 2004-2009 m. laikotarpiu, įgyvendinant ES Sanglaudos fondo lėšomis finansuojamą projektą „*Utenos regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas*“ (projekto Nr. 2004/LT/16/C/PE/003), Mockėnų kaime Utenos rajone buvo įrengtas ir 2008 m. vasario 1 d. atidarytas penktasis Lietuvoje regioninis komunalinių atliekų sąvartynas, kurį eksploatuoja URATC. Projekto lėšomis regione taip pat buvo uždaryti 102 ES reikalavimų neatitikę seni sąvartynai ir kiekvienoje regiono savivaldybės teritorijoje įrengta po vieną didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo aikštelę bei dvi žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės – kompostavimo aikštelė Mockėnų kaime, Utenos rajone ir kompostavimo aikštelė Karlų kaime, Visagino savivaldybėje.

2010–2013 m., įgyvendinant 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 3 prioriteto „*Aplinka ir darnus vystymasis*“ priemonę VP3-3.2-AM-01-V „*Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas*“, URATC įgyvendino projektą „*Utenos regiono kompostavimo aikštelių įrengimas bei Anykščių ir Molėtų rajonų senų šiukšlynų uždarymas*“ (projekto Nr. 2004/LT/16/P/PE/003), kurio apimtyse regione buvo uždaryta 10 neveikiančių šiukšlynų bei suprojektuotos ir įrengtos dar keturios žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės: kompostavimo aikštelė Anykščių rajone, kompostavimo aikštelė Zarasuose, kompostavimo aikštelė Ignalinoje ir kompostavimo aikštelė Molėtų rajono savivaldybėje.

Nuo 2010 m. pabaigos, įgyvendinant 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 3 prioriteto „*Aplinka ir darnus vystymasis*“ priemonę VP3-3.2-AM-01-V „*Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas*“, Utenos regione įgyvendinamas ES Sanglaudos fondo ir URATC lėšomis finansuojamas projektas „*Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra*“ (projekto Nr. VP3-3.2-AM-01-V-02-006). Projektu siekiama sukurti techniniu, ekonominiu ir aplinkosauginiu požiūriu optimalią biologiškai skaidžių ir kitų atliekų tvarkymo infrastruktūrą Utenos regione. Projekto apimtyse Utenos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje, Mockėnų kaime, Utenos rajone yra projektuojami ir bus pastatyti komunalinių atliekų mechaninio ir biologinio apdorojimo (toliau – MBA) įrenginiai.

Įrenginių mechaninio rūšiavimo grandyje bus atskiriamos antrinės žaliavos (metalai, plastikai, stiklas, popierius ir kartonas), lengva degi frakcija ir biologiškai skaidžių atliekų frakcija. Biologinio apdorojimo įrenginiuose biologiškai skaidžios atliekos bus apdorojamos sauso anaerobinio pūdymo, išgaunant biodujas, kurios toliau naudojamos energijos gamybai kogeneracijos būdu. Po anaerobinio apdorojimo likutinė frakcija kompostuojama, iš jos pagaminant stabilatą.

Pagaminta elektros energija bus tiekama mechaninio mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo įrenginių veikimo poreikių tenkinimui. MBA įrenginiuose atskirtas kietasis atgautasis kuras (toliau – KAK) bus nukreipiamas deginimui vienoje iš esamų ar planuojamų atliekų deginimo įrenginių (plačiau – 2.7.6. skyriuje).

Skatinant individualų biologiškai skaidžių atliekų kompostavimą, projekto apimtyse buvo įsigyta ir Utenos regiono gyventojams nemokamai dalinama 6 000 vienetų kompostavimo dėžių. Molėtų r. savivaldybės teritorijoje numatyta išdalinti 1 140 vnt. kompostavimo dėžių.

2.4 Molėtų rajono savivaldybės statistiniai ir atliekų tvarkymo duomenys

2.4.1 Gyventojų skaičius ir būstai

Gyventojai ir namų ūkiai. Didžiausias komunalinių atliekų kiekis susidaro buityje, t. y. gyventojų namų ūkiuose. Komunalinių atliekų kiekis ir sudėtis priklauso nuo daugelio veiksnių: namų ūkio dydžio, gyventojų skaičiaus, jų gyvenamosios vietos (daugiabutis ar individualus namas, miestas ar kaimas), vartojimo (pajamų) ir t.t.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2014 m. sausio 1 d. Molėtų rajone gyveno 19 582 gyventojai. Palyginus 2001 m. ir 2011 m. visuotinio gyventojų surašymo duomenis, gyventojų skaičius Molėtų rajone sumažėjo 18,5 proc.¹ Šis mažėjimas paaiškinamas mažėjančio natūralaus gyventojų prieaugio tendencija ir gyventojų vidaus bei tarptautine migracija.

3 lentelė. Gyventojų skaičius Molėtų rajone (2014 m. sausio 1 d.)

Administracinė teritorija	Miestas	Kaimas	Iš viso
Molėtų r. sav.	6 204	13 378	19 582

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Nekilnojamo turto registro duomenys apie 2014 m. Molėtų rajone esančius vieno ir dviejų butų gyvenamuosius (individualius) namus bei daugiabučius gyvenamuosius namus pateikti 4 lentelėje. Remiantis šiais duomenimis, Molėtų rajone iš viso registruoti 7 853 individualūs ir 274 daugiabučiai namai.

4 lentelė. Gyvenamieji namai Molėtų rajone (2014 m. sausio 1 d.)

Administracinė teritorija	Nekilnojamo turto registre registruoti gyvenamieji namai					
	Vieno ir dviejų butų gyvenamieji (individualūs) namai			Daugiabučiai gyvenamieji namai		
	Miestas	Kaimas	Iš viso	Miestas	Kaimas	Iš viso
Molėtų r. sav.	587	7 266	7 853	125	149	274

Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, VĮ Registrų centras. „Lietuvos Respublikos nekilnojamo turto registre registruotų statinių apskaitos duomenys 2014 m. sausio 1 d.“. Vilnius, 2014.

Lietuvos statistikos departamento pateikiama informacija, Molėtų rajone 1-2 butų namuose iš viso yra 7 872 butų, daugiabučiuose namuose – 2 813 butų. Tačiau Molėtų rajono savivaldybės seniūnijų duomenimis, rajone (ypač kaimiškose teritorijose) esančių gyvenamųjų namų valdų skaičius ženkliai mažesnis (kas būdinga turistiniams rekreaciniams rajonams). Seniūnijų duomenimis, 2013 m. Molėtų rajone iš viso individualias valdas buvo deklaravę 6 158 tūkst. butų individualiuose ir daugiabučiuose namuose savininkų. Savivaldybėje apie 56,5 proc. esančių namų valdų sudaro butai vieno ir dviejų butų (individualiuose) gyvenamuosiuose namuose ir 43,5 proc. – butai daugiabučiuose namuose (5 lentelė).

¹ Remiantis 2001 m. visuotinio surašymo duomenimis, Molėtų rajone gyveno 25 387 gyventojai (mieste – 7 221, kaime – 18 166), viso buvo 9 919 namų ūkiai, vidutinis namų ūkio dydis – 2,56. Remiantis 2011 m. visuotinio surašymo duomenimis, Molėtų rajone gyveno 20 700 gyventojų (mieste – 6 434, kaime – 14 266), viso buvo 8 782 namų ūkiai, o vidutinis namų ūkis – 2,34.

5 lentelė. Butų skaičius individualiuose ir daugiabučiuose namuose Molėtų rajone (2013 m.)

Administracinė teritorija	Butai vieno ir dviejų butų gyvenamuosiuose namuose			Butai daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose			Iš viso butų
	Miestas	Kaimas	Iš viso	Miestas	Kaimas	Iš viso	
Molėtų r. sav.	641	2 836	3 477	1 860	821	2 681	6 158

Šaltinis: Savivaldybės ataskaita AAA už 2013.

Ūkio subjektai. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2014 m. sausio 1 d. Molėtų rajone veikė 393 ūkio subjektai (6 lentelė).

6 lentelė. Ūkio subjektų skaičius Molėtų savivaldybėje (2014 m. sausio 1 d.)

Administracinė teritorija	Ūkio subjektų skaičius
Molėtų r. sav.	393

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2.4.2 Komunalinių atliekų turėtojų (gyventojų ir įmonių) aptarnavimas

Nuo 2007 m., kada atliekų surinkimo paslaugos teikimo savivaldybės gyventojams rodiklis siekė vos 48 proc., šios paslaugos prieinamumas išaugo daugiau nei dvigubai, ir šiuo metu *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* nustatyta atliekų tvarkymo užduotis – užtikrinti visuotinumą principą, teikiant viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą, – Molėtų rajono savivaldybėje įgyvendinama. 2013 m. duomenimis atliekų surinkimo paslauga prieinama daugiau nei 99 proc. gyventojų ir 100 proc. juridinių asmenų (7 lentelė).

7 lentelė. Komunalinių atliekų surinkimo paslaugos visuotinumą laipsnis Molėtų rajono savivaldybėje.

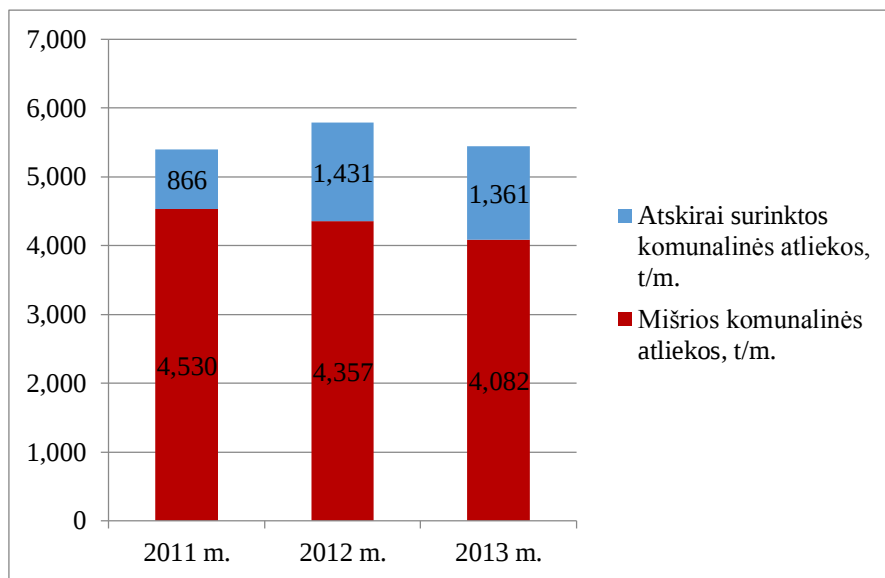
Gyvenvietės tipas	Gyventojų, kuriems teikiama paslauga, skaičius, vnt.	Paslaugos teikimo lygis, proc.	Ūkio subjektų, kuriems teikiama paslauga, skaičius vnt.	Ūkio subjektų, kuriems teikiama paslauga, dalis proc.
Miestuose nuo 3000 iki 50000 gyv.	6 523	99,0%	729	100,0%
Miesteliuose nuo 500 iki 3000 gyv.	1 210	100,0%		
Miesteliuose mažiau nei 500 gyv.	13 703	99,2%		
Viso	21 436	99,2%		

Šaltinis: Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m.

Vertinant paslaugos prieinamumą pagal nekilnojamojo turto objektų, kurių savininkai yra fiziniai asmenys, skaičių, paslauga teikiama 100 proc. daugiabučių namų butų savininkų, 97 proc. vieno ir dviejų butų gyvenamųjų namų butų savininkų ir 100 proc. sodo bendrijų narių (nekilnojamojo turto objektų savininkų). Žemas (4 proc.) paslaugos teikimo rodiklis stebimas išimtinai tik Molėtų mieste esančių garažų bendrijų teritorijose.

2.4.3 Susidariusių komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis

Molėtų rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2013 m. Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje atskirai buvo surinkta apie 1,36 tūkst. tonų komunalinių atliekų ir apie 4,08 tūkst. tonų mišrių komunalinių atliekų, iš viso susidarė apie 5,44 tūkst. tonų komunalinių atliekų (t.y. apie 252 kg vienam savivaldybės gyventojui per metus) (Pav. 3).

Šaltinis: savivaldybės ataskaitos AAA už 2011, 2012 ir 2013 m.

Pav. 3. Komunalinių atliekų susidarymas Molėtų rajono savivaldybėje 2011–2013 m. laikotarpiu

Kaip matoma iš 3 paveiklo, bendras metinis komunalinių atliekų susidarymas savivaldybės teritorijoje 2011–2013 m. laikotarpiu svyravo 5,3–5,8 tūkst. tonų ribose, tuo tarpu 2011–2013 m. surenkamų mišrių komunalinių atliekų dalis mažėjo beveik 10 proc.

Nuo 2012 m., vadovaujantis 2011 m. rugpjūčio 31 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-661 „Dėl regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo ir komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio juose vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne URATC pradėti vykdyti sąvartyne šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo darbai – atliekų monitoringas. Atliekų sudėties tyrimai vykdyti 2012–2013 m. Numatyta mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo tyrimus vykdyti 2016, 2018 ir 2020 metais 4 kartus per metus. 8 lentelėje ir Pav. 4 pateikti tyrimų, atliktų 2013 m., rezultatai.

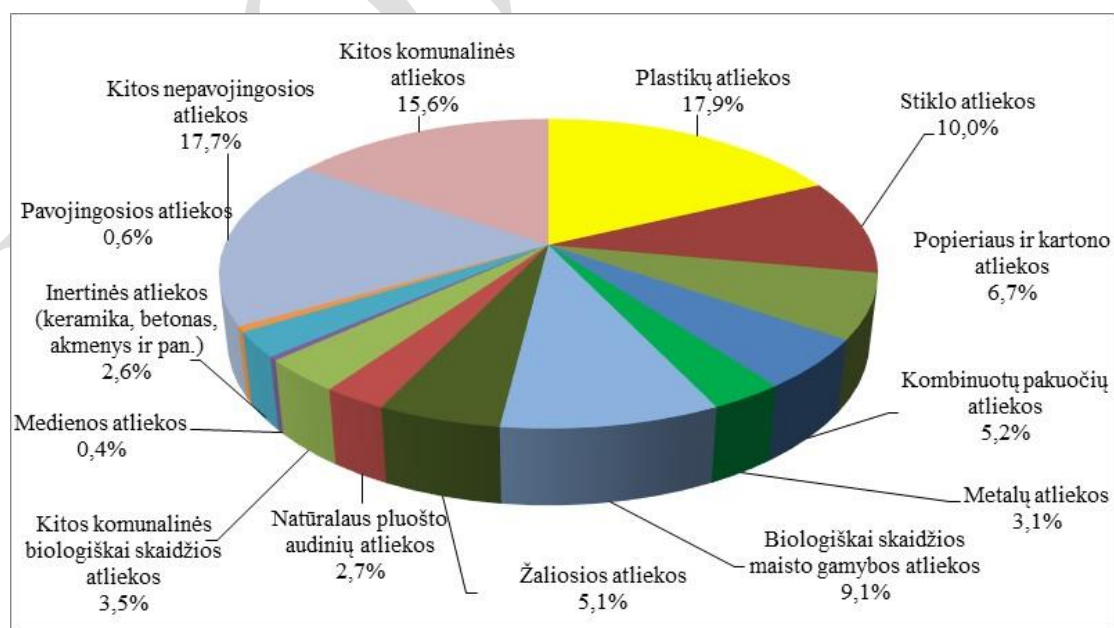
8 lentelė. Molėtų rajono savivaldybės Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo duomenys 2013 m.

Eil. Nr.	Atskirtos komunalinių atliekų rūšys	Komunalinių atliekų kiekis 2013 m., %				
		Pavasario laikotarpis	Vasaros laikotarpis	Rudens laikotarpis	Žiemos laikotarpis	Vidurkis
1.	Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos	6,3	5,3	7,9	7,3	6,7
2.	Žaliosios atliekos	0,0	6,6	11,2	2,7	5,1
3.	Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos	0,0	0,3	0,6	0,7	0,4
4.	Biologiškai skaidžios maisto gamybos atliekos	8,0	8,8	8,5	11,0	9,1
5.	Natūralaus pluošto audinių atliekos	5,0	5,6	0,0	0,0	2,7
6.	Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	0,0	5,4	5,6	2,3	3,5
7.	Visos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	19,3	32,0	33,8	24,0	27,4
8.	Plastikų, įskaitant pakuotes, atliekos	18,0	18,8	23,5	11,3	17,9

Eil. Nr.	Atskirtos komunalinių atliekų rūšys	Komunalinių atliekų kiekis 2013 m., %				
		Pavasario laikotarpis	Vasaros laikotarpis	Rudens laikotarpis	Žiemos laikotarpis	Vidurkis
9.	Kombinuotų pakuočių atliekos	1,3	5,3	5,9	8,3	5,2
10.	Metallų, įskaitant pakuotes, atliekos	1,0	5,3	2,9	3,0	3,1
11.	Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	8,3	13,1	6,5	12,0	10,0
12.	Inertinės atliekos (keramika, betonas, akmenys ir pan.)	0,0	1,6	5,6	3,3	2,6
13.	Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios nepavojingosios atliekos	35,0	9,4	10,0	16,3	17,7
14.	Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios elektros ir elektroninės įrangos atliekos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
15.	Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios baterijų ir akumuliatorių atliekos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
16.	Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios pavojingosios atliekos	1,0	0,9	0,0	0,3	0,6
17.	Kitos komunalinės atliekos	16,0	13,1	11,8	21,3	15,6
18.	Visas tirtas mišrių komunalinių atliekų kiekis	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Šaltinis: URATC, 2014.

Šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėtyje biologiškai skaidžios atliekos iš viso sudaro daugiau nei 27 proc. Apibendrinti duomenys apie Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje 2013 m. susidariusių ir surinktų komunalinių atliekų kiekius bei sudėtį pateikti 9 lentelėje.

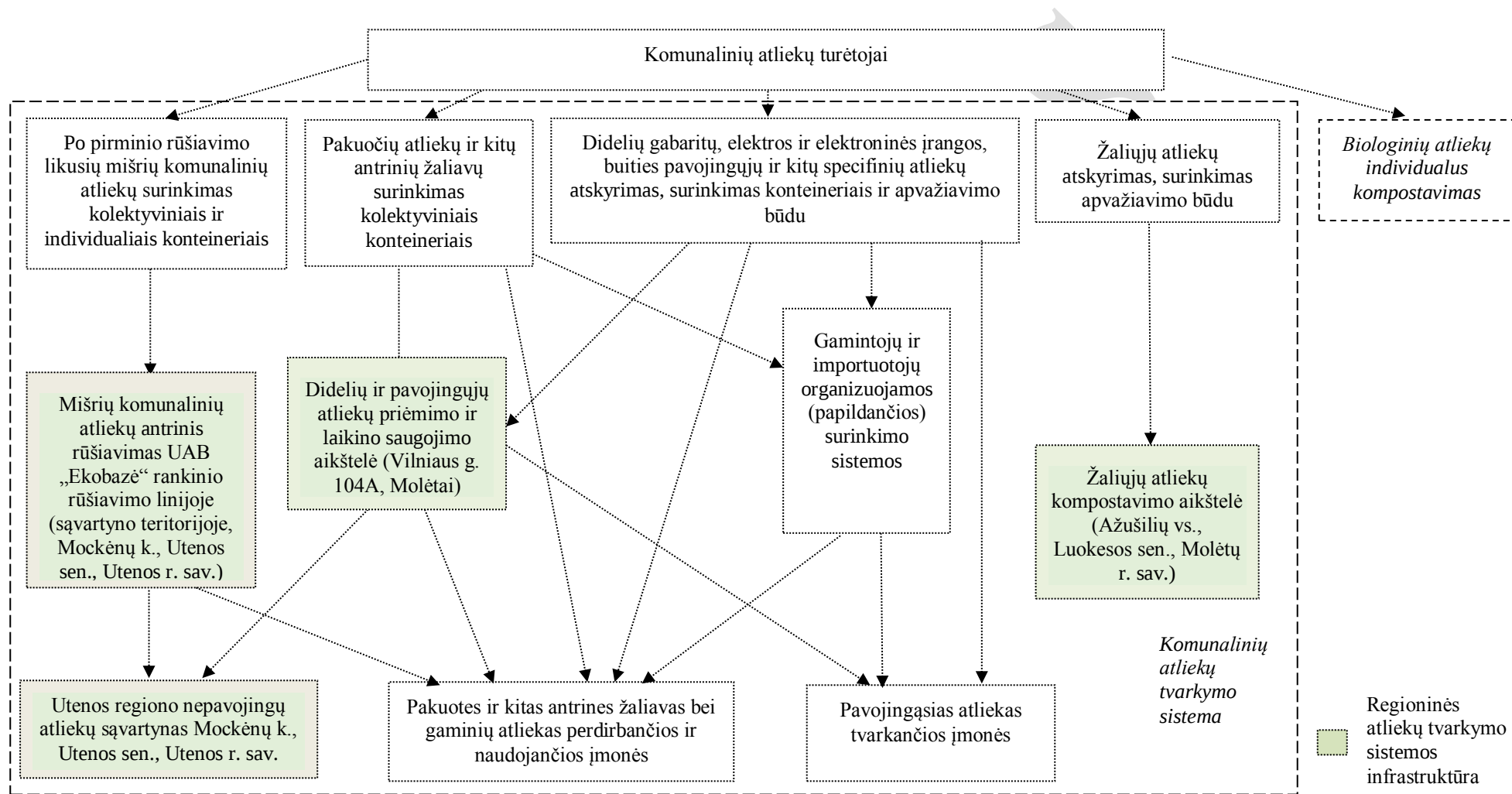
Pav. 4. Molėtų rajono savivaldybės Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo duomenys 2013 m.

9 lentelė. Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje 2013 m. susidariusių komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis, tonomis.

Eil. Nr.	Atliekos	Bendras susidarymas					
		Atskirai surinktos atliekos, t	Proc. nuo viso susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Surinktos mišrios komunalinės atliekos, t	Proc. nuo viso susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Visos susidariusios komunalinės atliekos, t	Susidariusių komunalinių atliekų sudėtis, proc.
1.	Žaliosios atliekos	637	11,7%	208	3,8%	845	15,5%
2.	Medienos atliekos	28	0,5%	16	0,3%	44	0,8%
3.	Kitos biologinės atliekos	0	0,0%	620	11,4%	620	11,4%
4.	Plastikų atliekos	32	0,6%	731	13,4%	763	14,0%
5.	Popieriaus/kartono atliekos	18	0,3%	273	5,0%	291	5,4%
6.	Stiklo atliekos	58	1,1%	408	7,5%	466	8,6%
7.	Metalo laužas	1	0,0%	127	2,3%	128	2,3%
8.	Naudotos padangos	14	0,3%	0	0,0%	14	0,3%
9.	Elektros ir elektorinės įrangos atliekos	6	0,1%	0	0,0%	6	0,1%
10.	Pavojingosios atliekos	0	0,0%	24	0,4%	24	0,5%
11.	Statybinės ir griovimo (inertinės) atliekos	199	3,7%	106	1,9%	305	5,6%
12.	Kitos atliekos	368	6,8%	1567	28,8%	1935	35,6%
	Iš viso komunalinių atliekų	1 361	25,0%	4 082	75,0%	5 443	100,0%
	<i>Viso pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų</i>	109	2,0%	1.539	28,3%	1.648	30,3%
	<i>Viso biologiškai skaidžių atliekų*</i>	763	14,0%	1.118	20,5%	1.882	34,6%

*Biologiškai skaidžios atliekos – tai biologinės (maisto ir žaliosios) atliekos ir popieriaus/kartono atliekos.

Šaltinis: Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m.; URATC, 2014.

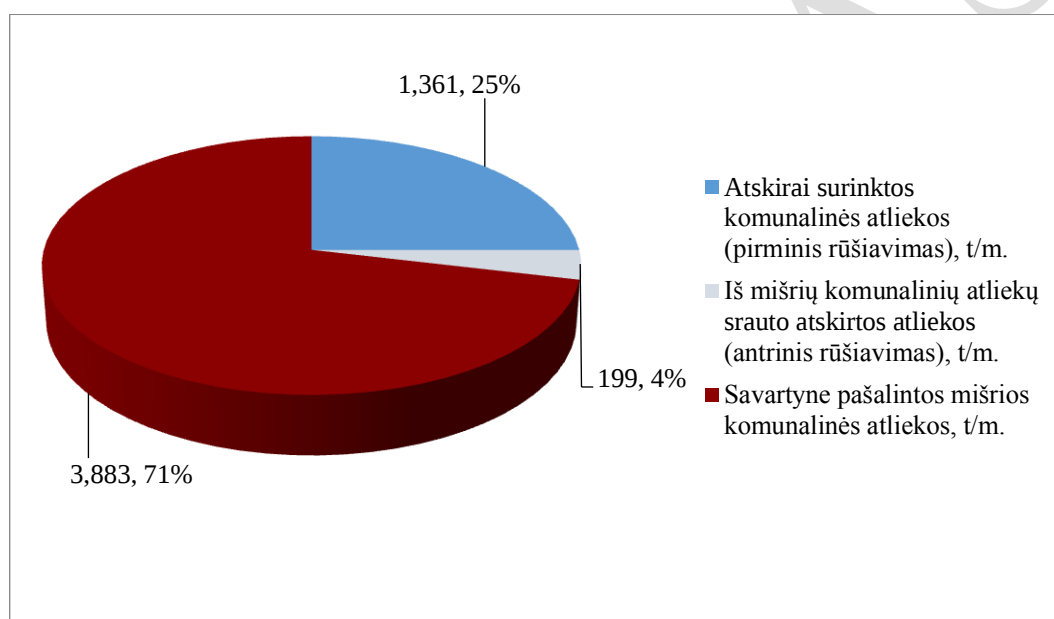

Pav. 5. Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo srautai 2014 m.

Kaip matoma iš 9 lentelės, pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos bendrame susidariusių komunalinių atliekų sraute sudaro apie 30 proc., iš kurių 2 proc. dalis surenkama atskirai, o likę 28 proc. – kartu su mišrių komunalinių atliekų srautu. Biologiškai skaidžios atliekos sudaro apie 33 proc. bendrame susidariusių komunalinių atliekų sraute, iš kurių 12 proc. dalis surenkama atskirai, o likę beveik 21 proc. – kartu su mišrių komunalinių atliekų srautu.

2.4.4 Sutvarkytų komunalinių atliekų kiekiai

2013 m. atskirai surinkta apie 1,36 tūkst. tonų (apie 25,0 proc. visų Molėtų rajone susidariusių komunalinių atliekų). Likusi apie 75,0 proc. nuo susidariusių komunalinių atliekų dalis surinkta kartu su mišrių komunalinių atliekų srautu. Iš mišrių komunalinių atliekų srauto 2013 m. antrinio rūšiavimo metu UAB „Ekobazė“ Utenos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje eksploatuojamoje kilnojamoje rankinio rūšiavimo linijoje buvo papildomai atskirtos 199 tonos (apie 3,7 proc. nuo visų susidariusių komunalinių atliekų) pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų. Dėl šios priežasties bendras sutvarkytų (perdirbtų / panaudotų) komunalinių atliekų rodiklis išaugo iki 1,56 tūkst. tonų, kas sudaro apie 28,7 proc. nuo bendro visų rajone susidariusių komunalinių atliekų kiekio (Pav. 6).

Šaltinis: Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m.; URATC, 2014.

Pav. 6. Molėtų rajone susidariusių komunalinių atliekų tvarkymas 2013 m.

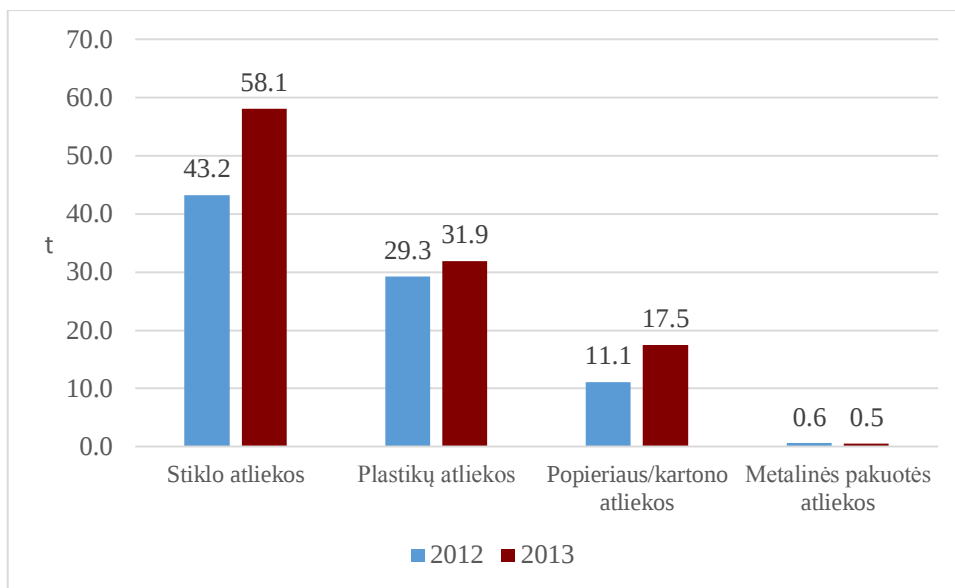
Būtina pastebėti, kad atliekų šalinimas kol kas yra pagrindinis Molėtų rajone susidarančių komunalinių atliekų tvarkymo būdas, ko pasekoje kasmet prarandami dideli kiekiai medžiaginių ir energetinių išteklių. Tačiau prognozuojama, kad artimiausiais metais dėl plečiamos komunalinių atliekų atskiro surinkimo sistemos, tikslinamos atliekų surinkimo ir tvarkymo apskaitos sistemos bei 2013 m. pasirašytų naujų bendradarbiavimo sutarčių su pakuočių gamintojų bei importuotojų organizacijomis, naujos atliekų surinkimo sistemą papildančios sistemos diegimo sutarties su elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių gamintojų ir importuotojų organizacija, komunalinių atliekų atskiro surinkimo (ir sutvarkymo) rodikliai gerės.

Detalesnė komunalinių atliekų tvarkymo sistemos analizė pateikta tolimesniuose skyriuose.

2.4.5 Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimas ir tvarkymas

Kaip buvo nustatyta *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane*, savivaldybės, taikydamos įvairius atliekų surinkimo būdus ir priemones, privalo užtikrinti, kad jų valdomose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose, asmenims rūšiuojant atliekas jų susidarymo vietoje, atskirai būtų surenkamos pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos

(popierius ir kartonas, stiklas, plastikas, metalas). 2012–2013 m. Molėtų rajono savivaldybėje atskirai surinkti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų kiekiai pateikiami Pav. 7.

Pav. 7. 2012–2013 m. Molėtų rajono savivaldybėje atskirai surinkti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų kiekiai

2012 m. iš viso atskirai surinkta apie 84 tonos pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų, 2013 m. atskirai surenkamų šių atliekų kiekis augo 29 proc. (iki 108 tonų). Tačiau Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamų mišrių komunalinių atliekų srauto sudėties rezultatai (Pav. 4) rodo dar labai didelį pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų išrūšiavimo potencialą. Preliminariu vertinimu, į sąvartyne su mišrių komunalinių atliekų srautu 2013 m. pašalinta apie 1,34 tūkst. tonų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų.

Molėtų rajono savivaldybėje pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos renkamos konteineriais ir apvažiavimo būdu. Labiausiai savivaldybės teritorijoje paplitęs pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo būdas – surinkimas kolektyviniais specialiais stiklo, popieriaus ir kartono, plastiko bei metalo atliekų surinkimui skirtais konteineriais. Pastaba: 2014 m. komunalinių atliekų surinkimo operatorius įsigijo 112 vnt. individualaus rūšiavimo 240 l talpos kontenerių, komplektuojamų po du vienetus (vieną – stiklo atliekoms, antrą – kitų pakuočių atliekoms ir kitoms antrinėms žaliavoms surinkti).

Kaip nustatyta *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane*, visiems komunalinių atliekų turėtojams turi būti užtikrinamos antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalo) rūšiavimo galimybės ir priemonės. Plane nustatyta, kad savivaldybės turi parengti ir (ar) patvirtinti antrinių žaliavų surinkimo kontenerių aikštelių išdėstymo schemas ir užtikrinti, kad būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti.

Antrinėms žaliavoms skirti konteineriai Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje statomi grupėmis šalia nerūšiuotų komunalinių atliekų kontenerių bei kitose gyventojams patogiose vietose pagal suderintą kontenerių išdėstymo schemą ir atliekų priėmimo ir laikinojo saugojimo aikštelėse. Iš viso Molėtų rajono savivaldybėje yra 49 aikštelės, kuriose iš viso pastatyta 147 antrinėms žaliavoms surinkti skirti konteineriai. Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų konteineriai Molėtų rajono savivaldybės administracijos įsigyti Aplinkos ministerijos administruojamos *Gaminių ar pakuotės atliekų tvarkymo programos* lėšomis. Informacija apie Molėtų rajono savivaldybės turimus pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų konteinerius pateikta 10 lentelėje.

Įgyvendinant *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* nustatytas užduotis, Molėtų rajono savivaldybės gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose buvo įrengta ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų kontenerių aikštelę 600 gyventojų. Vertinama, kad Molėtų

rajono savivaldybėje viena konteinerių aikštelė 2013 m. vidutiniškai teko apie 441 gyventojui, taigi *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* nustatyta užduotis vykdoma (10 lentelė).

10 lentelė. Antrinių žaliavų konteinerių aikštelės Molėtų rajone 2013 m.

Antrinių žaliavų surinkimo aikštelių skaičius*, vnt.	Gyventojų skaičius	Gyventojai, kuriems tenka viena aikštelė	Sodų bendrijų skaičius, vnt.	Antrinių žaliavų konteinerių aikštelės sodų bendrijose, vnt.	Garažų bendrijų skaičius, vnt.	Antrinių žaliavų surinkimo aikštelių skaičius garažų bendrijoms, vnt.
49	21 615	441	4	0	4	0

Pastaba: 2014 m. duomenimis savivaldybės teritorijoje buvo 48 aikštelės, kuriose išdėstyti 48 komplektai rūšiavimo surinkimo konteinerių.

Šaltinis: Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m. ir patikslinti savivaldybės administracijos duomenys 2014.

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane buvo nustatytas reikalavimas sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš bendrijos teritorijos arba įvažiavimo į jas, tačiau kol kas antrinių žaliavų konteinerių aikštelių sodų ir garažų bendrijų teritorijose nebuvo įrengta.

Kaip nustatyta *Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėse*, antrinių žaliavų surinkimo konteineriai, pastatyti viešose vietose, tuštinami pagal tvarkaraštį arba seniūnui nurodžius, jeigu yra užpildyti ne mažiau kaip 3/4 jų tūrio. Atskirai surinktos antrinės žaliavos perduodamos atliekas perdirbančioms ir naudojančioms įmonėms. Informacija apie antrinių žaliavų surinkimui Molėtų rajono savivaldybėje naudojamus konteinerius ir jais surinktus atliekų kiekius 2013 m. pateikta 11 lentelėje.

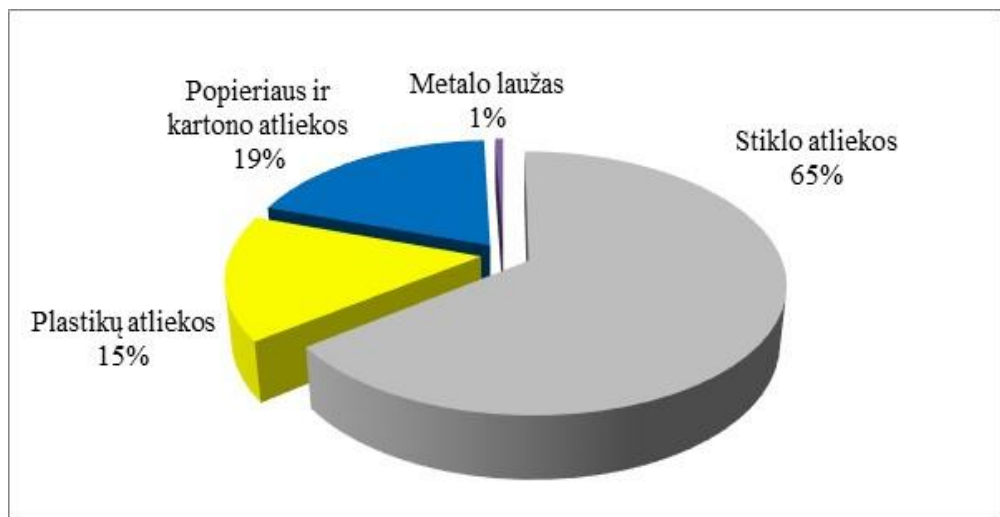
11 lentelė. Molėtų rajone 2013 m. naudoti kolektyviniai antrinių žaliavų surinkimo konteineriai ir jais surinkti antrinių žaliavų kiekiai

Konteineriai stiklui			Konteineriai popieriui ir kartonui			Konteineriai plastikui		
Vnt.	Surinkta per metus, tonomis *	1 konteineriu surinkta atliekų, tonomis	Vnt.	Surinkta per metus, tonomis	1 konteineriu surinkta atliekų, tonomis	Vnt.	Surinkta per metus, tonomis	1 konteineriu surinkta atliekų, tonomis
49	54,5	1,1	49	16	0,3	49	13	0,3

Pastaba: įskaitant stiklo bei metalo pakuočių atliekas ir kitas antrines žaliavas.

Šaltinis: Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m.

Molėtų rajono savivaldybėje iš gyventojų kolektyviniais antrinių žaliavų surinkimo konteineriais 2013 m. iš viso surinkta 83,5 tonos pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų (tokių kaip stiklo, popieriaus ir kartono, plastikų ir metalų pakuotės atliekų), kas sudarė apie 4,3 kilogramo pakuotės atliekų ir kitų antrinių žaliavų vienam savivaldybės gyventojui. Didžiąją dalį (apie 65 proc.) visų surenkamų antrinių žaliavų sraute sudarė stiklo atliekos (Pav. 8).

Pav. 8. Rūšiuojamojo surinkimo konteineriais 2013 m. surinktų pakuočių ir kitų antrinių žaliavų srautų sudėtis

Molėtų rajono savivaldybės duomenimis, 2013 m. konteinerine sistema, per didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles ir per papildančias sistemas iš viso surinkta iki 108 tonos pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų (tame skaičiuje - apie 17,5 tonų popieriaus ir kartono, apie 32 tonos plastikų, 58 tonos stiklo ir iki 0,5 tonų metalinių pakuočių (aliuminio skardinių) atliekų) (12 lentelė). Konteineriais surinkta didžioji dalis (91 proc.) visų surinktų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų. 2013 m. duomenimis, antrinių žaliavų (įskaitant pakuotės atliekas) atskiras surinkimas sudaro apie 2 proc. nuo bendro susidarančių komunalinių atliekų srauto ir apie 6,6 proc. nuo komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų srauto.

12 lentelė. 2013 m. pirminio rūšiavimo metu atskirtų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų kiekiai bei atskirai surenkama jų dalis (proc.) nuo visų sraute susidariusių

	Stiklas	Plastikas	Popierius ir kartonas	Metalinės pakuotės	Iš viso
Kiekis, surinktas konteineriuose, t/m.*	54,0	13,1	16,0	0,5	83,6
Kiekis, surinktas didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėje, t/m.*	4,1	18,8	1,5	-	24,4
Bendras rajone atskirai surinktų frakcijų kiekis, t/m.*	58,1	31,9	17,5	0,5	108,0
Atskirai surinktų frakcijų dalis nuo visų jų susidariusių, proc.**	12,5	4,2	6,0	0,4	6,6

Šaltinis: * Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m.; ** Ekspertinio vertinimo informacija (įvertinta pagal atskirų frakcijų sudėtis susidariusių komunalinių atliekų ir šalinamų mišrių komunalinių atliekų sraute duomenis).

Kaip minėta 2.4.4. skyriuje, papildomas 199 tonų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų kiekis 2013 m. buvo atskirtas mišrių komunalinių atliekų srauto antrinio rūšiavimo metu UAB „Ekobazė“ Utenos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje eksploatuojamoje kilnojamoje rankinio rūšiavimo linijoje. Tuo būdu bendras pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskyrimo rodiklis rajone padidėjo iki 18,6 proc. nuo visų savivaldybės teritorijoje susidarančių pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų.

2.5 Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas

Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas yra vienas iš svarbiausių komunalinių atliekų tvarkymo uždavinių, nes organinių medžiagų skilimo produktai labai neigiamai veikia aplinką, didina šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekius. Biologiškai skaidžias atliekas sudaro žaliosios, maisto, popieriaus ir kartono, tekstilės bei kitos biologiškai yrančios

atliekos. Toliau šiame skyriuje pateikiama biologinių atliekų (tokių kaip biologiškai skaidžios sodų ir parkų atliekos, žaliosios maisto atliekos iš namų ūkių, viešojo maitinimo įstaigų ir panašios) tvarkymo informacija (popieriaus ir kartono atliekų tvarkymas aprašytas 2.5 skyriuje, tekstilės ir medienos atliekų – 2.6 skyriuje).

2.5.1 Biologinių atliekų namudinis kompostavimas

Molėtų rajono savivaldybės duomenimis, apie 82 proc. savivaldybės teritorijoje deklaruotų individualių valdų yra kaimiškose vietovėse. Šiose teritorijose yra geros sąlygos namudiniam kompostavimui, kas leidžia mažinti nerūšiuotų atliekų kiekius, stabilizuoti įmokos už komunalinių atliekų kiekį kilimą, tausoti aplinką ir visuomenės sveikatą. Tuo tarpu miestuose individualių namų gyventojų galimybės kompostuoti dėl mažų sklypų ir arti esančių pastatų dažnai yra ribotos. Remiantis Europoje taikomomis metodikomis, vertinama, kad namų ūkiuose iki 500 m² ploto sukompostuojamų atliekų kiekis gali siekti apie 170 kg/m., namų ūkiuose virš 500 m² ploto – apie 250 kg/m.

Įgyvendinamo ES finansuojamo projekto „*Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra*“ apimtyse URATC 2014 m. įsigijo ir regiono gyventojams dalina 6.000 vnt. 800 l talpos kompostavimo dėžių, iš kurių 1 140 vnt. skirti Molėtų rajono savivaldybės gyventojams. Šiose dėžėse gali būti kompostuojamos organinės virtuvės atliekos (vaisių ir daržovių atliekos, arbatžolės, kavos tirščiai, gerai susmulkinti kiaušinių lukštai ir kt.) bei sodo atliekos (sausieji lapai, gėlės, nupjauta žolė, smulkios šakos, seni šiaudai, šienas, piktžolės, vėlėna, medinės sodo atliekos ir kt.), tuo būdu individualiai pasigaminant natūralių trąšų – komposto.

Preliminariu teoriniu vertinimu, Molėtų rajono savivaldybės namų ūkiuose 2014 m. išdalinus 1.140 vnt. kompostavimo dėžių, bus sukompostuota apie 182 tonos biologinių atliekų (t.y. 160 kg per metus atliekų viename namų ūkyje). Toks kiekis biologinių atliekų turėtų kasmet nepatekti į komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.

2.5.2 Žaliųjų atliekų surinkimas ir kompostavimas kompostavimo aikštelėje

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane buvo nustatyta, kad savivaldybės iki 2010 m., atsižvelgdamos į regionų bendradarbiavimo galimybes, privalo užtikrinti, kad kiekviename atliekų tvarkymo regione būtų sudarytos sąlygos apdoroti (kompostuoti ir (ar) anaerobiškai pūdyti) komunalines biologiškai skaidžias atliekas. Molėtų rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2013 m. Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje surinkta 549 tonos biologiškai suyrusių (žaliųjų) atliekų, kurios pristatytos apdorojimui į savivaldybės teritorijoje Ažušilių viensėdyje, Luokesos seniūnijoje nuo 2012 m. rugpjūčio mėn. veikiančią žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę. Kompostavimo aikštelės pajėgumas – 661 t/m. biologiškai skaidžių atliekų. Į aikštelę priimamos želdynų karpymo ir sodo atliekos, nupjauta žolė, medžių lapai, nugenėtos krūmų ir medžių šakos, daržininkystės ir panašios žaliosios atliekos, kurios aikštelėje toliau apdorojamos atviro kompostavimo būdu.

Per pirmus 5 eksploatacijos mėnesius 2012 m. kompostavimo aikštelėje buvo sukaupta 347 tonos biologiškai skaidžių atliekų, o 2013 m. iš viso surinkta 637 tonos biologiškai skaidžių atliekų (apie 79 proc. visų biologiškai skaidžių atliekų į aikštelę pristatė įmonės, likusi – apie 21 proc. – dalis savivaldybės gyventojų buvo pristatyta į aikštelę tiesiogiai).

2.5.3 Maisto (virtuvės) atliekų tvarkymas

Viešojo maitinimo įstaigos atsako už savo veikloje susidarančių maisto atliekų atskyrimą ir perdavimą atliekų tvarkytojams teisės aktų nustatyta tvarka. Įmonės, kurių ūkinėje veikloje susidaro maisto ir virtuvės atliekų (viešbučiai, moteliai, restoranai, kitos viešojo maitinimo įstaigos (švietimo įstaigos ir kt.), susidariusias ir išrūšiuotas biologines (maisto ir virtuvės) atliekas turi perdirbti (pvz., kompostuojant įrenginiuose), kitaip panaudoti (pvz., energijai gauti) visuomenės sveikatai ir aplinkai saugiu būdu patys arba perduoti jas sutartiniais

pagrindais atliekų apdorojimo įmonei ar atliekų vežėjui. Molėtų rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, atskirtos viešojo maitinimo įstaigų maisto (virtuvės) atliekos dažniausiai nemokamai atiduodamos sušerti gyvūnams, o panaudotas aliejus – superkamas. Daugiausia negamybinių maisto (virtuvės) atliekų susidaro mažmeninės prekybos centruose (daržovės, vaisiai, kulinarijos cechų atliekos), tačiau didžioji jų dalis kol kas taip pat atiduodamos sušerti.

Komunalinės maisto / virtuvės atliekos priskiriamos viešojo maitinimo atliekoms pagal *Šalutinių gyvūninių produktų (ŠGP) reglamentą*². Vadovaujantis 2011 m. vasario 25 d. *Komisijos reglamento Nr. 142/2011/EB*³ nuostatomis, maisto / virtuvės atliekos, tiek surenkamos iš viešojo maitinimo įstaigų, tiek iš gyventojų, priskiriamos 3–iai šalutinių gyvūninių produktų kategorijai ir joms turi būti taikomi *ŠGP reglamento* reikalavimai. Įmonės, turinčios teisę tvarkyti 3–ios kategorijos šalutinius gyvūninius produktus, įskaitant maisto (virtuvės) atliekas, įsikūrusios prie Vilniaus arba Rokiškio rajone, tačiau teikia maisto (virtuvės) atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugas visoje Lietuvoje. 1, 2 ir 3–ios kategorijos šalutinius gyvūninius produktus respublikiniu mastu tvarko UAB „Rietavo veterinarinė sanitarija“.

Maisto atliekos iš gyventojų nėra atskirai renkamos.

2.6 Specifinių komunalinių atliekų tvarkymo srautų surinkimas ir tvarkymas

Savivaldybėms nustatyta prievolė aprūpinti gyventojus šių specifinių buityje susidarančių atliekų atskiro surinkimo priemonėmis:

- pavojingųjų atliekų;
- elektros ir elektroninės įrangos (EEĮ) atliekų;
- naudotų padangų;
- didelių gabaritų atliekų (statybinių atliekų, baldų ir kt.);⁴
- tekstilės atliekų.

Šias atliekas gyventojai privalo atskirti nuo kitų komunalinių atliekų. Specifinių atliekų surinkimas Molėtų rajono savivaldybėje vykdomas apvažiavimo būdu arba gyventojai šias atliekas gali tiesiogiai pristatyti į atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelę. *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* nustatyta, kad savivaldybės turi užtikrinti, kad būtų įrengta ne mažiau kaip viena didelių gabaritų atliekų (baldų, statybos ir griovimo, elektros ir elektroninės įrangos (EEĮ) atliekų, naudotų padangų, pavojingųjų buitinių atliekų, antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų) surinkimo aikštelė 50 tūkst. gyventojų.

Tokia atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelė įrengta adresu Vilniaus g. 104A, Molėtuose. Šioje URATC eksploatuojamoje atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje priimamos buityje susidariusios didelių gabaritų atliekos, pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos, medienos atliekos, tekstilės atliekos, EEĮ atliekos, buityje susidarančios statybinės ir

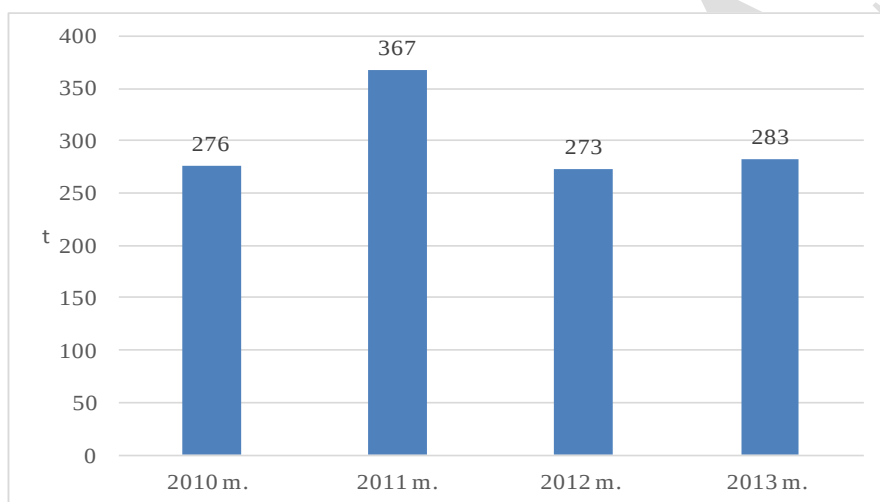
² 2009 m. spalio 21 d. Europos parlamento ir tarybos reglamentas (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1774/2002 (Šalutinių gyvūninių produktų reglamentas).

³ 2011 m. vasario 25 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 142/2011, kuriuo įgyvendinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės, ir Tarybos direktyva 97/78/EB dėl tam tikrų mėginių ir priemonių, kuriems netaikomi veterinariniai tikrinimai pasienyje pagal tą direktyvą.

griovimo atliekos, statybinės medžiagos, turinčios asbesto, naudotos padangos, akumulatoriai, baterijos, luminescencinės lempos ir kitos buities pavojingosios atliekos.

Iš gyventojų didžioji dalis šių specifinių komunalinių atliekų priimama nemokamai. 2011 m. birželio 27 d. URATC direktoriaus įsakymu Nr. VK-65 „Dėl buityje susidarančių atliekų kiekių priimamų iš fizinių asmenų į didelių ir pavojingų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikšteles“ ribojami tik statybos ir griovimo atliekų (ne daugiau kaip 2 m³), didžiųjų atliekų (ne daugiau kaip 2 m³), padangų (ne daugiau kaip 5 vnt.) ir buities pavojingųjų atliekų (ne daugiau kaip 50 kg) nemokamai per metus priimami kiekiai. Surinktos atliekos saugojamos iki jų išvežimo į atliekas tvarkančias įmones.

URATC duomenimis, 2013 m. Molėtų rajone veikiančioje atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje iš viso surinkta 283 tonos komunalinių atliekų ((tame tarpe – pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos bei specifinės atliekos), kas sudaro apie 15,3 kilogramus vienam savivaldybės gyventojui. Bendri šioje didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje 2010–2013 m. laikotarpiu priimti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų bei specifinių atliekų kiekiai pateikiami Pav. 9.

Šaltinis: URATC, 2014 m.

Pav. 9. Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje veikiančioje didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje iš gyventojų priimtų atliekų kiekiai 2010–2013 m. laikotarpiu

Didžiąją dalį (apie 93 proc.) aikštelėje priimtų komunalinių atliekų sudarė specifinės atliekos (13 lentelė).

13 lentelė. Specifinių atliekų surinkimas Molėtų rajono savivaldybėje 2013 m.

Specifinių atliekų srautas	Kiekis, t/m.
Didelių gabaritų atliekos	1,0
Naudotos padangos	14,1
EEĮ atliekos	5,8
Buityje susidarančios pavojingosios atliekos	0,7
Tekstilės atliekos	13,4
Medienos atliekos	28,1
Mišrios statybos ir griovimo atliekos	131,7
Statybinės medžiagos, turinčios asbesto	67,4*
Viso specifinių atliekų	262,2

Pastaba: * tame skaičiuje – apie 2,7 tonos atliekų, kurios surinktos ir pristatytos komunalininko.

Šaltinis: Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m.

Tokios atliekos kaip didžiosios, buityje susidaranti pavojingos, elektros ir elektroninės įrangos atliekos ir naudotos padangos pagal iš anksto paskelbtą grafiką iš komunalinių atliekų turėtojų surenkamos ir apvažiavimo būdu. Vadovaujantis *Atliekų tvarkymo įstatymo* nustatyta tvarka, buityje susidaranti elektros ir elektroninės įrangos atliekos nemokamai priimamos elektros ir elektroninės įrangos platintojų, jei vartotojo atiduodamos elektros ir elektroninės įrangos atliekos yra tos pačios paskirties kaip jo perkama elektros ir elektroninė įranga, ir jei atiduodamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų kiekis (skaičiuojant įrangos vienetais) atitinka perkamos elektros ir elektroninės įrangos kiekį (vadinamasis atidavimas įrangos platintojui pagal principą „vienas už vieną“).

2.7 Mišrių komunalinių atliekų surinkimas ir tvarkymas

2013 m. duomenimis, į Utenos regioninę komunalinių atliekų surinkimo sistemą pateko apie 4,04 tūkst. tonų iš gyventojų ir juridinių asmenų surinktų mišrių komunalinių atliekų, iš kurių didžioji dalis – daugiau nei 95 proc. – pašalinta Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne.

2.7.1 Mišrių komunalinių atliekų surinkimas

Mišrios komunalinės atliekos didžiąja dalimi surenkamos konteinerine atliekų surinkimo sistema. Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje mišrių komunalinių atliekų surinkimo paslaugas pagal sutartį su savivaldybe teikia savivaldybės įsteigta įmonė – UAB „Molėtų švara“. Operatoriaus teikiama mišrių komunalinių atliekų surinkimo paslauga apima konteinerio, atitinkančio atliekų turėtojo poreikį mišrių komunalinių atliekų kaupimui, pateikimą, kolektyvinio naudojimo konteinerių periodinį plovimą ir dezinfekavimą (individualius konteinerius ir juridinių asmenų konteinerius plauna atliekų turėtojai), surinktų mišrių komunalinių atliekų pristatymą į Utenos regioninį nepavojingų atliekų sąvartyną.

Savivaldybės teritorijoje mišrios komunalinės atliekos surenkamos individualiais 0,24 m³ ir 0,12 m³ talpos arba kolektyviniais 0,75 m³ ir 1,1 m³ talpos antžeminiais konteineriais. 2013 m. mišrių komunalinių atliekų surinkimui savivaldybės teritorijoje UAB „Molėtų švara“ naudotos priemonės pateikiamos 14 lentelėje.

14 lentelė. 2013 m. duomenys apie savivaldybės teritorijoje naudotus mišrių komunalinių atliekų surinkimo konteinerius

Mišrių komunalinių atliekų surinkimo konteinerių talpa	Konteinerių skaičius, vnt.
1,1 m ³	446
0,75 m ³	89
0,24 m ³	3 812
0,12 m ³	3

Šaltinis: UAB „Molėtų švara“, 2014.

Kaip apibrėžta *Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėse*, mišrios komunalinės atliekos iš atliekų turėtojų išvežamos atliekų surinkimo operatoriui laikantis sutartyje tarp Savivaldybės administracijos ir komunalinių atliekų tvarkytojo nustatyto konteinerių ištuštinimo periodiškumo. Konteinerių aptarnavimo grafikas skelbiamas viešai. Bendro naudojimo nerūšiuotų komunalinių atliekų konteinerius, kurių užpildyta ne mažiau kaip 3/4 tūrio, atliekų tvarkytojas turi ištuštinti ne tik pagal grafiką, bet ir savivaldybės atstovų nurodymu, taip pat gavęs komunalinių atliekų turėtojo pranešimą.

2.7.2 Komunalinių atliekų šalinimo įrenginiai ir jų pajėgumai

2004–2009 m., įgyvendinant ES Sanglaudos fondo lėšomis finansuojamą projektą „Utenos regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“, Mockėnų kaime Utenos rajone buvo įrengtas ir 2008 m. vasario 1 d. atidarytas penktasis Lietuvoje regioninis komunalinių atliekų sąvartynas, kurį eksploatuoja UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centras“. Bendras sąvartyno sklypo plotas – 19,66 ha. Projektinė Mockėnų sąvartyno talpa – 1,045 mln. tonų atliekų. Sąvartyno pajėgumas – 40 000 t/m. Nuo 2013 m. balandžio mėn. pradėta eksploatuoti II-a sąvartyno sekcija. Iš viso numatytos įrengti 5 sąvartyno sekcijos, kurių bendras plotas – 11,3 ha. Nutraukus atliekų šalinimą visuose kituose *Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių* reikalavimų neatitikusiuose Utenos regiono sąvartynuose, Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje surinktos mišrios komunalinės atliekos vežamos į Utenos regioninį nepavojingų atliekų sąvartyną. Sąvartyno teritorijoje nuo 2010 m. rugsėjo mėnesio eksploatuojama laikina UAB „Ekobazė“ 18 000 t/m. pajėgumo rankinio atliekų rūšiavimo linija.

2.7.3 Šalinami komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekiai

Didžioji dalis Molėtų rajone susidariusių komunalinių atliekų šalinama sąvartyne. Vadovaujantis 2011 m. rugpjūčio 31 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-661 patvirtintu *Regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose šalinamų mišrių komunalinių atliekų sudėties nustatymo ir komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio juose vertinimo tvarkos aprašu*, URATC rengia ir teikia sausio 1 d. – liepos 16 d. (pusmečio) ir sausio 1 d. – gruodžio 31 d. (metinės) laikotarpių Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne pašalintų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio vertinimo ataskaitas (15 lentelė).

15 lentelė. Molėtų r. savivaldybės komunalinių biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartyne mažinimo užduočių vykdymas

Metai	Pašalintų komunalinių atliekų kiekis, tonomis		
	Mišrių komunalinių atliekų kiekis	Biologiškai skaidžių atliekų kiekis	Biologiškai skaidžių atliekų dalis, proc.
2012	4 280 *	932 *	21,8 proc. *
2013	4 084 **	1 119 **	27,4 proc. **

Šaltinis: * Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne pašalintų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio vertinimo ataskaita, laikotarpis – nuo 2012-01-01 iki 2012-12-31; ** Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne pašalintų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio vertinimo ataskaita, laikotarpis – nuo 2013-01-01 iki 2013-12-31.

Remiantis URATC duomenimis, 2013 metais sąvartyne šalintų mišrių komunalinių atliekų sudėtyje biologiškai skaidžių atliekų dalis sudarė apie 27,4 proc. Lyginant su *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* nustatytu didžiausiu 2013 m. leistinu šalinti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekiu, 2013 m. pašalintas apie 1,12 tūkst. tonų biologiškai skaidžių atliekų kiekis beveik dvigubai mažesnis (16 lentelė).

16 lentelė. Molėtų r. savivaldybės komunalinių biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartynuose mažinimo užduočių vykdymas (2013 m.)

Pašalintos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	Atliekų sąrašo kodas	Atliekų biologinis skaidumas, proc.	Pašalintas mišrių komunalinių atliekų bendras kiekis tonomis, t	Pašalintas komunalinių biologiškai skaidžių atliekų grynasis kiekis tonomis, t
Molėtų r. savivaldybė				
Mišrios komunalinės atliekos	20 03 01	27,41	4 084	1 119
Atskirai sąvartyne pašalintos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos				
Popierius ir kartonas	20 01 01	100		
Drabužiai	20 01 10	50		
Tekstilės gaminiai	20 01 11	50	15	8
Mediena, nenurodyta 20 01 37	20 01 38	100	27	27
Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	20 03 03	70	26	18
Biologiškai suyrančios sodų ir parkų atliekos, įskaitant žaliąsias kapinių atliekas	20 02 01	100	55	55
Didžiausias leistinas šalinti komunalinių BSA kiekis 2013 m., tonomis*		2 400	Iš viso:	1 227

Šaltinis: Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne pašalintų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio vertinimo ataskaita, laikotarpis – nuo 2013-01-01 iki 2013-12-31; Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano 6 priede nustatyta užduotis.

2.7.4 Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai ir jų pajėgumai

Siekiant įgyvendinti *Valstybiniame atliekų tvarkymo plane* nustatytas komunalinių biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartyne mažinimo bei antrinių žaliavų paruošimo perdirbimui užduotis visame Utenos regione, vykdant projektą „*Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra*“, iki 2015 m. spalio mėn. planuojama Utenos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje pastatyti mechaninio ir biologinio apdorojimo (toliau – MBA) įrenginius. Bendros mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių investicijos sudarys apie 38,8 mln. litų. Pastatytus MBA įrenginius 20 metų laikotarpiui eksploatuos konkurso būdu parinkta įmonė.

2.7.4.1 Mechaninio apdorojimo įrenginiai

URATC su rangovu UAB „Manfula“ 2013 m. rugpjūčio 29 d. sudarytos rangos sutarties „*Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra: mišrių komunalinių atliekų mechaninio ir biologinio apdorojimo įrenginių projektavimas, tiekimas ir statyba Utenoje*“ darbų apimtyse bus pastatyti ir įrengti komunalinių atliekų mechaninio rūšiavimo įrenginiai, įskaitant pastatus ir statinius bei visą bendrą mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiams reikalingą infrastruktūrą.

Mechaninio apdorojimo linijos projektinis pajėgumas – 45 200 t/m. Utenos regione surinktų mišrių komunalinių atliekų. Įrenginiuose mechaninio, automatizuoto ir rankinio rūšiavimo priemonėmis bus atskiriama biologiškai skaidžių atliekų frakcija, antrinės žaliavos ir lengva degi frakcija (toliau – KAK). KAK paruošimui ir plastikų atskyrimui įrenginiuose bus naudojama artimosios srities infraraudonųjų spindulių analizatorių technologija.

Projektinis mechaninio rūšiavimo įrenginių antrinių žaliavų atskyrimo iš pirminio mišrių komunalinių atliekų srauto efektyvumas:

- antrinių žaliavų (metalų, plastikų, stiklo, popieriaus) atskyrimui – ne mažiau kaip 10 proc. nuo patenkančio į įrenginius mišrių komunalinių atliekų srauto;

- metalų atskyrimui – ne mažiau kaip 70 proc. nuo patenkančio į įrenginius metalų srauto;
- plastikų atskyrimui – ne mažiau kaip 45 proc. nuo patenkančio į įrenginius plastikų srauto;
- priemaišų kiekis antrinėse žaliavose – ne didesnis kaip 10 proc.

Įrenginiuose atskiriama KAK dalis sudarys ne mažiau kaip 28 proc. nuo patenkančio į įrenginius mišrių komunalinių atliekų srauto. Atskirtas ne mažesnės nei 10 MJ/kg apatinės šiluminės vertės, ne didesnio nei 25 proc. drėgnumo KAK bus perduodamas kūrenimui atliekų deginimo jėgainėje.

Atliekų apdorojimo metu atskirtos pavojingos atliekos bus laikinai surenkamos į specialius kontenerius bei perduodamos specializuotiems pavojingų atliekų tvarkytojams.

Biologiniam apdorojimui nukreipiama biologiškai skaidžių atliekų frakcija, kurios bus atskirta ne mažiau kaip 33 proc. nuo patenkančio į įrenginius mišrių komunalinių atliekų srauto.

Šalinimui Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne bus nukreipiamos tik apdorotos atliekos, tame tarpe – inertinės ir kitos po rūšiavimo likusios žemos energetinės vertės atliekos, kurių kalingumas (viršutinis šilumingumas) – ne didesnis nei 7 MJ/kg. Bendras sąvartyne šalinamų atliekų kiekis neviršys 28 proc. nuo patenkančio į įrenginius mišrių komunalinių atliekų srauto.

2.7.4.2 Biologinio apdorojimo ir energijos iš biodujų gamybos įrenginiai

2013 m. gruodžio 30 d. URATC su rangovu UAB „Manfula“ sudarytos biologinio apdorojimo įrenginių statybos rangos sutarties „*Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra: mišrių komunalinių atliekų mechaninio ir biologinio apdorojimo įrenginių projektavimas, tiekimas ir statyba Utenoje*“ vykdymo metu bus pastatyti ir įrengti komunalinių atliekų biologiškai skaidžios frakcijos biologinio apdorojimo ir energijos gamybos įrenginiai ir statiniai.

Biologinio apdorojimo įrenginių pajėgumas – ne mažiau 15 000 t/m. mišrių komunalinių atliekų mechaninio apdorojimo įrenginiuose atskirtos biologiškai skaidžių atliekų (toliau – BSA) frakcijos.

Biologinis apdorojimas bus vykdomas sauso anaerobinio apdorojimo ir intensyvaus aerobinio kompostavimo tuneliuose. Anaerobinio pūdymo metu iš BSA bus išgaunamos biodujos, kurios nukreipiamos į bioreaktorių biodujų išgavimui. Iš gautų biodujų kogeneracijos būdu jėgainėje gaminama elektros ir šiluminė energija. Pagaminta elektros energija naudojama technologiniams procesams ir pardavimui į tinklus, šiluminė energija panaudojama technologijai ir MBA įrenginių pastatų šildymui.

Po sauso anaerobinio pūdymo ir intensyvaus aerobinio apdorojimo tuneliuose, likutinė BSA frakcija bus stabilizuojama brandinimo aikštelėje. Įrenginiuose biologiškai skaidžios atliekos bus stabilizuotos iki tokio biodegradacijos laipsnio, kad stabilatas nebūtų laikomas biologiškai skaidžia atlieka ir atitiktų reikalavimus, nustatytus 2012 m. rugsėjo 26 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-777 patvirtintuose *Reikalavimuose techninio komposto, techninio raugo ir stabilato kokybei ir naudojimui*. Po brandinimo gautas stabilatas bus sijojamas, atskirta stambesnioji sukompostuotą BSA frakcija kaip struktūrinė medžiaga grąžinama į biologinio apdorojimo procesą.

Vertinama, kad ateityje diegiama MBA infrastruktūra galėtų būti panaudojama atskirai surinktų maisto atliekų tvarkymui, jeigu tokį surinkimą regione (ar atskirose jo savivaldybėse) būtų nuspręsta vykdyti, nes atliekų biologiniam apdorojimui pasirinkta sausos fermentacijos periodinio veikimo technologija yra modulinio tipo, kas leistų, esant poreikiui, atskiruose

fermentatoriuose pūdyti ir vėliau aerobiniu būdu apdoroti skirtingus BSA srautus, pagaminant geros kokybės kompostą.

2.7.5 Atliekų naudojimo energijai gauti įrenginiai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gegužės 28 d. nutarimo Nr. 486 *Dėl Vilniaus ir Kauno miestų centralizuoto šilumos tiekimo ūkio modernizavimo įrengiant vietinius ir atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias kogeneracines elektrines projektų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais projektais* priedo informacija, ne vėliau kaip iki 2020 m., renovuojant esamus kogeneracinius pajėgumus ar statant naujus, Vilniaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemoje papildomai bus įrengti biokuro ir (ar) komunalinių atliekų kogeneraciniai įrenginiai, kurių elektrinė galia - iki 145 MW. Lygiagrečiai, iki 2020 m., renovuojant esamus kogeneracinius pajėgumus ar statant naujus, biokuro ir (ar) komunalinių atliekų kogeneraciniai įrenginiai (iki 53 MW elektrinės galios) centralizuoto šilumos tiekimo sistemoje bus papildomai įrengti ir Kaune. Šie projektai pripažinti valstybei svarbiais ekonominiais projektais, jų įgyvendinimas pavestas UAB „Lietuvos energija“.

2.8 Senų sąvartynų uždarymas ir priežiūra po uždarymo

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. 490 pakeistomis *Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklėmis*, nuo 2009 m. liepos 16 dienos draudžiama šalinti komunalines atliekas Europos Sąjungos keliamų reikalavimų neatitinkančiuose sąvartynuose. *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* taip pat nustatyta sąlyga ne vėliau kaip nuo 2009 m. vidurio nepavojingas atliekas šalinti tik ES reikalavimus atitinkančiuose regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose.

2004–2009 m., URATC įgyvendinant ES Sanglaudos fondo lėšomis finansuojamą projektą „*Utenos regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas*“, regione iš viso buvo uždaryti 102 ES reikalavimų neatitinkę seni sąvartynai. Nuo 2006 iki 2007 m. pirmojo ketvirčio regione buvo uždaryti ir rekultivuoti 93 reikalavimų neatitinkę Utenos regiono sąvartynai. Po regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno eksploatacijos pradžios, 2008 m. pradėti uždarymo darbai devyniuose didžiausiuose Utenos regiono sąvartynuose, kuriuose įrengtos monitoringo bei dujų surinkimo sistemos. Visi 102 Utenos regiono sąvartynų uždarymo ir rekultivavimo darbai baigti 2008 m. spalio 17 d.

URATC įgyvendinant senų sąvartynų uždarymo programą, Molėtų rajone savivaldybės teritorijoje uždaryti ir rekultivuoti 23 seni sąvartynai. Didžiausias jų – 5,6 ha ploto Stacijavos sąvartynas, kuriame nuo veiklos pradžios 1983 m. buvo sukaupta 108 tūkst. t atliekų. Didžioji dalis kitų rajone uždarytų sąvartynų buvo 0,4–4,3 ha ploto, visuose juose iš viso buvo sukaupta apie 150 tūkst. tonų atliekų.

2010–2013 m., URATC įgyvendinant projektą „*Utenos regiono kompostavimo aikštelių įrengimas bei Anykščių ir Molėtų rajonų senų šiukšlynų uždarymas*“, Anykščių ir Molėtų rajonuose iš viso buvo uždaryta dar 10 neveikiančių 0,08–1,5 ha ploto senų šiukšlynų (buvusių smėlio karjerų, pamiškių ir pakelių), kurie 2004 m. nebuvo įtraukti rengiant projekto „*Utenos regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas*“ galimybių studiją.

2.9 Visuomenės švietimas ir informavimas

Molėtų rajono savivaldybės administracija ir URATC (regioniniu mastu), vykdydami visuomenės švietimą atliekų tvarkymo klausimais, aktyviai skleidžia informaciją apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, aplinkai palankius atliekų tvarkymo būdus, sistemos plėtros galimybes, atliekų tvarkymo svarbą aplinkos kokybės gerinimui. Didžiausias dėmesys skiriamas atliekų prevencijos, srautų atskyrimo jų susidarymo vietoje ir atskirai surinktų žaliųjų atliekų tvarkymo klausimams.

Aktyviausiai į visuomenės švietimo veiklas įtraukiami vaikai. Visuomenės švietimui ir informavimui organizuojami seminarai, konkursai, leidžiami informaciniai lankstinukai, knygelės, straipsniai vietinėje ir regioninėje spaudoje, rengiami reportažai televizijoje. Apie savo galimybes priduoti atliekas, apie įgyvendinamus ir įgyvendintus projektus, savivaldybės teritorijoje vykdomas akcija gyventojai informuojami Molėtų rajono savivaldybės internetiniame puslapyje (<http://www.moletai.lt>) ir URATC internetiniame puslapyje (<http://www.uratc.lt>).

Aplinkosauginiams renginiams organizuoti ir aplinkosauginės informacijos atliekų tvarkymo tema publikavimui spaudoje, elektroninėse svetainėse ir kituose šaltiniuose kasmet skiriama dalis lėšų iš savivaldybės specialiosios aplinkos apsaugos rėmimo programos (toliau – AARP). Kasmet Molėtų rajono savivaldybės AARP programoje visuomenės švietimui ir aplinkosauginėms programoms bei projektams remti yra skiriama apie 1,2 tūkst. Eur (apie 4,0 tūkst. Lt) (2014 m. skirta apie 1,3 tūkst. Eur (4,3 tūkst. Lt)).

Savivaldybės iniciatyva 2014 m. buvo vykdoma akcija „Darom’14“, finansuota URATC ir savivaldybės biudžeto lėšomis.

Gyventojų švietimą ir informavimą atskirų atliekų srautų, tokių kaip pakuočių atliekų ir EEĮ atliekų, surinkimo ir tvarkymo klausimais savivaldybės teritorijoje vykdo šių srautų gamintojų ir importuotojų organizacijos, papildančios EEĮ atliekų surinkimo sistemos operatoriai. Visuomenės švietimo ir informavimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais priemonių įgyvendinimas ir šių veiklų finansavimas įtrauktas į savivaldybės su VŠĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ ir VŠĮ „Žaliasis taškas“ pasirašytų bendradarbiavimo sutarčių *dėl komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo, vežimo ir paruošimo naudoti organizavimo* apimtis. Sutartiniais išipareigojimais šioms organizacijoms pavesta kasmet rengti ir įgyvendinti (įsk. jų finansavimą) visuomenės švietimo ir informavimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais programas, kurių apimtyse įtrauktos tokios priemonės kaip atmintinių, lankstinukų ir rekomendacijų atskiros pakuočių atliekų surinkimo ir tvarkymo temomis leidimas ir dalinimas gyventojams bei juridiniams asmenims, informacijos pakuočių atliekų tvarkymo klausimais skelbimas organizacijų elektroninėse svetainėse, metinių pranešimų apie atskirą šių srautų surinkimo ir tvarkymo sistemą savivaldybės teritorijoje rengimas ir pristatymas savivaldybės bei organizacijų organizuojamuose viešuose renginiuose.

2014 m. rugsėjo 6 d. Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje buvo vykdoma aplinkosauginė akcija „Mes rūšiuojam“ ir vasaros kino festivalis „Sidabrinės gervės naktys“. Tokia akcija 2014 m. rugpjūčio – rugsėjo mėn. įgyvendinta visose Utenos regiono savivaldybėse. Akcijos organizatoriai – Gamintojų ir importuotojų asociacija (GIA), Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija (EGIO) bei Lietuvių kino akademija, prie akcijos organizavimo prisidedant regiono savivaldybės ir URATC. Projekto įgyvendinimo metu gyventojai buvo kviečiami priduoti susikaupusias buitinės technikos, elektronikos ir baterijų atliekas (rinkimas vykdytas UAB „Atliekų tvarkymo centras“) bei gauti kvietimą į vasaros kino festivalį ar laimėti gausybę kitų prizų.

2.10 Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatytų užduočių įgyvendinimo būklė

Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemą galima įvertinti pagal tai, kaip įgyvendinamos *Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane* nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys. Šis vertinimas pateiktas 17 lentelėje.

17 lentelė. Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatytų užduočių įgyvendinimo būklės Molėtų rajono savivaldybėje vertinimas

Eil. Nr.	VSATP punktas	Komunalinių atliekų tvarkymo užduotis	Įgyvendinimas
1.	84.1 98.1	iki 2009 m. užtikrinti viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos visuotinumą, kokybę ir prieinamumą. Visuotinumą principas laikomas užtikrintu, kai viešojo komunalinių atliekų tvarkymo paslauga teikiama ne mažiau kaip 95 proc. savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų) ar kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus	Įgyvendinta. 2013 m. Molėtų r. viešojo komunalinių atliekų tvarkymo paslauga buvo teikiama 99 proc. rajono gyventojų ir 100 proc. ūkio subjektų, apimant 100 proc. daugiabučių namų butų savininkų, 97 proc. vieno ir dviejų butų gyvenamųjų namų butų savininkų ir 100 proc. sodo bendrijų narių (nekilnojamojo turto objektų savininkų). Žemas (4 proc.) paslaugos teikimo rodiklis stebimas išimtinai tik Molėtų mieste esančių garažų bendrijų teritorijose.
2.	84.2	ne vėliau kaip nuo 2009 m. vidurio nepavojingas atliekas šalinti tik Europos Sąjungos reikalavimus atitinkančiuose regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose	Įgyvendinta.
3.	84.3.	iki 2011 m. pabaigos uždaryti visus aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimų neatitinkančius sąvartynus	Įgyvendinta.
4.	84.5 98.4	iki 2013 m. paruošti perdirbti ar kitaip naudoti ne mažiau kaip 50 proc. komunalinių atliekų; užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 50 proc. susidariusių savivaldybės teritorijoje komunalinių atliekų per metus. Kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ar kitaip panaudotos	Neįgyvendinta. 2013 m. buvo paruošta perdirbti ar kitaip panaudoti 29 proc. komunalinių atliekų.
5.	84.6 98.5.	ne vėliau kaip nuo 2013 m. sąvartynuose šalinti tik apdorotas, t. y. išrūšiuotas likusias, netinkamas perdirbti ar kitaip naudoti, atliekas	Neįgyvendinta. Šią užduotį planuojama įgyvendinti pradėjus eksploatuoti MBA įrenginius nuo 2015 m. pabaigos.

6.	98.2	Parengti ir (ar) patvirtinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemas ir užtikrinti, kad iki 2008 m. būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti, pagal šiuos minimalius reikalavimus: • įrengti gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę 800 gyventojų šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose; • gyvenamuosiuose individualių namų kvartaluose ir miesteliuose, sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš tokio kvartalo ar bendrijos teritorijos arba įvažiavimo į juos, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams (bendrijų nariams) patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose; • atskirai rinkti antrines žaliavas (esančias komunalinėse atliekose) iš įmonių, įstaigų ir organizacijų į specialius konteinerius ir (arba) naudojant kitas surinkimo priemones. Pastatyti specialius konteinerius, skirtus antrinėms žaliavoms surinkti viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų, taip pat laikinuosius specialius konteinerius viešųjų renginių metu. Konteineriai ir jų pastatymo vietos turi būti estetiški ir patogūs lankytojams, atitikti visuomenės sveikatos saugos reikalavimus. Jeigu nėra techninių galimybių pastatyti specialių konteinerių arba jų naudojimas ekonomiškai netikslingas, taikyti kitas antrinių žaliavų surinkimo priemones ir būdus (pvz., antrinių žaliavų surinkimas specialiais maišais, antrinių žaliavų turėtojų apvažiavimas ar kita).	Įgyvendinta iš dalies. Trūksta antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose.
7.	98.3	iki 2009 m. užtikrinti, kad būtų įrengta ne mažiau kaip viena didelių gabaritų atliekų (baldų, statybos ir griovimo, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų, buityje susidarančių pavojingų atliekų, antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų) surinkimo aikštelė 50 tūkst. gyventojų, taip pat šios atliekos surenkamos ir kitokiais būdais (pvz., apvažiuojant turėtojus). Gyventojams atstumas iki tokių aikštelių turėtų būti ne daugiau kaip 10 kilometrų.	Įgyvendinta. Molėtų rajono savivaldybėje įrengta viena didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelė, kuri viena savivaldybės gyventojų skaičiui pakankama (nors aikštelės pasiekiamumo ne didesniu nei 10 km atstumu sąlyga daliai gyventojų neišlaikoma).
8.	97.	Siekdamos gerinti tam tikrų atliekų srautų surinkimą ir mažinti komunalinių atliekų tvarkymo savivaldybių valdomose sistemose išlaidas, savivaldybės turi glaudžiai bendradarbiauti su gamintojais ir importuotojais (arba jiems atstovaujančiomis licencijuotomis gamintojų ir importuotojų organizacijomis), kurie pagal gamintojo atsakomybės principą turi organizuoti ir (ar) finansuoti gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymą, kad būtų įvykdytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytos gaminių ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo užduotys.	Įgyvendinama.

9.	101. 102. 4 priedas	Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas turi užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos, susidariusios Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje, sudarytų ne daugiau kaip 2.400 tonų 2013 m.	Igyvendinta. 2013 m. sąvartyne pašalinta 1 227 tonos biologiškai skaidžių atliekų.
10.	103. /104.3. 104.1. 106.2.2.	Atskirai surinktos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos turi būti perdirbamos arba kitaip naudojamos. „Žaliosios atliekos“, t. y. sodų, parkų ir želdynų tvarkymo biologiškai skaidžios atliekos, turi būti surenkamos ir apdorojamos kompostavimo įrenginiuose. Turi būti skatinamas ir individualus „žaliųjų atliekų“ kompostavimas. Savivaldybės iki 2010 m., atsižvelgdamos į regionų bendradarbiavimo galimybes, privalo užtikrinti, kad kiekviename atliekų tvarkymo regione būtų sudarytos sąlygos apdoroti (kompostuoti ir (ar) anaerobiškai pūdyti) komunalines biologiškai skaidžias atliekas	Igyvendinta. Atskirai surinktos žaliosios atliekos kompostuojamos žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje (Ažušilių viensėdyje, Luokesos seniūnijoje, Molėtų rajone). Skatinant individualų kompostavimą 2014 m. savivaldybės gyventojams numatyta išdalinti 1 140 vnt. kompostavimo dėžių.
11.	104.2. 107.	Savivaldybės, atsižvelgdamos į kiekvieno regiono specifiką ir regionų bendradarbiavimo galimybes, privalo taip organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, kad iki 2010 m. būtų įdiegtas mechaninis biologinis apdorojimas arba atskiras komunalinių biologiškai skaidžių atliekų surinkimas ir šių atliekų apdorojimas.	Bus įgyvendinta 2015 m., kai bus pradėtas pilnomis apimtimis vykdyti namudinis kompostavimas ir (2015 m. pabaigoje) pastatyti MBA įrenginiai.

2.11 Komunalinių atliekų tvarkymo stiprybių, silpnybių, galimybių, grėsmių analizė

Žemiau pateikta Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų tvarkymo stiprybių, silpnybių, galimybių, grėsmių analizė.

Stiprybės
Viešoji komunalinių atliekų surinkimo paslauga prieinama 99 proc. savivaldybės teritorijos fizinių asmenų ir 100 proc. įregistruotų ūkio subjektų, apimant 100 proc. daugiabučių namų butų savininkų, 97 proc. vieno ir dviejų butų gyvenamųjų namų butų savininkų ir 100 proc. sodo bendrijų narių (nekilnojamojo turto objektų savininkų).
Nuo 2008 m. vasario 1 d. regione susidarančios mišrios komunalinės atliekos šalinamos ES aplinkosauginius reikalavimus atitinkančiame Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne (Mockėnų k., Utenos sen., Utenos r. savivaldybėje). Visi Molėtų rajono savivaldybėje buvę seni sąvartynai ir šiukšlynai uždaryti ir rekultivuoti.
Plečiama komunalinių atliekų atskiros surinkimo srtais (tame tarpe - didelių gabaritų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, buities pavojingųjų atliekų ir kt.) sistema.
Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų šalinimo sąvartyne mažinimui regioniniu mastu vykdomas antrinis mišrių komunalinių atliekų srauto rūšiavimas kilnojamoje rūšiavimo linijoje.
Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje (adresu Vilniaus g. 104A, Molėtai) įrengta ir eksploatuojama didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelė.
Plečiama atskiros biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo sistema: vykdomas atskiras žaliųjų atliekų surinkimas ir tvarkymas Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje URATC eksploatuojamoje žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje (Ažušilių viensėdyje, Luokesos seniūnijoje, Molėtų rajone); savivaldybės gyventojams dalinant kompostavimo dėžes, skatinamas individualus kompostavimas.
Įgyvendinamas ES finansuojamas projektas mišrių komunalinių atliekų mechaninio ir biologinio apdorojimo infrastruktūrai su energijos gamybos įrenginiais Utenos regione sukurti.
Silpnybės
Didžioji dalis komunalinių atliekų (2013 m. duomenimis – apie 71 proc.) šalinama sąvartyne.
Neužtikrinamas viešosios komunalinių atliekų surinkimo paslaugos prieinamumas garažų bendrijų teritorijose (2013 m. duomenimis paslauga teikiama tik 4 poc. savininkų)
Vėluojama vykdyti <i>Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano</i> užduotis. Savivaldybės teritorijoje trūksta antrinių žaliavų atskiros surinkimo aikštelių, o ir esamos aikštelės turėtų būti rekonstruojamos. Savivaldybės teritorijoje yra tik 48 komplektai bendro naudojimo antrinių žaliavų konteinerių, kas neužtikrina atskiros surinkimo paslaugos visuotinio ir prieinamo šių atliekų turėtojams.
Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų rūšiavimas kolektyviniais konteineriais nėra efektyvus (šia sistema atskirai surenkama tik apie 5 proc. nuo bendro sraute susidarančio šių frakcijų kiekio). Savivaldybėje vis dar nėra pradėtas pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų rūšiuojamasis surinkimas individualiais konteineriais iš individualių valdų.
Esama apmokėjimo už atliekų surinkimą ir tvarkymą forma – tarifas – neskatina atliekų turėtojų mažinti komunalinių atliekų susidarymo ir daugiau atliekų rūšiuoti.
Gamintojo atsakomybės principo įgyvendinimas nėra užtikrinamas nacionaliniu mastu, kas lemia nepakankamą specifinių srautų atskiros surinkimo laipsnį savivaldybėje.
Praktiškai atskirai nerenkamos buities pavojingosios atliekos, kurios turi didžiausią neigiamą poveikį

visuomenės sveikatai ir aplinkai.
Galimybės
Sukūrus detalesnę atliekų turėtojų duomenų bazę ir tikslesnę atliekų apskaitą, galimybės tobulinti apmokestinimo už komunalinių atliekų tvarkymą sistemą, siekiant paskatinti gyventojus rūšiuoti antrines žaliavas, atskirti bioskaidžias atliekas ir kitus specifinius srautus.
ES finansinė parama komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtrai: mišrių atliekų rūšiavimo ir apdorojimo infrastruktūrai.
Vadovaujantis nuo 2013 m. įsigaliojusiomis <i>Pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo</i> ir <i>Atliekų tvarkymo įstatymo</i> nuostatomis, pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su licencijuotomis gamintojų ir importuotojų organizacijomis dėl komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų tvarkymo, todėl ateityje turėtų išaugti antrinių žaliavų atskiro surinkimo ir perdirbimo apimtys.
Grėsmės
Visuomenės aplinkosauginis sąmoningumas nebus pakankamas ir rūšiuotų atliekų kiekiai augs nepakankamai, kad būtų užtikrintos komunalinių atliekų naudojimui ir perdirbimui nustatytos užduotys.
Nebus laiku pastatytas mechaninio biologinio apdorojimo įrenginys ir pasinaudota ES finansine parama komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtrai; nebus laiku įvykdytos biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo užduotys.
Brangstant mišrių komunalinių atliekų tvarkymui reikės didinti mokesčio gyventojams už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą dydį.

3. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR UŽDUOTYS 2014-2020 M.

Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo užduotys, tikslai ir uždaviniai iki 2020 m. nustatyti vadovaujantis *Valstybiniu atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planu*. Plėtojant Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, siekiama mažinti atliekų šalinimą sąvartynuose ir įgyvendinti atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumą:

1. prevenciją;
2. paruošimą naudoti pakartotinai, prieš tai atskyrus produktus ar jų sudedamąsias dalis, netinkamus naudoti pakartotinai;
3. perdirbimą, prieš tai atskyrus atliekas, netinkamas perdirbti;
4. kitokį naudojimą, pavyzdžiui, naudojimą energijai gauti, prieš tai atskyrus atliekas, netinkamas perdirbti ar kitaip panaudoti;
5. šalinimą, prieš tai atskyrus perdirbti ar kitaip naudoti tinkamas atliekas.

Laikantis nustatytųjų prioritetų, pirmiausia turi būti vengiama komunalinių atliekų susidarymo, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, turi būti paruošiamos pakartotiniam naudojimui, perdirbamos ar kitaip naudojamos tokiais būdais, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose ir kituose atliekų šalinimo įrenginiuose.

3.1 Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys

Vadovaujantis *Valstybiniu atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planu*, 2014–2020 m. laikotarpiui nustatytos šios valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys, kurias privalės įgyvendinti Molėtų rajono savivaldybė:

1. užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos iki 2020 metų sudarytų ne daugiau kaip 35 procentus 2000 metais susidariusių komunalinių biologiškai skaidžių atliekų:
 - 2014–2015 m. – **2 598 tonų** komunalinių biologiškai skaidžių atliekų;
 - 2016–2017 m. – **2 338 tonų** komunalinių biologiškai skaidžių atliekų;
 - 2018–2019 m. – **2 078 tonų** komunalinių biologiškai skaidžių atliekų;
 - nuo 2020 m. – **1 818 tonų** komunalinių biologiškai skaidžių atliekų.
2. iki 2016 metų perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 45 procentus komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį);
3. iki 2020 metų perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 65 procentus komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį);
4. užtikrinti, kad iki 2020 metų mažiausiai 50 procentų (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiama naudoti pakartotinai ir perdirbti.

Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plane numatomos įgyvendinti valstybinės bei kitos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys, kurias kaip pareigą savivaldybėms nustato *Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planas*, pateiktos 18 lentelėje. Šioje lentelėje taip pat numatyta, kurios komunalinių atliekų tvarkymo užduotys bus vykdomos per savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, o kurios – savivaldybėms bendradarbiaujant – per sukurtą Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.

18 lentelė. Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys ir planuojamas jų įgyvendinimas

VATP punktas	Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Planuojamas komunalinių atliekų tvarkymo užduoties įgyvendinimas
	Valstybinės komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	
230.1. 236. 237. 8 priedas	užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos Molėtų rajono savivaldybės komunalinės biologiškai skaidžios atliekos iki 2020 metų sudarytų ne daugiau kaip 35 procentus 2000 metų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų: – 2014–2015 m. – 2 598 tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų; – 2016–2017 m. – 2 338 tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų; – 2018–2019 m. – 2 078 tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų; – nuo 2020 m. – 1 818 tonų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų.	Regioniniu principu: savivaldybėms bendradarbiaujant – per sukurtą Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.
230.2. 242.	iki 2016 metų perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 45 proc. komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį).	Savivaldybė: perdirbti rūšiuojamuoju atliekų surinkimo būdu surinktas atliekas (antrines žaliavas ir kitas komunalines atliekas, išskyrus

VATP punktas	Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Planuojamas komunalinių atliekų tvarkymo užduoties įgyvendinimas
230.3. 242.	iki 2020 metų perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 65 proc. komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį).	žaliąsias atliekas). Regioniniu principu: mechaniškai ir biologiškai apdoroti mišrias komunalines atliekas, panaudoti energijos gamybai biologiškai skaidžias atliekas ir degiąsias atliekas bei perdirbti iš mišrių atliekų srauto išrūšiuotas perdirbimui tinkamas atliekas. Taip pat kompostuoti atskirai surinktas žaliąsias atliekas regioninėse žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėse, kurias eksploatuoja URATC.
230.4.	užtikrinti, kad iki 2020 metų mažiausiai 50 proc. (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiamos naudoti pakartotinai ir perdirbti.	Savivaldybė: perdirbti rūšiuojamuoju atliekų surinkimo būdu surinktas antrines žaliavas. Regioniniu principu: perdirbti iš mišrių atliekų srauto išrūšiuotas antrines žaliavas.
Sąvartynuose šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekio mažinimo užduotys		
239.1.	iki 2016 metų gyventojams ir kitiems asmenims (pvz., gėlių parduotuvėms, kapinėms ir kt.), kurių atliekų tvarkymą organizuoja savivaldybės, užtikrinti žaliųjų atliekų surinkimą ir tvarkymą arba tokių atliekų tvarkymą jų susidarymo vietoje.	Savivaldybė: surinkti žaliąsias atliekas. Regioniniu principu: kompostuoti surinktas žaliąsias atliekas regioninėse žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėse, kurias eksploatuoja URATC.
239.2.	iki 2016 metų baigti įrengti mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius, kuriuose būtų atskiriamos ir apdorojamos biologiškai skaidžios atliekos, arba mechaninio apdorojimo įrenginius, kuriuose biologiškai skaidžios atliekos būtų apdorojamos, prieš jas perduodant naudoti energijai gauti.	Regioniniu principu: savivaldybėms bendradarbiaujant – per sukurtą Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, įgyvendinus mechaninio biologinio apdorojimo įrenginių statybos Mockėnų k. Utenos r. projektus.
239.3.	iki 2019 metų įdiegti maisto / virtuvės atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir įrengti pakankamus pajėgumus atskirai surinktoms maisto / virtuvės atliekoms apdoroti.	Savivaldybė: atskirai surinkti maisto / virtuvės atliekas; Regioniniu principu: apdoroti surinktas maisto / virtuvės atliekas (regioniniame) įrenginyje, prieš tai atlikus bandomąjį maisto / virtuvės atliekų surinkimo projektą regiono mastu ir parengus galimybių studiją dėl regioninių apdorojimo pajėgumų reikalingumo.
239.4.	biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą pagal galimybes suderinti su komunalinių nuotekų dumblo tvarkymo infrastruktūra.	Regioniniu principu: parengti galimybių studiją dėl regioninių maisto / virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumų reikalingumo, įvertinant galimybes panaudoti komunalinių nuotekų dumblo tvarkymo infrastruktūrą.
Rūšiuojamojo atliekų surinkimo plėtos užduotys		
246.1.	iki 2015 m. sausio 1 d. patvirtinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemas, o pasikeitus teisės aktuose nustatytiems antrinių žaliavų surinkimo reikalavimams – jas atnaujinti.	Savivaldybė
246.2.	užtikrinti, kad būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti, pagal šiuos minimalius reikalavimus: 246.2.1. Molėtų rajono savivaldybės gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę 800 gyventojų šalia mišrių	Savivaldybė

VATP punktas	Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plane nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Planuojamas komunalinių atliekų tvarkymo užduoties įgyvendinimas
	komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose; 246.2.3. vidutiniai atstumai iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių nustatomi rengiant (atnaujinant) ir tvirtinant konteinerių aikštelių išdėstymo schemas; 246.2.4. savivaldybių gyvenamuosiuose individualių namų kvartaluose, kai individualių namų savininkai neaprūpinti individualiais pakuočių ir stiklo atliekų surinkimo konteineriais, ir miesteliuose, sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš tokio kvartalo ar bendrijos teritorijos arba įvažiavimo į juos, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams (bendrijų nariams) patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose.	
246.3.	pastatyti specialius antrinių žaliavų surinkimo konteinerius viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų, taip pat laikinuosius specialius konteinerius viešųjų renginių metu.	Savivaldybė
246.4.	jeigu nėra techninių galimybių pastatyti specialių konteinerių arba juos naudoti ekonomiškai netikslinga, taikyti kitas priemones ir būdus (pavyzdžiui, antrinių žaliavų surinkimas į specialius maišus, antrinių žaliavų turėtojų apvažiavimas ar kita).	Savivaldybė
246.5.	atsižvelgdamos į savivaldybių teritorijų ir atliekų tvarkymo specifiką ir faktinį antrinių žaliavų surinkimo konteinerių poreikį, taikyti griežtesnius už nustatytuosius specialių konteinerių, skirtų antrinėms žaliavoms surinkti, pastatymo reikalavimus.	Savivaldybė
246.6.	atliekų rūšiavimui skatinti ne rečiau kaip kartą per metus informuoti gyventojus apie antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų surinkimą savivaldybės teritorijoje – pateikti informaciją apie surinktą kiekį ir surinkimo kaitą, taip pat informuoti apie numatomas per artimiausius metus įdiegti ir (ar) vykdyti antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo priemones. Pastaroji prievolė pagal sutartį gali būti pavesta gamintojų ir importuotojų organizacijoms.	Savivaldybė
	Visuotinės komunalinių atliekų tvarkymo gyventojams paslaugos užtikrinimas	
254.	Savivaldybės iki 2016 m. privalo užtikrinti, kad visiems jos teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams būtų sudarytos sąlygos naudotis viešąja komunalinių atliekų tvarkymo paslauga.	Savivaldybė

Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planas taip pat numato, kad savivaldybės, siekdamos užtikrinti didelių gabaritų atliekų surinkimo ir rūšiavimo galimybę ir priemones visiems komunalinių atliekų turėtojams, į regioninius ir savivaldybių atliekų tvarkymo planus turi įtraukti ir taikyti šias priemones:

- užtikrinti, kad būtų eksploatuojama ne mažiau kaip po vieną didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę 50 000 gyventojų, tačiau ne mažiau kaip po vieną tokią aikštelę savivaldybės teritorijoje;
- užtikrinti didelių gabaritų atliekų surinkimą apvažiuojant ne mažiau kaip 2 kartus per metus.

Molėtų rajono savivaldybėje yra eksploatuojama viena atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelė, tuo būdu užtikrinant reikalavimą dėl aikštelės eksploatacijos 50 000 gyventojų. Priemonių plane (šio plano 4 skyrius) numatyta, kad bus užtikrintas didelių gabaritų atliekų surinkimas apvažiuojant ne mažiau kaip 2 kartus per metus.

Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planas savivaldybėms taip pat numato reikalavimus dėl pavojingųjų atliekų tvarkymo:

- savivaldybės turi užtikrinti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas) rūšiuojamąjį surinkimą ir tai, kad jų organizuojamose atliekų tvarkymo sistemose nebūtų atsisakoma iš gyventojų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekas.
- savivaldybės turi užtikrinti pavojingųjų atliekų surinkimą didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse.
- savivaldybės ne rečiau kaip 2 kartus per metus turi pateikti visiems gyventojams išsamią informaciją apie pavojingųjų atliekų tvarkymą ir šią informaciją skelbti savivaldybės interneto svetainėje. Pateikiamoje informacijoje turi būti nurodyta pavojingųjų atliekų tvarkymo svarba, pavojingųjų atliekų surinkimo savivaldybės teritorijoje vietos (nurodytos surenkamos atliekos, darbo laikas, kontaktinė informacija, kainos, jeigu tokios nustatytos), gyventojų teisės perduodant pavojingąsias atliekas atitinkamų gaminių platinimo vietose.
- savivaldybės turi užtikrinti pavojingųjų atliekų surinkimą apvažiuojant ne rečiau kaip 2 kartus per metus.
- savivaldybės, sudarydamos su gamintojais ir importuotojais, jų įsteigtomis organizacijomis sutartis dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančių atliekų tvarkymo sistemų, turi siekti, kad pavojingųjų atliekų srautai, kuriuos techniškai ir organizaciniu požiūriu galima surinkti, būtų surenkami tiesiogiai iš atliekų turėtojų, įrengiant specialius kontenerius įmonių, įstaigų ar organizacijų patalpose.

Visi šie aukščiau pateikti reikalavimai yra numatyti priemonių plane (plačiau šio plano 4 skyriuje).

Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planas numato, kad savivaldybės iki 2016 metų privalo užtikrinti, kad visiems savivaldybės teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams būtų sudarytos sąlygos naudotis viešąja komunalinių atliekų tvarkymo paslauga. Molėtų rajono savivaldybės duomenimis, Molėtų rajone 2013 m. viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas užtikrinamas 99 proc. savivaldybės gyventojų, paslaugą teikiant 98 proc. savivaldybės teritorijoje esančių fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausančių nekilnojamojo turto objektų.

3.2 Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai

Pagrindinis Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano tikslas – nustatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo priemonės, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims.

Vadovaujantis atliekų tvarkymo prioritetais ir siekiant įgyvendinti valstybės nustatytas komunalinių atliekų tvarkymo užduotis Molėtų rajono savivaldybei, nustatomi šie Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai iki 2020 m.:

1 tikslas. Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekį.

Biologiškai skaidžių atliekų šalinamų sąvartynuose mažinimo tikslas – sumažinti sąvartyne šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekį iki nustatytų *Valstybiniame atliekų tvarkymo plane*, siekiant sumažinti neigiamą poveikį aplinkai, ypač neigiamiems klimato pokyčiams, o taip pat panaudojant vertingus išteklius, grąžinant juos į aplinką vertingo produkto – komposto – pavidalu. Įgyvendinant šį tikslą taip pat iš dalies sprendžiama atliekų prevencijos problema.

1.1. uždavinys. Skatinti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų prevenciją ir tvarkymą jų susidarymo vietoje.

1.2. uždavinys. Plėtoti ir eksploatuoti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų atskiro surinkimo ir tvarkymo infrastruktūrą.

1.3. uždavinys. Apdoroti mišrias komunalines atliekas, siekiant panaudoti komunalinių atliekų energetinius išteklius.

2 tikslas. Užtikrinti rūšiuojamojo atliekų surinkimo sistemos plėtrą, įgyvendinant atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumą ir mažinant sąvartyne šalinamų atliekų kiekį.

Rūšiuojamų atliekų surinkimo tikslas – naudoti atliekas tos pačios arba kitos paskirties produktams ar medžiagoms gaminti ir taip mažinti gamtinių ir kitų išteklių naudojimą, tuo pačiu sumažinant sąvartyne šalinamų komunalinių atliekų kiekį. Atliekų naudojimas, įskaitant atliekų deginimą išgaunant energiją, taip pat prisideda prie šio tikslo ir mažina sąvartyne šalinamų atliekų kiekius. Rūšiuojamasis atliekų surinkimas taip pat užtikrina atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumo įgyvendinimą.

2.1. uždavinys. Plėtoti komunalinių atliekų sraute esančių pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiro surinkimo infrastruktūrą.

2.2. uždavinys. Plėtoti ir eksploatuoti specifinių komunalinių atliekų srautų surinkimo infrastruktūrą.

2.3. uždavinys. Plėtoti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų surinkimo sistemą.

3 tikslas. Užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą.

3.1. uždavinys. Užtikrinti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą.

3.2. uždavinys. Plėtoti komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą.

3.3. uždavinys. Šviesti ir informuoti visuomenę apie atliekų prevenciją ir tvarkymo prioritetų eiliškumą.

3.4. uždavinys. Stiprinti savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus.

4. MOLĖTŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS PLĖTROS PRIEMONIŲ PLANAS 2014-2020 M.

Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plano įgyvendinimo priemonės, skatinančios atliekų paruošimą naudoti pakartotinai, perdirbimą, kitokį naudojimą ir saugų atliekų šalinimą, pateiktos 19 lentelėje. Šiame priemonių plane numatytas ir komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų prognozuojamas preliminarus investicijų poreikis bei finansavimo šaltiniai.

2014–2020 metų vykdymo laikotarpiu Utenos regione turėtų būti baigta kurti ir pradėta eksploatuoti jau suplanuota regioninė komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra – regioniniai mechaninio biologinio apdorojimo (toliau – MBA) įrenginiai. Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje susidariusioms komunalinėms atliekoms tvarkyti bus eksploatuojama esama atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelė, esama žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė, Utenos regioninis nepavojingų atliekų sąvartynas, vykdoma uždarytų sąvartynų priežiūra.

Pagrindinis dėmesys šiuo planavimo laikotarpiu bus skiriamas sąvartyne šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekio mažinimui ir atliekų prevencijos, paruošimo pakartotiniam naudojimui bei perdirbimo skatinimui. Šių tikslų bus siekiama kaip techninėmis priemonėmis (pvz., plečiant atliekų rūšiavimo infrastruktūrą), taip gerinant kontrolės sistemą ir įgyvendinant visuomenės švietimo ir informavimo veiklas.

5 skyriuje pateiktas detalesnis *Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plano* įgyvendinimo priemonių aprašymas.

19 lentelė. Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo 2014-2020 m. priemonės

Priemonė	Vykdytojai*	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. eurų (tūkst. litų)
1 tikslas. Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekį				
1.1. uždavinys. Skatinti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų prevenciją ir tvarkymą jų susidarymo vietoje				
1.1.1. Išdalinti gyventojams individualaus kompostavimo konteinerius (dėžes) buityje susidarančioms biologiškai skaidžioms atliekoms (žaliosioms atliekoms ir kitoms tinkamoms kompostuoti maisto atliekoms) kompostuoti individualiose valdose, 1 140 vnt.	URATC, MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai)	2014 m.	ES paramos lėšos, URATC lėšos, savivaldybės biudžeto lėšos	43,3 (150)
1.1.2. Papildomai įsigyti ir išdalinti gyventojams individualaus kompostavimo konteinerius (dėžes) buityje susidarančioms biologiškai skaidžioms atliekoms (žaliosioms atliekoms ir kitoms tinkamoms kompostuoti maisto atliekoms) kompostuoti individualiose valdose	URATC, MRSA	2015–2020 m.	ES paramos lėšos, įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, kitos lėšos	169,2 (584)
1.1.3. Parengti ir platinti atliekų turėtojams kompostavimo namų ūkio sąlygomis rekomendacijas (lankstinukus, informaciją internete, žiniasklaidoje)	URATC	2014–2015 m.	ES paramos lėšos, URATC lėšos, savivaldybės biudžeto lėšos, įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, kitos lėšos	
1.1.4. Įgyvendinti biologinių atliekų rūšiavimo ir kompostavimo namų ūkio sąlygomis monitoringo sistemą	URATC	2015–2020 m.	URATC lėšos, kitos lėšos	
1.1.5. Vykdyti gyventojų švietimą ir informavimą biologiškai skaidžių atliekų prevencijos tema	URATC, MRSA	2014–2020 m.	URATC lėšos, ES paramos lėšos, savivaldybės biudžeto lėšos, įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, kitos lėšos	
1.2. uždavinys. Plėtoti ir eksploatuoti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų atskiuro surinkimo ir tvarkymo infrastruktūrą				
1.2.1. Organizuoti žaliųjų atliekų surinkimą kapinėse	MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai)	2015–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, kitos lėšos	
1.2.2. Eksploatuoti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę Ažušilių vs. Luokesos sen., Molėtų r. sav.	URATC	2014–2020 m.	URATC lėšos	
1.2.3. Parengti paraišką finansavimui pilotiniam biologiškai skaidžių atliekų rūšiavimo surinkimo (ir tvarkymo) projektui, įskaitant visuomenės švietimą ir gerosios praktikos sklaidą	URATC	2015 m.	URATC lėšos	
1.2.4. Gavus finansavimą pagal pateiktą paraišką, įgyvendinti maisto atliekų atskiuro surinkimo pilotinį projektą, kurio apimtyse įvertinti maisto (virtuvės) atliekų tvarkymo pajėgumų sukūrimo poreikį bei galimybes	URATC	2016–2017 m.	ES paramos, nacionalinės paramos lėšos, kitos lėšos	
1.2.5. Organizuoti atskirą maisto (virtuvės) atliekų surinkimą ir	MRSA, KA surinkimo	2018–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, ES paramos, nacionalinės paramos lėšos,	^{2*}

Priemonė	Vykdytojai*	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. eurų (tūkst. litų)
sutvarkymą	operatorius(-iai)		kitos lėšos	
1.3. uždavinys. Apdoroti mišrias komunalines atliekas, siekiant panaudoti komunalinių atliekų energetinius išteklius				
1.3.1. Pastatyti mechaninio apdorojimo įrenginius, kuriuose bus atskiriamos biologiškai skaidžios atliekos	URATC	2015 m,	ES paramos lėšos, URATC lėšos	4 780,5 (16 506) ^{3*}
1.3.2. Pastatyti biologinio apdorojimo ir energijos iš biodujų gamybos įrenginius, kuriuose biologiškai skaidžių atliekų anaerobinio apdorojimo metu bus išgaunamos biodujos, kurios panaudojamos energijos gamybai kogeneracijos būdu	URATC	2015 m.	ES paramos lėšos, URATC lėšos	6 460,0 (22 305) ^{3*}
1.3.3. Organizuoti mechaninio rūšiavimo įrenginiuose atskirtų mišrių komunalinių atliekų (KAK) naudojimą energijai gauti	URATC, privatus operatorius	2015–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos	
2 tikslas. Užtikrinti rūšiuojamojo atliekų surinkimo sistemos plėtrą, įgyvendinant atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumą ir mažinant sąvartyne šalinamų atliekų kiekį				
2.1. uždavinys. Plėtoti komunalinių atliekų sraute esančių pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiros surinkimo sistemą				
2.1.1. Aprūpinti individualius namus ir juridinius asmenis konteneriais pakuočių atliekoms ir kitoms antrinėms žaliavoms rūšiuoti, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą	MRSA, gamintojai ir importuotojai, KA surinkimo operatorius(-iai)	2015–2020 m.	Gamintojų ir importuotojų lėšos, nacionalinės paramos lėšos, kitos lėšos	317,1 (1 095)
2.1.2. Įrengti antrinių žaliavų ir mišrių komunalinių atliekų surinkimo kolektyviniais konteneriais aikšteles, įrengiant pusiau požeminius, požeminius ir/ar antžeminius kontenerius prie daugiabučių ir viešosiose erdvėse (įrengiant naujas aikšteles, įrengiant aikšteles esamose kontenerių pastatymo vietose, įskaitant reikalingų kontenerių komplektų įsigijimą)	MRSA, gamintojai ir importuotojai	2015–2018 m.	ES paramos lėšos, gamintojų ir importuotojų lėšos, įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, kitos lėšos	366,4 (1 265) ^{4*}
2.1.3. Organizuoti atskirą pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimą iš individualių namų ir juridinių asmenų, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą	MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai), gamintojai ir importuotojai	2015–2020 m.	Gamintojų ir importuotojų lėšos, kitos lėšos	
2.1.4. Organizuoti atskirą pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimą kolektyviniais konteneriais bei kitomis priemonėmis (pvz. spec. maišais) iš daugiabučių namų ir viešųjų vietų, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą	MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai), gamintojai ir importuotojai	2014–2020 m.	Gamintojų ir importuotojų lėšos, kitos lėšos	

Priemonė	Vykdytojai*	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. eurų (tūkst. litų)
2.1.5. Parengti ir patvirtinti atnaujintą pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo kontenerių aikštelių išdėstymo schemą	MRSA	2015 m.	Savivaldybės biudžeto lėšos	
2.1.6. Įgyvendinti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo monitoringo ir kontrolės sistemą	MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai)	2015–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos	
2.1.7. Įrengti atskirai surinktų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų rūšiavimo liniją	MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai)	2016–2018 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, gamintojų ir importuotojų lėšos, nacionalinė parama, kitos lėšos	289,6 (1 000) ^{5*}
2.1.8. Vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemones atliekų rūšiavimo ir perdirbimo srityje: pristatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą (akcentuoti kaip visumą), esamą surinkimo ir tvarkymo infrastruktūrą, pasirinktą apmokestinimą, gyventojų teises ir pareigas, galimybes rūšiuoti atliekas	MRSA, URATC, gamintojai ir importuotojai	2014–2020 m.	Savivaldybės biudžeto, įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, gamintojų ir importuotojų lėšos, kitos lėšos	
2.2. uždavinys. Plėtoti ir eksploatuoti specifinių komunalinių atliekų srautų surinkimo sistemą				
2.2.1. Organizuoti elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimą apvažiavimo būdu, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą	MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai), gamintojai ir importuotojai	2014–2020 m.	Gamintojų ir importuotojų lėšos, kitos lėšos	
2.2.2. Organizuoti atskirą elektros ir elektroninės įrangos, naudotų padangų ir kitų apmokestinamųjų gaminių priėmimą didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje (APLSA), bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymą	URATC, gamintojai ir importuotojai	2014–2020 m.	Gamintojų ir importuotojų lėšos, įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, kitos lėšos	
2.2.3. Organizuoti atskirą perdirbimui tinkamų atliekų (buityje susidarančių statybos ir griovimo atliekų, antrinių žaliavų, didelių gabaritų, tekstilės ir kt. atliekų) surinkimą didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje	URATC	2014–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos	
2.2.4. Vykdyti atskirą didelių gabaritų ir kitų perdirbimui tinkamų atliekų surinkimą apvažiuojant ne mažiau kaip 2 kartus per metus	MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai)	2014–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos	
2.2.5. Eksploatuoti didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelę Molėtų rajone	URATC	2014–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, gamintojų ir importuotojų lėšos	

Priemonė	Vykdytojai*	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. eurų (tūkst. litų)
2.3. uždavinys. Plėtoti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų surinkimo sistemą				
2.3.1. Organizuoti atskirą buityje susidarančių pavojingųjų atliekų surinkimą apvažiavimo būdu (ne rečiau kaip 2 kartus per metus) ir priėmimą didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėje	MRSA, URATC	2014–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos gamintojų ir importuotojų lėšos, kitos lėšos	
2.3.2. Vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemones apie buityje susidarančių pavojingųjų atliekų žalą aplinkai ir visuomenės sveikatai, tvarkymo galimybes (ne rečiau kaip 2 kartus per metus pateikti visiems gyventojams išsamią informaciją apie pavojingųjų atliekų tvarkymą ir šią informaciją skelbti savivaldybės interneto svetainėje)	MRSA, URATC	2014–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, gamintojų ir importuotojų lėšos, kitos lėšos	
3 tikslas. Užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą				
3.1. uždavinys. Užtikrinti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą				
3.1.1. Organizuoti visiems atliekų turėtojams viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimą, atitinkant minimalius kokybės reikalavimus, kuriuos nustato Aplinkos ministerija	MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai)	2014–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos	
3.3.2. Tobulinti įmokos už komunalinių atliekų tvarkymą apskaičiavimo metodiką, atsižvelgiant į bendruosius įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo reikalavimus Vyriausybės nutarimu patvirtintoje metodikoje	MRSA	2015–2016 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos	
3.3.3. Vykdyti surinktų ir perduotų tvarkyti komunalinių atliekų, įskaitant ir surinktas atliekas per papildančias atliekų surinkimo sistemas, apskaitą	MRSA, privatus operatorius, URATC	2014–2020 m.	–	
3.3.4. Įdiegti ir taikyti įrangą (įskaitant ir programinę) konteinerių ištuštinimo identifikavimui ir atliekų turėtojų apmokestinimui	MRSA, KA surinkimo operatorius(-iai)	2015–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, privačios lėšos, kitos lėšos	52,1 (180)
3.2. uždavinys. Plėtoti komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą				
3.2.1. Iki MBA įrenginių veiklos pradžios vykdyti dalies mišrių komunalinių atliekų srauto rūšiavimą laikinoje rūšiavimo linijoje, atskiriant dalį pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų bei pasitaikančias EEĮ atliekas	URATC, privatus operatorius	2014–2015	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos	
3.2.2. Pastatyti regioninius mechaninio ir biologinio apdorojimo įrenginius Mockėnų k., Utenos r., kuriuose būtų atskiriamos antrinės žaliavos, KAK ir biologiškai skaidžios atliekos, kurios apdorojamos anaerobiniu būdu, išgaunant energiją	URATC	2015 m.	ES struktūrinių fondų lėšos, URATC lėšos, savivaldybės biudžeto lėšos	11 240,4 (38 811) ^{3*} (įtraukta 1.3.1 ir 1.3.2 priemonių išlaidose)

Priemonė	Vykdytojai*	Įvykdymo terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. eurų (tūkst. litų)
3.2.3. Eksploatuoti regioninius mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius Mockėnų k., Utenos r.	URATC, privatus operatorius	2015–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, kitos lėšos	
3.2.4. Eksploatuoti Utenos regiono nepavojingų atliekų sąvartyną Mockėnų k., Utenos r. ir kaupti lėšas jo uždarymui	URATC	2014–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos	
3.2.5. Vykdyti uždarytų sąvartynų priežiūrą po uždarymo	URATC	2014–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos	
3.3. uždavinys. Šviesti ir informuoti visuomenę apie atliekų prevenciją ir tvarkymo prioritetų ciliškumą.				
3.3.1. Vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemonės atliekų prevencijos ir atsakingo vartojimo srityje (pvz., leisti leidinius, straipsnius, laidas, organizuoti renginius ir pan.)	MRSA, URATC, gamintojai ir importuotojai	2014–2020 m.	Savivaldybės biudžeto, įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, gamintojų ir importuotojų lėšos, URATC lėšos, kitos lėšos	
3.3.2. Viešinti informaciją apie savivaldybės teritorijoje ir/ar Utenos regione veikiančias elektros ir elektroninės įrangos ir/ar kitų daiktų remonto dirbtuves bei taisyklas, kuriose prailginamas namų ūkiuose naudojamų daiktų tarnavimo laikas ir taip išvengiama komunalinių atliekų susidarymo	MRSA, gamintojai ir importuotojai	2014–2020 m.	Savivaldybės biudžeto, įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, gamintojų ir importuotojų lėšos, kitos lėšos	
3.3.3. Organizuoti pakartotiniam naudojimui tinkamų produktų (baldų, elektros ir elektroninės įrangos, drabužių ir kt.) priėmimą didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėje	URATC	2014–2020 m.	Įmokos už atliekų tvarkymą lėšos, gamintojų ir importuotojų, kitos lėšos	
3.4. uždavinys. Stiprinti savivaldybės darbuotojų administracinius gebėjimus				
3.4.1. Dalyvauti konferencijose, seminaruose ar mokymuose komunalinių atliekų tvarkymo tematika, organizuoti pažintines išvykas į kitų savivaldybių, regionų ar šalių atliekų tvarkymo įrenginius	MRSA	2014–2020 m.	Savivaldybės biudžeto lėšos, kitos lėšos	
3.4.2. Dalyvauti tarptautiniuose projektuose komunalinių atliekų tvarkymo tematika (esant kvietimams ir pagal tikslumą)	MRSA	2014–2020 m.	Savivaldybės biudžeto lėšos, kitos lėšos	
Iš viso:				1 237,7 (4 274) ^{6*}

*MRSA – Molėtų rajono savivaldybės administracija, URATC – UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centras“, KA – komunalinės atliekos;

^{2*} Lėšų poreikis bus tikslinamas įgyvendinus maisto atliekų atskiro surinkimo pilotinį projektą;

^{3*} Bendra regioninio mechaninio biologinio apdorojimo įrenginio kaina, neįskaičiuota į bendrą preliminarų lėšų poreikio priemonių įgyvendinimui dydį;

^{4*} Lėšų dydis priklausys nuo aikštelių įrengimo reikalavimų ir statybos darbų apimčių;

^{5*} Priemonė bus įgyvendinta tik tuo atveju, jeigu bus galimybė gauti ES ar nacionalinę paramą;

^{6*} Neįskaičiuotos savivaldybės biudžeto lėšos visuomenės informavimo ir švietimo priemonių įgyvendinimui.

5. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTŲ SUSIDARYMO IR TVARKYMO ATEITYJE VERTINIMAS

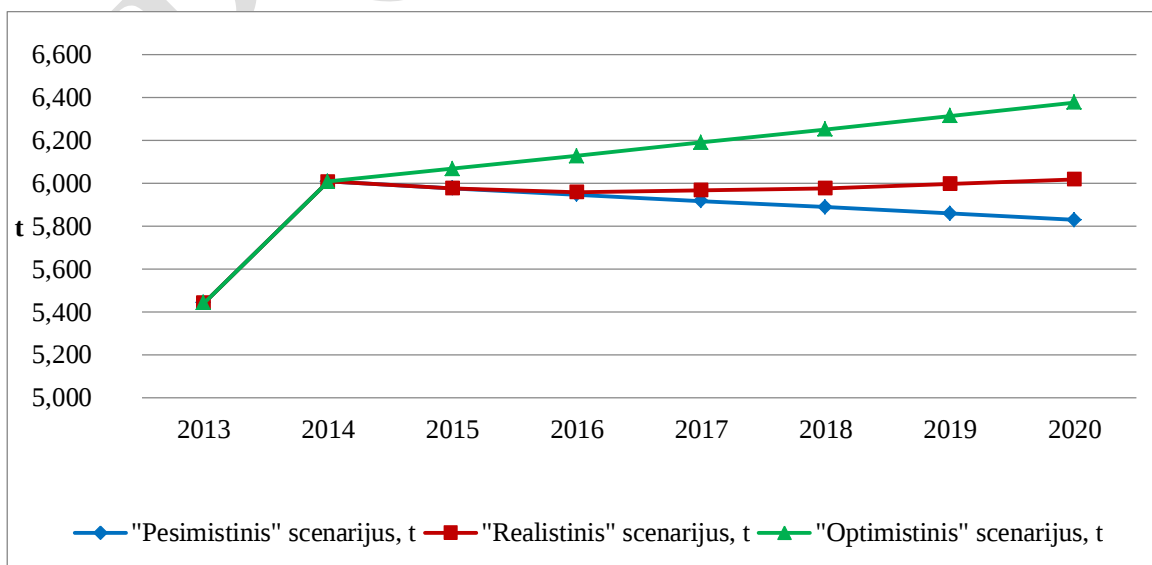
5.1 Komunalinių atliekų srautų susidarymo prognozės

Komunalinių atliekų susidarymo prognozės vertinamos 2014–2020 m. laikotarpiui. Susidarančių komunalinių atliekų kiekis ateityje priklausys nuo gyventojų skaičiaus kitimo, ekonominio augimo ir vartojimo pokyčių. Visuotinio gyventojų surašymo 2001 ir 2011 m. duomenimis, gyventojų skaičius Molėtų rajone sumažėjo 18,5 proc. (vidutiniškai po 1,9 proc. kasmet). Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2001–2014 m. laikotarpiu bendras gyventojų skaičius savivaldybės teritorijoje sumažėjo daugiau nei 23 proc. (vidutiniškai apie 2 proc. kasmet). Atsižvelgiant į Lietuvos statistikos departamento duomenis, galima tikėtis, kad bendras gyventojų skaičius Molėtų rajono savivaldybėje ir toliau gali mažėti (vidutiniškai iki 2 proc. per metus). Vadovaujantis 2014 m. rugsėjo mėn. Finansų ministerijos skelbiamais Lietuvos ekonominių rodiklių projekcijos duomenimis, numatomas 2014 m. 2,9 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP, grandine susietos apimtys) augimas (atitinkamai 2015 m. – 3,4 proc., 2016 m. – 3,8 proc., 2017 m. – 4,3 proc. augimas).

Atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus kitimo ir Finansų ministerijos prognozuojamas BVP bei vartojimo kitimo tendencijas, numatomi trys ekonominio augimo scenarijai, nuo kurių priklausys komunalinių atliekų susidarymas Molėtų rajone:

- *mažo ekonominio augimo („pesimistinis“) scenarijus*: metinis susidarančių komunalinių atliekų kiekis planavimo laikotarpiu mažės apie 0,5 proc., palyginus su praėjusiais metais;
- *vidutinio ekonominio augimo („realistinis“) scenarijus*: 2014 m., augant viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo laipsniui (nuo 2013 m. buvusio vidutinio 89 proc. rodiklio), surinktų komunalinių atliekų kiekis didės, 2015–2016 m. stabilizuosis ir nuo 2017 m. nežymiai didės (po 0,2–0,4 proc. kasmet).
- *didelio ekonominio augimo („optimistinis“) scenarijus*: metinis susidarančių komunalinių atliekų kiekis planuojamu laikotarpiu kasmet didės 1 proc., palyginus su praėjusiais metais.

Informacija apie prognozinis komunalinių atliekų susidarymo kiekius 2014–2020 m. pagal skirtingus ekonominio augimo scenarijus pateikta 10 paveiksle.

Pav. 10. Komunalinių atliekų susidarymo prognozės, tonomis, iki 2020 m.

Prognozei naudojamas 2013 m. susidariusių atliekų kiekis ir sudėtis, patikslinant pagal preliminarinius 2014 m. rodiklių duomenis (remiamasi apibendrintais Molėtų rajono savivaldybės administracijos ir URATC duomenimis). Vertinant atskirų komunalinių atliekų srautų susidarymą daroma prielaida, kad šių atliekų sudėtis planavimo laikotarpiu nesikeis. Informacija apie prognozinę komunalinių atliekų sudėtį Molėtų rajono savivaldybėje 2014–2020 m. pagal vidutinio ekonomikos augimo („realistinį“) scenarijų pateikta 20 lentelėje.

20 lentelė Komunalinių atliekų kiekių ir sudėties prognozė Molėtų rajone 2014–2020 m. (nevertinant papildomo namudinio kompostavimo įtakos)

Eil. Nr.	Atliekos	Komunalinių atliekų sudėtis 2013 m.	Komunalinių atliekų susidarymas, t						
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Žaliosios atliekos	15,5%	933	928	925	927	928	931	935
3	Medienos atliekos	0,8%	49	49	49	49	49	49	49
4	Kitos biologinės atliekos	11,4%	685	681	679	680	681	684	686
5	Plastikų atliekos	14,0%	842	837	835	836	837	840	843
6	Popieriaus/kartono atliekos	5,4%	322	320	319	320	320	321	322
7	Stiklo atliekos	8,6%	515	512	510	511	512	514	516
8	Metalo laužas	2,3%	141	140	140	140	140	141	141
9	Naudotos padangos	0,3%	15	15	15	15	15	15	15
10	Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	0,1%	7	7	7	7	7	7	7
11	Pavojingos atliekos	0,4%	27	27	27	27	27	27	27
12	Statybinės ir griovimo (inertinės) atliekos	5,6%	337	335	334	335	335	336	337
13	Kitos atliekos	35,6%	2 136	2 125	2 119	2 122	2 125	2 133	2 140
	Iš viso komunalinių atliekų:	100,0%	6 007	5 977	5 959	5 968	5 977	5 998	6 019
	Iš viso antrinių žaliavų ir pakuočių	30,3%	1 819	1 810	1 804	1 807	1 810	1 816	1 822
	Iš viso biologiškai skaidžių atliekų*	33,1%	1 988	1 978	1 972	1 975	1 978	1 985	1 992

* Biologiškai skaidžios atliekos – tai biologinės (maisto ir žaliosios) atliekos, popieriaus/kartono ir medienos atliekos.

Kaip nustatyta *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plane*, iki 2015 metų turi būti įdiegta žaliųjų atliekų tvarkymo susidarymo vietoje infrastruktūra, pateikiant gyventojams kompostavimo dėžes arba skatinant gyventojus įsirengti individualaus kompostavimo priemonės savo lėšomis. Biologiškai skaidžių atliekų (žaliųjų ir augalinės kilmės maisto atliekų) namudiniui kompostavimui skatinti per 2014 m. Molėtų rajono savivaldybės individualių namų gyventojams numatyta išdalinti 1 140 vnt. kompostavimo dėžių, kurių dėka bus sudarytos galimybės namų ūkiuose sutvarkyti apie 0,2 tūkst. tonų biologiškai skaidžių atliekų per metus. Vertinamas papildomas kompostavimo dėžių poreikis savivaldybės

individualių namų gyventojams – apie 2 337 vnt. Šių papildomų priemonių dėka surenkamų komunalinių atliekų kiekis galėtų mažėti dar apie 0,3 tūkst. tonų kasmet. Preliminariu vertinimu, panaudojant šiuo metu dalinamas ir planuojamas individualaus kompostavimo priemones, bendras komunalinių atliekų srautas 2020 m. bus sumažintas apie 0,5 tūkst. tonų (21 lentelė).

21 lentelė. Komunalinių atliekų kiekių ir sudėties prognozė Molėtų rajone 2014–2020 m. (vertinant namudinio kompostavimo įtaką susidarantių komunalinių atliekų kiekiui)

Eil. Nr.	Atliekos	Komunalinių atliekų sudėtis 2020 m.	Komunalinių atliekų susidarymas, t						
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Biologinių atliekų namudinis kompostavimas, t/m.		80	160	487	487	487	487	487
	I komunalinių atliekų tvarkymo sistemą pateksiančios komunalinės atliekos:								
1	Žaliosios atliekos	13,4%	901	864	731	732	733	737	740
3	Medienos atliekos	0,9%	49	49	49	49	49	49	49
4	Kitos biologinės atliekos	7,1%	637	586	387	388	389	392	394
5	Plastikų atliekos	15,2%	842	837	835	836	837	840	843
6	Popieriaus/kartono atliekos	5,8%	322	320	319	320	320	321	322
7	Stiklo atliekos	9,3%	514	512	510	511	512	514	516
8	Metalo laužas	2,5%	141	140	140	140	140	141	141
9	Naudotos padangos	0,3%	15	15	15	15	15	15	15
10	Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	0,1%	7	7	7	7	7	7	7
11	Pavojingosios atliekos	0,5%	27	27	27	27	27	27	27
12	Statybos ir griovimo (inertinės) atliekos	6,1%	337	335	334	335	335	336	337
13	Kitos atliekos	38,7%	2 136	2 125	2 119	2 122	2 125	2 133	2 140
	Iš viso komunalinių atliekų:	100,0%	5 927	5 817	5 472	5 481	5 490	5 511	5 532
	Iš viso pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų	32,9%	1 819	1 810	1 804	1 807	1 810	1 816	1 822
	Iš viso biologiškai skaidžios atliekos*	27,2%	1 908	1 819	1 485	1 488	1 491	1 498	1 505

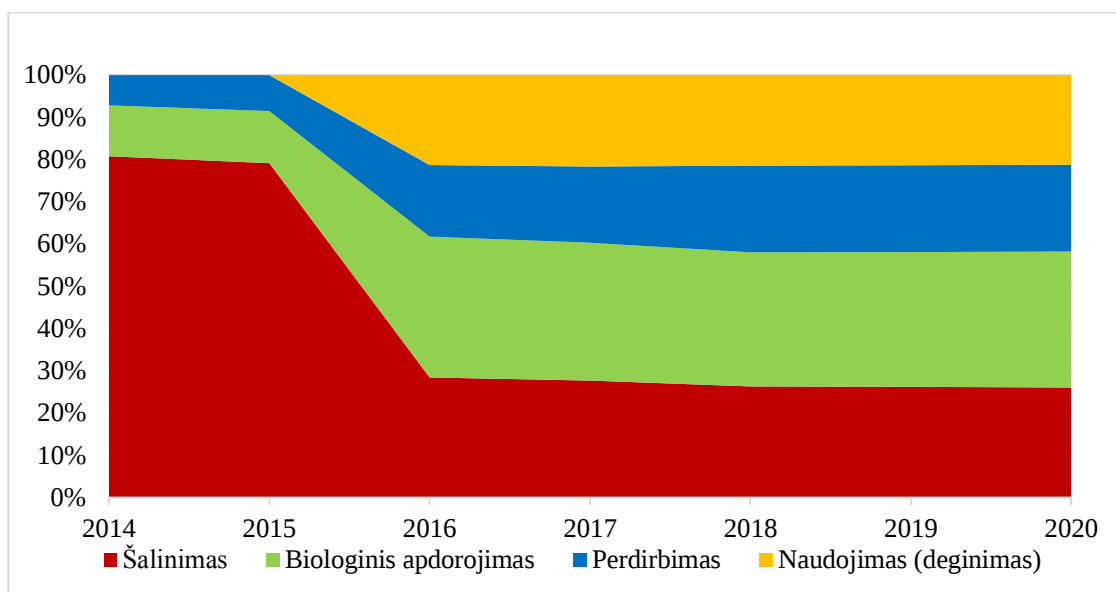
*Biologiškai skaidžios atliekos – tai biologinės (maisto ir žaliosios) atliekos, popieriaus/kartono ir medienos atliekos.

5.2 Komunalinių atliekų srautų tvarkymo ateityje vertinimas

Numatytų komunalinių atliekų rūšiavimo ir tvarkymo priemonių įgyvendinimo ir planuojamo pasiekti efekto vertinimas pateiktas 5.2.1–5.2.5 skyriuose. Informacija apie iki 2020 m. planuojamus pasiekti komunalinių atliekų rūšiavimo ir tvarkymo rodiklius Molėtų rajone

pateikta 22 lentelėje. Kaip keisis planuojami komunalinių atliekų tvarkymo būdai pavaizduota Pav. 11.

Planuojant komunalinių atliekų tvarkymą, atsižvelgta į nustatytas valstybines komunalinių atliekų tvarkymo užduotis (23 lentelė). Vertinama, kad įgyvendinus numatytas *Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plano* priemones, 2020 m. bus paruošta perdirbimui apie 53 proc. visų susidarančių pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, metalo, plastikų ir stiklo atliekų) (22 lentelė). Prognozuojama, kad bendras sąvartyne šalinamų komunalinių atliekų kiekis ženkliai mažės ir 2020 m. sudarys ne daugiau kaip 26 proc. nuo visų į komunalinių atliekų tvarkymo sistemą patekusių komunalinių atliekų kiekio.

Pav. 11. Planuojamos Molėtų rajono komunalinių atliekų tvarkymo tendencijos pagal atliekų tvarkymo būdus iki 2020 m.

Komunalinių atliekų tvarkymo srautai, sukūrus reikiamą komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą Molėtų rajone, pavaizduoti Pav. 12.

22 lentelė. Prognozuojami komunalinių atliekų tvarkymo srautai pagal atliekų tvarkymo būdą Molėtų rajone 2014–2020 m., tonomis

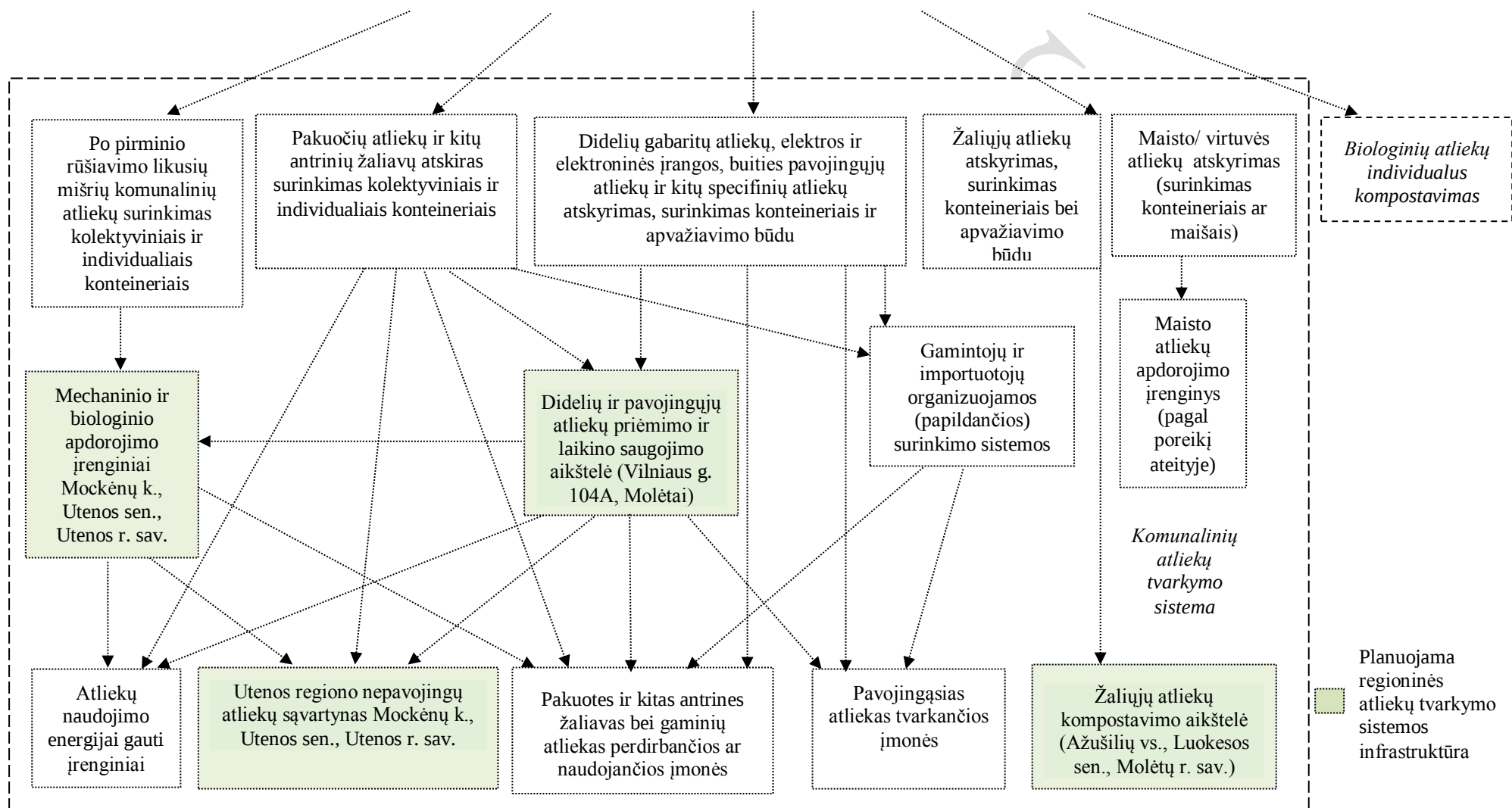
Eil. Nr.	Komunalinių atliekų srautas	Atliekų tvarkymo būdas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Atliekų prevencija									
1.	Biologinės (žaliosios ir augalinės kilmės maisto) atliekos	Namudinis kompostavimas	80	160	487	487	487	487	487
I komunalinių atliekų tvarkymo sistemą patenkančių atliekų kiekis									
2.	Komunalinės atliekos		5 927	5 817	5 472	5 481	5 490	5 511	5 532
Atskirai surenkamos atliekos									
3.	Žaliosios atliekos	Kompostavimas	714	718	722	725	729	732	736
4.	Maisto / virtuvės atliekos	Kompostavimas ar kitas (aerobinis/ anaerobinis) apdorojimas	-	-	-	-	24	36	60
5.	Pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos, tame tarpe:	Perdirbimas	169	297	562	683	883	886	889
5.1	<i>plastikų atliekos</i>		51	66	134	148	167	168	168
5.2	<i>popieriaus/kartono atliekos</i>		25	35	45	55	116	116	117
5.3	<i>stiklo atliekos</i>		92	131	248	286	347	348	350
5.4	<i>metalo atliekos</i>		1	5	18	22	25	25	26
5.5	<i>likusios AŽ</i>	Šalinimas/naudojimas	-	60	116	172	228	228	228
6.	Tekstilės atliekos	Šalinimas/naudojimas	17	17	17	17	17	17	17
7.	Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	Perdirbimas/naudojimas	28	28	28	28	28	28	28
8.	Naudotos padangos	Perdirbimas/naudojimas	8	12	12	12	12	12	12
9.	Buities pavojingosios atliekos	Perdirbimas/naudojimas	8	19	21	24	26	27	27
10.	Statybos ir griovimo (inertinės) atliekos	Perdirbimas/naudojimas/šalinimas	215	214	214	214	214	215	216
11.	Didžiosios atliekos	Šalinimas/naudojimas	8	8	8	8	9	9	9
12.	Medienos atliekos	Šalinimas/naudojimas	38	38	38	38	38	38	38
13.	Statybinė medžiaga, turinčios asbesto	Šalinimas	126	125	125	125	125	126	126
14.	Kitos atliekos (gatvių valymo liekanos, kitos biologiškai nesuyrančios)	Šalinimas	383	382	380	381	382	383	384

Eil. Nr.	Komunalinių atliekų srautas	Atliekų tvarkymo būdas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Surenkamos mišrios komunalinės atliekos									
15.	Mišrios komunalinės atliekos	Apdorojimas	4 212	3 958	3 345	3 225	3 003	3 001	2 988
I atliekų rūšiavimo liniją nukreipiamos mišrios komunalinės atliekos									
16.	Mišrios komunalinės atliekos	Apdorojimas	4 212	3 958	-	-	-	-	-
17.	Atskirtos pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos	Perdirbimas	211	198	-	-	-	-	-
I mechaninio apdorojimo įrenginius nukreipiamos mišrios komunalinės atliekos									
18.	Mišrios komunalinės atliekos	Apdorojimas	-	-	3 345	3 225	3 003	3 001	2 988
19.	Atskirtos pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos	Perdirbimas	-	-	313	307	298	300	301
I biologinio apdorojimo įrenginius nukreipiamos mišrios komunalinės atliekos									
20.	Atskirtos biologiškai skaidžios atliekos	Anaerobinis pūdyimas ir kompostavimas	-	-	1 104	1 064	991	990	986
I atliekų deginimo, išgaunant energiją, įrenginius nukreipiamos komunalinės atliekos									
21.	Komunalinės atliekos	Naudojimas (deginimas)	-	-	1 165	1 186	1 176	1 176	1 173
I atliekų šalinimo įrenginius (sąvartyną) patenkančios komunalinės atliekos									
22.	Komunalinės atliekos	Šalinimas/laikymas	4 789	4 605	1 554	1 517	1 443	1 443	1 440

23 lentelė. Valstybinių komunalinių atliekų tvarkymo užduočių įgyvendinimas Molėtų rajone 2014–2020 m.

Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
– iki 2016 metų perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 45 proc. komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį)			45%	45%	45%	45%	65%
– iki 2020 metų perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 65 proc. komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį)							
<i>Planuojamas šalinti Molėtų rajono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)</i>	81%	79%	28%	28%	26%	26%	26%
<i>Planuojamas panaudoti Molėtų rajono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)</i>	19%	21%	72%	72%	74%	74%	74%
Užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos, neviršytų Molėtų rajonui didžiausių leistinų šalinti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekių, t	2 598	2 598	2 338	2 338	2 078	2 078	1 818
<i>Didžiausias planuojamas šalinti Molėtų rajono komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis, t</i>	1 312	1 262	446	447	447	449	452
Užtikrinti, kad iki 2020 metų mažiausiai 50 proc. (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų	-	-	-	-	-	-	50%
<i>Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti Molėtų rajono komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo šių atliekų susidarymo)</i>	21%	24%	42%	45%	53%	53%	53%

Komunalinių atliekų turėtojai

Pav. 12. Molėtų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo srautai 2020 m.

5.2.1 Komunalinių atliekų prevencijos ir pakartotinio naudojimo ateityje vertinimas

Atliekų prevencija yra aukščiausias prioritetas atliekų susidaryme ir tvarkyme. Atliekų prevencijos tikslas – vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių ir nenaudojamų atliekų kiekį, neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, kenksmingų medžiagų kiekį medžiagose ir produktuose.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. D1–782 patvirtinta *Valstybinė atliekų prevencijos programa*. Įgyvendinant minėtą programą dalyvauja Aplinkos ministerija, Ūkio ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba. Kadangi atliekų prevencija apima plačias veiklos sritis, įgyvendinant šią programą, siūloma taip pat dalyvauti kitoms suinteresuotoms valstybės institucijoms, savivaldybėms, atliekų turėtojams – fiziniams ir juridiniams asmenims – savo iniciatyva.

Iki 2020 m. Molėtų rajone planuojama skirti ypatingą dėmesį visuomenės švietimui ir informavimui atliekų prevencijos srityje bei vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemones atliekų prevencijos ir atsakingo vartojimo srityje (pvz., leisti leidinius, straipsnius, rengti laidas, organizuoti renginius ir pan.). Kaip efektyvią atliekų prevencijos priemonę planuojama skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis (plačiau aptarta 5.2.2. skyriuje).

Lietuvoje nėra duomenų apie tai, kiek galima sumažinti komunalinių atliekų kiekį, taikant atliekų prevencijos priemones, todėl 24 lentelėje pateikti duomenys apie galimus išvengti komunalinių atliekų kiekius Europos Sąjungos šalyse.

24 lentelė. Galimi išvengti komunalinių atliekų kiekiai Europos Sąjungos šalyse, taikant prevencijos priemones.

	Susidaro atliekų, kg/gyv./m.	Galimybės sumažinti atliekų kiekį	
		kg/gyv./m.	Proc.
Biologinės atliekos	220	40	18%
Išmani daržininkystė ir sodininkystė	90	10	11%
Atsakingas maisto vartojimas	30	10	33%
Namudinis individualus ar bendruomeninis kompostavimas	100	20	20%
Didelių gabaritų atliekos	52	12	23%
Tekstilės atliekų prevencijos priemonės	15	4	27%
Baldų atliekų prevencijos priemonės	20	4	20%
EEĮ atliekų prevencijos priemonės	17	4	24%
Pakuočių atliekos	150	25	17%
Pakartotinio naudojimo gėrimų taros naudojimas	35	12	34%
Geriamo vandens naudojimas	6	2	33%
Daugkartinių pirkinių maišelių naudojimas	2	1	50%
Perteklinės pakuotės vengimas	107	10	9%
Popieriaus ir kartono atliekos	100	15	15%
Nepageidaujamo pašto sumažinimas	15	4	27%
IT priemonių naudojimas	75	9	12%
Servetėlių, popierinių rankšluosčių naudojimo mažinimas	10	2	20%

	Susidaro atliekų, kg/gyv./m.	Galimybės sumažinti atliekų kiekį	
		kg/gyv./m.	Proc.
Sauskelnės ir kitos atliekos	78	8	10%
Daugkartinių sauskelnių naudojimas	18	2	11%
Kitų komunalinių atliekų prevencija	60	6	10%
Iš viso:	600	100	17%

Šaltinis: ACR+. *Quantitative Benchmarks For Municipal Waste Prevention. A guide for Local & Regional Authorities in support of the new Waste Framework Directive. November, 2009.*

2011 m. pabaigoje pasikeitus teisiniam reguliavimui atliekų tvarkymo srityje, produktų ar jų sudedamųjų dalių paruošimas naudoti pakartotinai buvo išskirtas kaip atskiras atliekų hierarchijos prioritetas. Dėl šios priežasties Molėtų rajono savivaldybėje numatoma skatinti ne tik atliekų prevencijos veiklą, bet ir paruošimo pakartotiniam naudojimui tinklus:

- viešinti informaciją apie savivaldybės teritorijoje ir/ar Utenos regione veikiančias elektros ir elektroninės įrangos ir/ar kitų daiktų remonto dirbtuves bei taisyklas, kuriose prailginamas namų ūkiuose naudojamų daiktų tarnavimo laikas ir taip išvengiama komunalinių atliekų susidarymo;
- organizuoti pakartotiniam naudojimui tinkamų produktų (baldų, elektros ir elektroninės įrangos, drabužių ir kt.) surinkimą didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje.

5.2.2 Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Vadovaujantis atliekų tvarkymo hierarchija ir siekiant atliekų prevencijos (t.y. sumažinti susidarančių komunalinių atliekų tvarkymo srautus) 2014–2020 m. laikotarpiu numatoma aktyviai skatinti individualų biologinių atliekų kompostavimą namų sąlygomis. Skatinimo priemonės apims Molėtų rajono individualių namų valdų savininkus, pageidaujančius biologines atliekas kompostuoti namų ūkių valdose.

URATC įgyvendinamo ES finansuojamo projekto „Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“ apimtyse įsigijo ir 2014 m. regiono savivaldybių gyventojams dalina 6 000 vnt. 800 l talpos individualaus kompostavimo dėžių. Iš šio kiekio 1 140 vnt. kompostavimo dėžių skirta Molėtų rajono savivaldybės gyventojams (25 lentelė), aprūpinant dėžėmis apie 33 proc. savivaldybės teritorijoje deklaruotų individualių valdų (vieno ir dviejų butų gyvenamųjų namų). Preliminariu vertinimu, Molėtų rajono savivaldybės gyventojams skirtose kompostavimo dėžėse kasmet bus sudaryta galimybė sukompustuoti apie 0,2 tūkst. tonų atliekų (vertinant apie 140 kg per metus biologiškai skaidžių atliekų vienai kompostavimo dėžei). Vertinimui priimta, kad 2014 m. šiltuoju metų laiku išdalintose priemonėse bus kompostuojama apie 50 proc. dalis nuo viso numatyto metinio kiekio (22 lentelė). Individualaus kompostavimo skaitinimui planuojama parengti ir atliekų turėtojams platinti kompostavimo namų ūkio sąlygomis rekomendacijas.

Vertinama, kad iš viso Molėtų rajone individualų kompostavimą galėtų vykdyti visi 3 477 individualias valdas (vieno ir dviejų butų gyvenamuosius namus) savivaldybės teritorijoje deklaravę gyventojai. Tuo tikslu reikėtų papildomai įsigyti ir gyventojams išdalinti dar apie 2 337 vnt. kompostavimo dėžių.

27 lentelė. Molėtų rajone esamos ir planuojamos namudinio kompostavimo priemonės

Vieno ir dviejų butų gyvenamieji (individualūs) namai*			2014 m. dalinamas kompostavimo dėžių skaičius, vnt.vnt	Papildomų kompostavimo dėžių poreikis, vnt.	Bendras kompostavimo dėžių skaičius 2020 m.
Miestas	Kaimas	Iš viso			
641	2 836	3 477	1 140	2 337	3 477

Šaltinis: Molėtų rajono savivaldybės administracija, 2014

Planavimo laikotarpiu nenumatoma įsigyti atskiro žaliųjų atliekų surinkimo priemonių. Šis srautas atskirai ir toliau bus surenkamas savivaldybės teritorijoje veikiančioje žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje ir periodiškai apvažiuojant atliekų turėtojus. Visos šios atskirai surinktos žaliosios atliekos bus sutvarkomos esamoje kompostavimo aikštelėje.

Atsižvelgiant į tai, kad *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plane* savivaldybėms numatyta užduotis iki 2019 metų įdiegti maisto / virtuvės atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir įrengti pakankamus pajėgumus atskirai surinktoms maisto / virtuvės atliekoms apdoroti, planuojama, kad, esant galimybei gauti papildomą finansavimą, šios užduoties įgyvendinimą 2016–2017 m. būtų galima pradėti nuo dviejų metų trukmės pilotinio (bandomojo) atskiro maisto / virtuvės atliekų surinkimo projekto įgyvendinimo. Tokio projekto apimtyse būtų tiksliau apspręstos atskirai surinktų maisto / virtuvės atliekų surinkimo ir tolimesnio tvarkymo galimybės, įvertintas naujos infrastruktūros poreikis. Užsienio šalių patirtis rodo, kad maisto / virtuvės atliekų surinkimas iš kaimiškų vietovių nėra tikslingas, nes čia gyventojai turi pakankamai geras galimybes šias atliekas sukompostuoti vietoje arba sušerti naminiams gyvūnams. Todėl į atskiro maisto / virtuvės atliekų surinkimo sistemą galėtų būti įtraukiami tik Molėtų miesto gyventojai.

Kol kas preliminariai vertinama, kad Molėtų miesto gyventojai į atskirą maisto / virtuvės atliekų sistemą galėtų būti įtraukti palaipsniui, pradedant nuo 20 proc. gyventojų aprėpties 2018 m., 30 proc. – 2019 m. ir 50 proc. dalies gyventojų įtraukimo 2020 m. Atliekos iš Molėtų miesto gyventojų galėtų būti renkamos į specialius konteinerius, kuriuos šaltuoju metų laikotarpiu reikėtų tuštinti bent 1 kartą per savaitę (esant poreikiui, didinant iki 2 kartų per savaitę), šiltuoju metų laikotarpiu – 2–3 kartus per savaitę. Remiantis kitų šalių patirtimi, darant prielaidą, kad didesniems kiekiams maisto / virtuvės atliekų surinkti reikia, kad sistema veiktų bent 5–10 metų, vertinama, kad per pirmuosius tris metus (2018–2020 m.) bus pasiektas ne didesnis kaip 20 kg/gyv./metus atskiro maisto / virtuvės atliekų surinkimo efektyvumas. Tuo būdu 2020 m. Molėtų mieste atskirai galėtų būti surinkta apie 0,06 tūkst. tonų maisto / virtuvės atliekų.

Viešojo maitinimo įstaigos atsako už savo veikloje susidarančių maisto / virtuvės atliekų atskyrimą ir perdavimą atliekų tvarkytojams teisės aktų nustatyta tvarka. Diegiant maisto / virtuvės atliekų atskiro surinkimo iš gyventojų sistemą, ateityje rekomenduojama į šią sistemą įtraukti ir viešojo maitinimo įstaigas.

Informacija apie kitų biologiškai skaidžių atliekų, esančių mišrių komunalinių atliekų sraute, planuojamą tvarkymą pateikta 5.2.5 skyriuje.

5.2.3 Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų tvarkymo ateityje vertinimas

Vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumu, didžiausias atliekų tvarkymo prioritetas teikiamas komunalinių atliekų perdirbimui, todėl pagrindinis komunalinių atliekų tvarkymo tikslas – atskirti kuo daugiau pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų rūšiuojamojo surinkimo būdu, nes tokios žaliavos yra geresnės kokybės ir

tinkamesnės perdirbimui, negu išskirtos iš mišrių komunalinių atliekų srauto mechaninio apdorojimo įrenginyje.

Vadovaujantis *LR pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo* pakeitimais, kurie įsigaliojo 2014 m. gegužės 22 d., Lietuvoje nuo 2016 m. vasario mėnesio bus įvesta užstato sistema vienkartinėi gėrimų pakuotei (gamintojai ir importuotojai privalės imti užstatą, jeigu tiekia vidaus rinkai alų, alaus kokteilius, sidrą, kriausių sidrą, vaisių vyną, vaisių vyno kokteilius, vaisių vyno gėrimus, kitus fermentuotus gėrimus, alkoholinius kokteilius ir nealkoholinius gėrimus (gaiviuosius gėrimus, stalo vandenį, girą), natūralų mineralinį vandenį, šaltinio vandenį, fasuotą geriamąjį vandenį, sultis, nektarą, supakuotus į stiklinę, plastikinę ir metalinę prekinę vienkartinę pakuotę, kurios talpa didesnė negu viena dešimtoji litro, bet mažesnė negu trys litrai). Vienkartinį pakuočių pardavėjai privalės priimti vienkartinį pakuočių, už kurias nustatytas užstatas, atliekas ir grąžinti užstatą, išskyrus pakuočių pardavėjus, prekiaujančius parduotuvėse, kurių prekybos plotas neviršija 300 kv. m (neskaitant kaimo parduotuvių), ir prekyvietėse, kioskuose, degalinėse, viešojo maitinimo įstaigose.

Vertinama, kad Lietuvoje į užstato sistemą patenkančios vienkartinį gėrimų pakuotės, kurių atliekos po vartojimo patenka į komunalinių atliekų srautą, sudaro apie 10 kg/gyv./metus (8 kg/gyv./metus gyventojai įsigyja prekybos vietose ir 2 kg/gyv./metus – per Horeca sistemą). Daroma prielaida, kad Molėtų rajono savivaldybės gyventojai užstatinių gėrimų suvartos šalies vidurkiui kiekį. Atsižvelgus į šias prielaidas, vertinama, kad Molėtų rajone per užstato sistemą nuo 2016 m. kasmet bus surenkama vidutiniškai po 167 tonas pakuočių atliekų (jei grąžinamų pakuočių efektyvumas sieks 85 proc.).

Kadangi didžioji komunalinių atliekų sraute susidarančių antrinių žaliavų dalis – pakuočių atliekos, todėl tikimasi, kad bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą, bus sukurtos efektyvios antrinių žaliavų surinkimo sistemos. Planuojama, kad antrinių žaliavų surinkimo ir paruošimo perdirbimui veikla didžiąją dalimi bus organizuojama pakuočių atliekų tvarkymui licencijuotų gamintojų ir importuotojų organizacijų, teisės aktų nustatyta tvarka sudarius (1) sutartį su savivaldybe dėl bendradarbiavimo organizuojant komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą, vežimą ir paruošimą naudoti ir (2) trišalę pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo sutartį su savivaldybe ir atliekų tvarkytoju dėl komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo, vežimo, paruošimo perdirbti, naudoti ir perdirbimo, naudojimo. Šių atliekų tvarkymo sąnaudos neturėtų būti įtrauktos į mokestį už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą.

Bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą, planuojama atliekų turėtojus – individualių valdų gyventojus, daugiabučius namus bei juridinius asmenis aprūpinti pakankamu kiekiu pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo priemonių ir organizuoti atskirą (rūšiuojamąjį) pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimą iš šių atliekų turėtojų. Vadovaujantis *Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plano* nuostatomis, savivaldybės atliekų turėtojus aprūpinti rūšiuojamojo surinkimo priemonėmis (konteineriais arba maišais) turėtų per ateinančius 4 metus, t.y. iki 2018 m.

Gamintojų ir importuotojų organizacijos, aprūpinant atliekų turėtojus – pirmoje eilėje gyventojus – rūšiuojamojo pakuočių atliekų surinkimo priemonėmis, vadovaujasi šiomis prioritetinėmis nuostatomis:

- kiekvienai namų valdai (kuri gali būti aptarnaujama individualiais atliekų surinkimo konteineriais) pateikiamas 2–jų konteinerių komplektas – 120 l (atskiram stiklo atliekų surinkimui) ir 240 l talpos (atskiram visų kitų pakuočių atliekų surinkimui); savivaldybei pageidaujant, individualių valdų gyventojai vietoj konteinerių gali būti aprūpinami specialiais maišais pakuočių atliekų surinkimui;

- viešo (kolektyvinio) naudojimo specializuotais 3–jų konteinerių (STIKLAS, POPIERIUS, PLASTIKAS) komplektais gali naudotis ne didesniu kaip 150 metrų atstumu nuo jų esančių daugiabučių namų gyventojai, ir vienu komplektu vidutiniškai naudojasi ne daugiau kaip 300 gyventojų. Šie specializuoti konteineriai yra statomi kartu su mišrių atliekų surinkimui skirtais konteineriais arba kiek galima arčiau mišrių komunalinių atliekų surinkimo vietų.

2014 m. komunalinių atliekų tvarkymo sistemos operatorius įsigijo 112 vnt. individualaus rūšiavimo konteinerių (56 vnt. 240 l talpos konteinerių – stiklo atliekoms ir 56 vnt. 240 l talpos konteinerių – kitų pakuočių atliekoms). Preliminarus reikalingų papildomų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo individualių konteinerių poreikis individualioms valdoms Molėtų rajono savivaldybėje pateiktas 28 lentelėje. Konteinerių poreikis planuotas vertinant, kad individualiais rūšiavimo konteineriais turėtų būti aprūpinti visų savivaldybės teritorijoje deklaruotų individualių valdų gyventojai.

28 lentelė. Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo individualių konteinerių poreikis individualioms valdoms ir juridiniams asmenims Molėtų rajone

	Rūšiuojamojo surinkimo konteinerių poreikis individualių namų valdose, vnt.		
	Stiklo atliekoms	Kitų pakuočių atliekoms	Iš viso:
Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos operatoriaus įsigytas konteinerių kiekis	56 (240 l)	56 (240 l)	112
Planuojamas įsigyti konteinerių kiekis	3 421 (120 l)	3 421 (240 l)	6 842
Bendras konteinerių skaičius	3 477	3 477	6 954

Šaltinis: Molėtų rajono savivaldybės administracija, 2014.

Vertinama, kad Molėtų rajone individualiais konteineriais 2020 m. bus surenkama iki 0,5 tūkst. tonų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų (aptarnaujant bendrai 3 477 konteinerių komplektų). Remiantis Alytaus regiono tyrimų duomenimis apie 2013 m. individualiais konteineriais surinktų ir tinkamų perdirbti antrinių žaliavų kiekius, vertinama, kad tinkamos perdirbti pakuočių ir kitų antrinių žaliavų atliekos sudarys apie 53 proc., o likusios bus panaudotos energijos gamybai.

Vadovaujantis *Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plano* nuostatomis, savivaldybės iki 2015 m. sausio 1 d. privalo patvirtinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemas, o pasikeitus teisės aktuose nustatytiems antrinių žaliavų surinkimo reikalavimams – jas atnaujinti. *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plane* savivaldybėms taip pat rekomenduojama tankinti visų miestų gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių tinklą:

- iki 2016 metų užtikrinti, kad visų miestų gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose vidutinis atstumas iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių būtų ne didesnis kaip 150 metrų;
- iki 2018 metų užtikrinti, kad visų miestų gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose vidutinis atstumas iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių būtų ne didesnis kaip 100 metrų.

Vidutiniai atstumai iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių nustatomi rengiant (atnaujinant) ir tvirtinant konteinerių aikštelių išdėstymo schemas. Tik parengus šias schemas, bus patikslintas savivaldybės gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose bei sodų ir garažų bendrijose trūkstamų papildomų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių ir pačių konteinerių poreikis. Preliminarus papildomų antrinių žaliavų surinkimo aikštelių

poreikis Molėtų rajone pateiktas 26 lentelėje. Daugiabučių namų rajonuose bei viešose erdvėse planuojama papildomai įrengti apie 44 naujas antrinių žaliavų rūšiavimo aikšteles bei įrengti (padengti kieta danga bei aptverti) esamų antrinių žaliavų konteinerių pastatymo vietas (48 vnt.). Tokiu būdu planuojama pasiekti, kad apie 3 daugiabučiai namai naudotųsi viena antrinių žaliavų konteinerių aikštele (šiuo metu viena antrinių žaliavų surinkimo aikštelė tenka vidutiniškai apie 6 daugiabučiams namams). Šią priemonę planuojama įgyvendinti bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą, bei pasinaudojant planuojama ES struktūrinių fondų parama.

Preliminariu vertinimu, bendras trūkstančių antžeminių kolektyvinių rūšiavimo konteinerių viešo naudojimo teritorijose poreikis šiuo metu siekia apie 44 komplektus (t.y. 132 vnt. konteinerių). Šias priemones planuojama įgyvendinti bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą, bei pasinaudojant planuojama ES struktūrinių fondų parama.

Savivaldybės administracijos duomenimis šiuo metu Molėtų rajone vienos antrinių žaliavų surinkimo aikštelės efektyvumas siekia apie 2,2 tonų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų per metus. Iki 2018 m. išplėtojus antrinių žaliavų surinkimo aikštelių tinklą iki bendro jų skaičiaus 92, planuojama, kad 2020 m. viešo (kolektyvinio) naudojimo konteineriais bus surenkama apie 0,2 tūkst. tonų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų.

Skatinti atliekų turėtojus rūšiuoti komunalines atliekas planuojama ir šiomis priemonėmis:

- įgyvendinti antrinių žaliavų rūšiavimo monitoringo ir kontrolės sistemą (t.y. atsakingi savivaldybės darbuotojai turėtų periodiškai tikrinti ir prižiūrėti, kaip atliekų turėtojai atskiria antrines žaliavas iš bendro komunalinių atliekų srauto);
- vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemones atliekų rūšiavimo ir perdirbimo srityje.

Vertinama, kad įgyvendinus numatytas *Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plano* priemones, 2020 m. bus atskirai surinkta iki 0,9 tūkst. tonų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų (22 lentelė). Preliminariai vertinama, kad perdirbimui ir kitokiam panaudojimui tinkamų pakuočių dalis šiame sraute sudarys apie 74 proc. Likusi dalis antrinių žaliavų bus nukreipiama deginimui. Perdirbimui ir panaudojimui tinkamų medžiagų atskyrimui iš surenkamų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų svarstoma galimybė savivaldybės teritorijoje įrengti atskirai surinktų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų rūšiavimo liniją.

26 lentelė. Preliminarus papildomų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo aikštelių poreikis Molėtų rajone

Esamas surinkimo aikštelių skaičius, vnt.*				Preliminarus papildomų surinkimo aikštelių poreikis, vnt.**			Bendras surinkimo aikštelių skaičius, vnt.	Surinkimo aikštelių skaičius daugiabučių namų rajonuose ir viešose erdvėse, vnt.	Gyventojų skaičius, 2014 m.***	Gyventojų skaičius, kuriam tenka viena aikštelė	Daugiabučių gyvenamieji namai, vnt.****	Daugiabučių namų skaičius, kuriam tenka viena aikštelė
daugiabučių namų rajonuose ir viešose erdvėse	sodų bendrijose	garažų bendrijose	Iš viso:	daugiabučių namų rajonuose ir viešose erdvėse	sodų ir garažų bendrijose	Iš viso:						
48	0	0	48	44	0	44	92	92	21 615	235	274	3

Šaltinis: * Savivaldybės ataskaita AAA už 2013 m.; ** Preliminarus papildomų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų surinkimo aikštelių poreikis, įvertintus prielaidą, kad viena aikštelė turėtų naudotis ne daugiau kaip 300 gyventojų; *** Molėtų rajono savivaldybės administracija, 2014; **** Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Valstybės įmonė Registrų centras. „Lietuvos Respublikos nekilnojamo turto registre registruotų statinių apskaitos duomenys 2014 m. sausio 1 d.“. Vilnius, 2014

5.2.4 Elektros ir elektroninės įrangos bei kitų specifinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Savivaldybės privalo aprūpinti gyventojus atskiro surinkimo priemonėmis, skirtomis ir šioms komunalinėms atliekoms:

- pavojingosioms atliekoms;
- elektros ir elektroninės įrangos (EEĮ) atliekoms;
- naudotoms padangoms;
- didelių gabaritų atliekoms (statybos ir griovimo atliekoms, baldams ir kt.);
- tekstilės atliekoms.

Aukščiau išvardintų atliekų atskiras surinkimas savivaldybės teritorijoje numatomas per šiuo metu veikiančią didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelę (bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą). Be to, gyventojams ir toliau bus siūlomi alternatyvūs atliekų atskiro surinkimo būdai, t. y. didelių gabaritų atliekų surinkimas apvažiavimo būdu (ne mažiau kaip 2 kartus per metus) bei kitomis priemonėmis (papildančios sistemos, kita).

Planuojama, kad buityje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymo veikla ir toliau bus organizuojama bendradarbiaujant su licencijuotomis elektros ir elektroninės įrangos gamintojų ir importuotojų organizacijomis, kurios ir toliau vykdys įsipareigojimus, numatytus teisės aktų nustatyta tvarka su savivaldybe sudarytose sutartyse dėl buityje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos bei baterijų ir akumuliatorių surinkimo. Specifinių atliekų srautų surinkimas per didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelę bus organizuojamas URATC, pasirašius sutartis su gamintojų ir importuotojų organizacijomis ar jų įsteigtomis organizacijomis dėl šių srautų surinkimo ir aikštelių dalinio finansavimo. Tuo būdu šių atliekų tvarkymo sąnaudos neturėtų būti įtrauktos į mokestį už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą.

Numatant komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtrą, labai svarbu užtikrinti, kad į šių mišrių komunalinių atliekų tvarkymo įrenginius ir juose gaunamus produktus patektų kuo mažiau pavojingų medžiagų, todėl savivaldybė, organizuodama komunalinių atliekų surinkimo sistemą, turi užtikrinti atskiro buitės pavojingųjų atliekų surinkimo paslaugų teikimą ir visuomenės švietimą. Savivaldybė turi užtikrinti buityje susidarančių pavojingųjų atliekų (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas) rūšiuojamąjį surinkimą ir tai, kad jos organizuojamoje atliekų tvarkymo sistemose nebūtų atsisakoma iš gyventojų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekas.

Pavojingųjų atliekų surinkimas bus ir toliau vykdomas per URATC eksploatuojamą didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelę ir apvažiavimo būdu (ne rečiau kaip 2 kartus per metus). Savivaldybė ne rečiau kaip 2 kartus per metus turės gyventojams pateikti išsamią informaciją apie pavojingųjų atliekų tvarkymą ir šią informaciją skelbti savivaldybės interneto svetainėje. Pateikiamoje informacijoje turės būti nurodyta pavojingųjų atliekų tvarkymo svarba, pavojingųjų atliekų surinkimo savivaldybės teritorijoje vietos (nurodytos surenkamos atliekos, darbo laikas, kontaktinė informacija, kainos, jeigu tokios nustatytos), gyventojų teisės perduodant pavojingąsias atliekas atitinkamų gaminių platinimo vietoje.

Savivaldybė, sudarant su gamintojais ir importuotojais ar jų įsteigtomis organizacijomis sutartis dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančių atliekų tvarkymo sistemų, sieks, kad pavojingųjų atliekų srautai, kuriuos techniškai ir organizaciniu požiūriu galima surinkti, būtų surenkami tiesiogiai iš atliekų turėtojų, įrengiant specialius konteinerius įmonių, įstaigų ar organizacijų patalpose.

Gyventojai naudotas padangas ir toliau galės pristatyti į didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikinojo saugojimo aikštelę, kurioje jos priimamos aikštelės operatoriaus nustatyta tvarka (ribojant nemokamai pridodamų padangų kiekį). Variklinių transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto metu susidariusių netinkamų naudoti padangų surinkimas toliau numatomas teisės aktų nustatyta tvarka paliekant variklinių transporto priemonių techninę priežiūrą ir remontą atliekančioms įmonėms, taip pat atiduodant padangų platintojams, jeigu atiduodamos padangų atliekos skirtos tam pačiam transporto priemonės tipui ir padangų atliekų skaičius (skaičiuojant vienetais) atitinka atliekų turėtojo perkamų padangų skaičių.

Tekstilės atliekų atskiras surinkimas ir toliau numatomas per didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikinojo saugojimo aikštelę. Esant galimybei, ateityje šio srauto surinkimui bus svarstomas ir konteinerinio surinkimo sistemos sukūrimo poreikis.

Apibendrinta informacija apie planuojamą komunalinių atliekų surinkimo organizavimą Molėtų rajono savivaldybėje pateikta 27 lentelėje.

27 lentelė. Planuojamas komunalinių atliekų surinkimo organizavimas Molėtų rajono savivaldybėje.

Eil. Nr.	Atliekų rūšis	Surinkimo būdas	Minimalus ištuštinimo dažnumas
1.	Nerūšiuotos (mišrios) komunalinės atliekos	Kolektyviniai konteineriai aikštelėse	Molėtų mieste – ne rečiau kaip 3 kartus per savaitę, gyvenvietėse – ne rečiau kaip 2 kartus per mėnesį, gyvenamosiose vietovėse iki 100 gyventojų ir viensėdžiuose – ne rečiau kaip 1 kartą per mėnesį
		Individualūs konteineriai	Ne rečiau kaip 2 kartus per mėnesį
2.	Pakuočių atliekos ir kitos antrinės žaliavos	Kolektyviniai konteineriai antrinėms žaliavoms surinkti aikštelėse	- skirti stiklinių pakuočių ir stiklo atliekoms surinkti „STIKLAS” – ne rečiau kaip 1 kartą per mėnesį; - skirti popierinių ir kartoninių pakuočių bei popieriaus ir kartono atliekoms surinkti „POPIERIUS” – ne rečiau kaip 2 kartus per mėnesį; - skirti plastikinių, metalinių, kombinuotų ir kitų pakuočių atliekoms surinkti „PLASTIKAS” – ne rečiau kaip 2 kartus per mėnesį
		Individualūs konteineriai popieriaus ir kartono, plastikų ir stiklo atliekoms	Stiklo pakuočių konteineriai - ne rečiau kaip vieną kartą per 3 mėnesius, kitų pakuočių - ne rečiau kaip vieną kartą per mėnesį
3.	Didelių gabaritų atliekos, naudotos padangos ir pakartotiniam naudojimui tinkami produktai	Konteineriai atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje	Nuolat
		Surinkimas apvažiuojant atliekų turėtojus (netaikoma naudotoms padangoms)	Ne rečiau kaip 2 kartus per metus
4.	Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	Konteineriai atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje	Nuolat
		Surinkimas apvažiuojant atliekų turėtojus	Ne rečiau kaip 2 kartus per metus
5.	Tekstilės atliekos	Konteineriai atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje	Nuolat
6.	Žaliosios ir medienos atliekos	Priėmimas žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje	Nuolat

Eil. Nr.	Atliekų rūšis	Surinkimo būdas	Minimalus ištuštinimo dažnumas
7.	Statybinės atliekos	Konteineriai atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje	Nuolat
8.	Buities pavojingosios atliekos	Konteineriai atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelėje	Nuolat
		Surinkimas apvažiuojant atliekų turėtojus	Ne rečiau kaip 2 kartus per metus

Pastaba: maisto atliekų surinkimo grafikas bus patvirtintas, o mišrių atliekų surinkimo grafikas pakoreguotas, tik atlikus maisto atliekų atskiros surinkimo pilotinį projektą arba prieš pradėdant diegti atskirą maisto atliekų surinkimo sistemą.

5.2.5 Po rūšiavimo likusių mišrių komunalinių atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Siekiant Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plane nustatytų užduočių įgyvendinimo, pirminio rūšiavimo priemonės nebus pakankamai efektyvios, todėl reikalinga infrastruktūra, kuria būtų sudarytos galimybės pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų, biologiškai skaidžios frakcijos ir kitų srautų atskyrimui iš mišrių komunalinių atliekų srauto. Siekiant atliekų tvarkymo sistemos efektyvumo ir ekonominės naudos vartotojams, mišrių komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą numatoma ir toliau vykdyti regioniniu principu. *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plane* numatyta, kad savivaldybės iki 2016 metų privalo baigti įrengti mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius, kuriuose būtų atskiriamos ir apdorojamos biologiškai skaidžios atliekos, arba mechaninio apdorojimo įrenginius, kuriuose biologiškai skaidžios atliekos būtų apdorojamos prieš jas perduodant naudoti energijai gauti.

URATC įgyvendinant ES finansuojamą projektą „*Uteno regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra*“, Mockėnų k., Utenos r. bus pastatyti regioniniai atliekų mechaninio ir biologinio apdorojimo įrenginiai, kurių bendri metiniai pajėgumai sieks apie 42,5 tūkst. tonų mišrių komunalinių atliekų. Pagrindinė šių įrenginių mechaninio rūšiavimo grandies paskirtis – iš mišrių komunalinių atliekų srauto atskirti pakuočių atliekas ir kitas antrines žaliavas, biologiškai skaidžias atliekas ir kietojo atgautojo kuro (toliau – KAK) frakciją. Mechaninio rūšiavimo metu atskirta biologiškai skaidžių atliekų frakcija biologinio apdorojimo įrenginyje bus apdorojama sauso anaerobinio apdorojimo būdu iš jos išgaunant biodujas.

Iki MBA įrenginių veiklos pradžios dalies pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskyrimas ir toliau bus vykdomas laikinoje nuo 2010 m. regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje eksploatuojamoje atliekų rūšiavimo linijoje, joje atskiriant vidutiniškai apie 4 proc. Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje susidarančių pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų.

Vertinama, kad nuo 2016 m. po atskyrimo ir tvarkymo susidarymo šaltinyje apdorojimui į MBA įrenginius bus nukreipiamas iki 3,3 tūkst. tonų Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje surinktų mišrių komunalinių atliekų srautas (55–61 proc. dalis nuo visų rajone susidariusių komunalinių atliekų). Apdorojant mišrias komunalines atliekas bus kasmet išrūšiuojama ir perduodama perdirbimui vidutiniškai apie 0,3 tūkst. tonų (apie 10 proc. nuo patekusių mišrių komunalinių atliekų srauto) pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų (22 lentelė). Mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo metu atskiriamų antrinių žaliavų kiekis priklausys nuo to, kaip sparčiai ir efektyviai bus vystomas rūšiuojamasis atliekų surinkimas bei gėrimų pakuočių užstato sistema. Kuo atliekų turėtojai geriau rūšiuos pakuočių atliekas ir kitas antrines žaliavas jų susidarymo vietoje, tuo labiau mažės šių atliekų kiekis ir kokybė mišrių

komunalinių atliekų sraute ir, atitinkamai pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų išskyrimas mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo įrenginiuose.

Vertinama, kad biologiniam apdorojimui bus nukreipiama vidutiniškai apie 1,0-1,1 tūkst. tonų biologiškai skaidžių atliekų frakcijos per metus (apie 33 proc. nuo bendro mišrių komunalinių atliekų srauto). Atskirta biologiškai skaidi atliekų dalis bus apdorojama anaerobiniu būdu, iš jos išgaunant biodujas, kurios toliau nukreipiamos energijos gamybai kogeneracijos būdu. Po anaerobinio apdorojimo likusi biologiškai skaidžių atliekų frakcija bus kompostuojama, pagaminant stabilatą.

Mišrių komunalinių atliekų mechaninio rūšiavimo metu iš sausos stambios frakcijos atskirtas KAK (preliminariai apie 0,9–1,0 tūkst. tonų kasmet, kas sudarys apie 30 proc. dalį nuo mišrių komunalinių atliekų srauto) bus perduotas naudojimui atliekų deginimo įmonėje. Po rūšiavimo likusios, netinkamos perdirbti ar panaudoti energijos gavybai komunalinės atliekos (vidutiniškai apie 0,8–0,9 tūkst. tonų per metus, t.y. ne daugiau kaip 28 proc. nuo bendro mišrių komunalinių atliekų srauto) bus nukreipiamos šalinimui Utenos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne (22 lentelė).

Nuo 2016 m. neapdorotų mišrių komunalinių atliekų šalinimas sąvartyne bus visiškai nutrauktas, t.y. visos mišrios komunalinės atliekos bus apdorojamos regioniniuose mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiuose ir neapdorotos į sąvartyną nepateks. Sąvartyne planuojama šalinti tik mechaninio biologinio apdorojimo metu atskirtas inertines atliekas, atskirai surinktas perdirbimui ir panaudojimui netinkamas didelių gabaritų atliekas, statybos ir griovimo, gatvių valymo ir kitas biologiškai nesuyrančias atliekas.

Vertinama, kad 2020 m. šalinamos komunalinės atliekos sudarys ne daugiau kaip 26 proc. nuo viso rajone susidarančių komunalinių atliekų kiekio, tuo būdu bendras planuojamas panaudoti ir perdirbti rodiklis sieks apie 74 proc. Dėl planuojamu laikotarpiu numatytų atskiro komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo plėtros priemonių įgyvendinimo bei mišrių komunalinių atliekų srauto apdorojimo MBA įrenginiuose, 2020 m. nustatyta mažiausiai 50 proc. komunalinių atliekų sraute esančių pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų paruošimo naudoti pakartotinai ir perdirbti užduotis bus įgyvendinama (preliminariu vertinimu, pasiekiant iki 53 proc. rodiklį) (23 lentelė).

6. PLANO ĮGYVENDINIMO POVEIKIO ĮMOKŲ UŽ ATLIEKŲ TVARKYMĄ DYDŽIUI VERTINIMAS

2014 m. duomenimis, mišrių komunalinių atliekų šalinimo sąvartyne kaina („vartų mokestis“) Molėtų rajono savivaldybės teritorijoje surinktoms atliekoms sudaro 27,43 Eur (94,70 Lt) be PVM už toną. Pridėjus atliekų surinkimo ir transportavimo sąnaudas (apie 61,05 Eur (210,78 Lt) be PVM už toną), bendros komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sąnaudos sudaro apie 88,47 Eur (305,48 Lt) be PVM už toną atliekų.

Vertinama, kad Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plane numatytų priemonių įgyvendinimas turės įtakos įmokos už atliekų tvarkymą dydžiui, kadangi įmokos augimas galimas dėl bendro kainų augimo, naujų atliekų surinkimo ir tvarkymo priemonių įdiegimo ir regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtros projektų įgyvendinimo. Regione planuojamos komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros sukūrimo poveikis įmokos dydžiui buvo įvertintas URATC užsakymu UAB „AF-Enprima“ ir AF AB konsorciumo 2010 m. parengtoje galimybių studijoje „Utenos regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra sukuriant biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūrą“ (toliau – Galimybių studija). Galimybių studijoje, vertinant atliekų tvarkymo įrenginių „vartų mokestį“, įvertintas MBA įrenginių poveikis bei išlaidos kitiems (esamiems ir po 2010 m. įrengtiems) infrastruktūros objektams (tame tarpe – naujos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno

sekcijos įrengimo, regioninio sąvartyno, didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelių, žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių eksploatacijai, uždarytų sąvartynų priežiūrai ir monitoringui), kaip ir tiesioginės URATC veiklos sąnaudos veiklos administravimui ir visuomenės švietimui. Galimybių studijoje įvertinta, kad, įgyvendinus projektą, mokestis už mišrių komunalinių atliekų tvarkymą MBA įrenginiuose – „vartų mokestis“ – sudarys apie 26,23 Eur (90,55 Lt) be PVM už toną atliekų (diskontuotas viso laikotarpio vartų mokestis).

Pradėjus eksploatuoti MBA įrenginius, atliekų surinkimo ir transportavimo iki tvarkymo/šalinimo įrenginių sąnaudos neturėtų didėti, įvertinant tai, kad Molėtų rajono savivaldybėje surinktos mišrios komunalinės atliekos bus vežamos tą patį atstumą (MBA įrenginiai bus pastatyti Utenos regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje Mockėnų k., Utenos r.). Tačiau papildomai būtina įvertinti, kad bus atskirtos sąnaudos, kurios šiuo metu įtraukiamos į sąvartyno „vartų mokestį“ (didelių ir pavojingųjų atliekų priėmimo ir laikino saugojimo aikštelių, žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių eksploatacija). Taip pat turėtų būti įvertintos sąnaudos atskiro maisto/virtuvės atliekų surinkimui ir tvarkymui, bet tai galės būti nustatyta tik atlikus detalesnį planuojamos maisto atliekų atskiro surinkimo sistemos vertinimą.

Vertinama, kad didžiausią įtaką sąvartyno „vartų mokesčio“ padidėjimui turės valstybinis mokestis už šalinamas atliekas, nustatytas 2014 m. lapkričio 13 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimtame *Lietuvos Respublikos Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo NR. VIII-1183 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 7, 8 priedėliais įstatyme Nr. XII-1328*. Vadovaujantis minėtais pakeitimais, mokesčio už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis tarifas už nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamas atliekas 2016 m. bus 21,72 Eur/toną (75 Lt/toną) ir kasmet didės 5,79 Eur/toną (20 Lt/toną), o 2020 m. sieks 44,89 Eur/toną (155 Lt/toną). Siekiant, kad sąvartyno „vartų mokestis“ už komunalines atliekas didėtų kuo mažiau arba nuo 2016 m. nedidėtų, planuojama sąvartyne šalinti tik perdirbimui ir deginimui nebetinkamas komunalines atliekas.

Preliminariu Galimybių studijos vertinimu, dėl projekto įgyvendinimo bendros atliekų surinkimo, transportavimo iki tvarkymo įrenginių ir tvarkymo MBA įrenginiuose sąnaudos, pradėjus eksploatuoti MBA įrenginius, Molėtų rajono savivaldybei gali išaugti apie 15–16 proc. Pažymėtina, kad šis vertinimas preliminarus, kadangi MBA įrenginių eksploatacijos paslaugas pagal sutartį su URATC teiks konkurso būdu parinktas operatorius(-iai), ir po projekto įgyvendinimo tarifo didėjimas gali būti didesnis, jei konkurso būdu parinkto atliekų tvarkymo operatoriaus pasiūlyta paslaugų kaina bus didesnė nei vertinta Galimybių studijoje. Taip pat dar neaišku, koks bus MBA įrenginių „vartų mokestis“ atskiroms Utenos regiono savivaldybėms, atsižvelgiant į solidarumo, proporcingumo, nediskriminavimo ir sąnaudų susigrąžinimo principus.

Įmokos už atliekų tvarkymą dydžio augimas yra ribojamas *Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plano* reikalavimu, kad išlaidos už komunalinių atliekų tvarkymą negali viršyti 1 proc. vidutinių (disponuojamų) namų ūkio pajamų.

Kitos Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plane numatytos priemonės ženklios įtakos komunalinių atliekų tvarkymo kainai neturės.

7. PLANO ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano 2014–2020 m. įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

- kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų *Molėtų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano 2014–2020 m.* įgyvendinimo priemonės;

- kaip vykdomos atitinkamų kalendorinių metų *Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 m. plano* komunalinių atliekų tvarkymo užduotys (užpildoma 28 lentelė):
 - ar vykdomos *Valstybiniame atliekų tvarkymo plane* nustatytos komunalinių biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartyne mažinimo užduotys;
 - ar vykdoma *Valstybiniame atliekų tvarkymo plane* nustatyta komunalinių atliekų naudojimo užduotis;
 - ar vykdoma *Valstybiniame atliekų tvarkymo plane* nustatyta popieriaus ir kartono, metalo, plastiko ir stiklo atliekų paruošimo pakartotinai naudoti ir perdirbti užduotis;
 - ar vykdomos kitos *Valstybiniame atliekų tvarkymo plane* nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys.

28 lentelė. Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plano įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų siekiamų reikšmių sąrašas

Tikslas	Vertinimo kriterijus	Rodikliai		Institucija, atsakinga už vertinimo kriterijaus įgyvendinimą
		2016 metų	2020 metų	
1. Ilgalais strateginis atliekų tvarkymo tikslas – mažinti susidarantių atliekų kiekį, užtikrinti žmonių sveikatai ir aplinkai saugų atliekų tvarkymą ir racionalų atliekų medžiaginių ir energinių išteklių naudojimą, taip mažinti gamtos, kitų išteklių naudojimą ir atliekų šalinimą sąvartynuose	komunalinių atliekų, šalinamų sąvartynuose, kiekis, procentais	55	35	savivaldybės
		...	Molėtų rajono savivaldybė/ URATC	
2. Mažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį – plėtoti racionalų atliekų medžiaginių ir energinių išteklių naudojimą	įrengti ir veikiantys mišrių komunalinių atliekų mechaninio ir mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai, vienetais	10	10	savivaldybės, regioniniai atliekų tvarkymo centrai
		...	...	Molėtų rajono savivaldybė/ URATC
	sąvartynuose pašalintų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis, palyginti su 2000 metų kiekiu, procentais	45	35	savivaldybės
		...	...	Molėtų rajono savivaldybė/ URATC
3. Užtikrinti visuomenės sveikatai ir aplinkai saugų visų atliekų srautų tvarkymą, tobulinti esamas atliekų tvarkymo sistemas	užtikrinta komunalinių atliekų tvarkymo paslauga, procentais	100	100	savivaldybės
		...	...	Molėtų rajono savivaldybė/ URATC

- kaip įgyvendinamas atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas (atliekų hierarchija), vertinant pažangą kiekvienais kalendoriniais metais pagal 29 lentelėje pateiktus rodiklius:

29 lentelė. Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo įgyvendinimo vertinimo rodikliai.

Atliekų tvarkymo būdas	Vertinimo rodikliai	Laukiamas rezultatas	Rodiklio vertinimo laikotarpis
Atliekų prevencija	1) Bendras komunalinių atliekų susidarymas, tonomis per metus	Didėjimas 2014 m., vėliau stabilumas	Nuo 2014 m.
	2) Komunalinių atliekų susidarymas vienam gyventojui, kilogramais per metus	Didėjimas 2014 m. ir stabilumas vėliau	Nuo 2014 m.
	3) Komunalinių atliekų susidarymas vienam namų ūkiui, kilogramais per metus	Didėjimas 2014 m. ir stabilumas vėliau	Nuo 2014 m.
Atliekų paruošimas naudoti pakartotinai	4) Naudoti pakartotinai paruoštų atliekų kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Nuo 2015 m.
	5) Naudoti pakartotinai paruoštų atliekų kiekiai, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Didėjimas	Nuo 2015 m.
Atliekų paruošimas perdirbimui	6) Iš gyventojų ir juridinių asmenų (įmonių, įstaigų, organizacijų) atskirai surinktų bei paruoštų naudoti pakartotinai ir perdirbti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų kiekiai, tonomis per metus pagal atliekų kategorijas (popieriaus ir kartono, stiklo, plastikų, metalo atliekos)	Didėjimas	Nuo 2014 m.
	7) Pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų kiekis, išrūšiuotas bei paruoštas naudoti pakartotinai ir perdirbti mechaninio biologinio apdorojimo įrenginyje, tonomis per metus	Didėjimas, stabilumas, vėliau mažėjimas	Nuo 2016 m.
	8) Atskirai surinktų buityje susidarančių elektros ir elektroninės įrangos atliekų kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Nuo 2014 m.
	9) Atskirai surinktų biologinių atliekų kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Nuo 2014 m.
	10) Bendras perdirbimui surinktas ir paruoštas komunalinių atliekų kiekis, tonomis per metus, įskaitant ir biologinių atliekų kompostavimą	Didėjimas	Nuo 2014 m.
	11) Bendras perdirbimui surinktas ir paruoštas komunalinių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Didėjimas	Nuo 2014 m.
Atliekų naudojimas	12) Panaudotų energijai gauti komunalinių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Didėjimas arba stabilumas, vėliau mažėjimas	Nuo 2016 m.
Atliekų šalinimas	13) Pašalintų sąvartyne komunalinių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Ne daugiau nei 55 proc.	Nuo 2016 m.
		Ne daugiau nei 35 proc.	Nuo 2020 m.
	14) Pašalintų sąvartyne komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis, tonomis per metus	Mažėjimas	Nuo 2014 m.
	15) Pašalintų sąvartyne komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio	Mažėjimas	Nuo 2014 m.

8. PRIEDAI

Priedų sąrašas:

1 priedas. Aplinkos apsaugos agentūros duomenys apie komunalines atliekas surenkančias, rūšiuojančias, apdorojančias, naudojančias ar šalinančias įmones Molėtų rajono savivaldybėje

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS DUOMENYS APIE KOMUNALINES ATLIEKAS SURENKANČIAS, RŪŠIUOJANČIAS, APDOROJANČIAS, NAUDOJANČIAS AR ŠALINANČIAS ĮMONES MOLĖTŲ RAJONE

Eil. Nr.	Įmonės pavadinimas	Savivaldybė	Tvarkomos komunalinės atliekos	Tvarkymo būdai
1.	UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centras“	Molėtų r.	Stiklas ir stiklo pakuotės, popierius ir kartonas, popieriaus ir kartono pakuotė, plastikai ir plastikinė pakuotė, mediena ir medinės pakuotės, metalai ir metalinės pakuotės, liuminescencinės lempos, nebenaudojama įranga, kurioje yra chlorfluoangliavandenilių, nebenaudojama EEĮ, baterijos ir akumuliatoriai, biologiškai suyrančios žaliosios atliekos, drabužiai, tekstilės gaminiai, kita variklio, pavarų dėžės ir tepalinė alyva, dažai, rašalas, klijai ir dervos, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų, plovikliai, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų, tirpikliai, skiedikliai, vaistai nenurodyti 200131, rūgštys, šarmai, fotografijos cheminės medžiagos, pesticidai, didžiosios atliekos, pakuotės, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų likučių, pasenę gesintuvai, aerozoliai	Surinkimas, saugojimas, naudoti skirtų atliekų saugojimas, šalinti skirtų atliekų saugojimas
2.	Ramūno Rutkevičiaus IĮ „NIJORA“	Molėtų r.	Stiklas, plastikai ir plastikinė pakuotė (PET), popierius ir kartonas, metalai ir metalinės pakuotės	Surinkimas, vežimas, saugojimas (R1-R12)
3.	UAB „Vidometa-West“	Molėtų r.	Metalai ir metalinės pakuotės	Surinkimas, vežimas, saugojimas (R1-R12) apdorojimas, pasikeitimas atliekomis, importas, eksportas
4.	UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centras“ biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aikštelė Molėtuose	Molėtų r.	Biologiškai suyrančios atliekos, augalų audinių atliekos	Surinkimas, vežimas, saugojimas, organinių medžiagų, nenaudojamų kaip tirpikliai, perdirbimas (įskaitant kompostavimą ir kitus biologinio pakeitimo procesus)

Eil. Nr.	Įmonės pavadinimas	Savivaldybė	Tvarkomos komunalinės atliekos	Tvarkymo būdai
5.	UAB „Arvimeta“	Molėtų r.	Nebenaudojama EEĮ, nenurodyta 20 01 21, 20 01 23 ir 20 01 35, metalinės pakuotės	Surinkimas, vežimas, laikymas (R1-R12), prekyba, atliekų būsenos ar sudėties pakeitimas (rūšiavimas, pjaustymas, presavimas) prieš vykdant su jomis bet kurią iš R1-R12 veiklų (tik pakuotės)
6.	UAB „Levantra“	Molėtų r.	Eksplatuoti netinkamos transporto priemonės	Surinkimas, apdorojimas, saugojimas (R1-R12)
7.	UAB „Antras kvėpavimas“	Molėtų r.	Eksplatuoti netinkamos transporto priemonės	Surinkimas, apdorojimas, saugojimas (R1-R12)
8.	UAB „Molėtų šiluma“	Molėtų r.	Pjuvenos, drožlės, skiedros, mediena, medienos drožlių plokštės ir fanera, nenurodyti 03 01 04; lakieji durpių ir neapdorotos medienos pelenai	Naudojimas kurui arba kitais būdais energijai gauti; apdorojimas žemėje, naudingas žemės ūkiui ar gerinantis aplinkos būklę